

KURJER POZNANSKI

wychodzi dwa razy dziennie

w wydaniu porannym i wydaniu wieczornym, — w niedziele i święta tylko wydanie poranne, — natomiast w dni poświęcone tylko wydanie wieczorne.

Odpowiedzialni kierownicy działów: kultury i sztuki Witold Noskowski, gospodarczego i giełdowego dr. Marjan Chelmiński, wiadomości potocznych Wiktor Ujma, za inne działy odpowiada Antoni Konieczny, za ogłoszenia i reklamy Antoni Leśniewicz, wszyscy w Poznaniu.

Dyrektor wydawnictwa: Roman Leitgeber

Wydawnictwo Sp. Akc. Drukarnia Polska
w Poznaniu, św. Marcin 70

Redaktor naczelny: Dr. Marjan Seyda

Nr. 368

Poznań, wtorek dnia 12 sierpnia 1990

Rok XXV

Słowa i czyny

Do niedawna w oczach pilsudczyków określenie „narodowiec” było synonimem antypaństwowca. Członków Obozu Wielkiej Polski zestawiano skwapliwie z komunistami. Jedynymi dobrymi patriotami byli nie „narodowcy”, lecz „państwowcy”, za jakich uważali się pilsudczycy, którzy w ten sposób usiłowali przeciwstawić państwo narodowi.

Tymczasem na zjeździe w Radomiu gen. Rydz-Śmigły wyraził żal, że do obozu legionowego nie przylgnął termin „narodowcy” i „Obóz Wielkiej Polski”. Widocznie sam gen. Rydz-Śmigły, który uchodzi za następcę Piłsudskiego, uważa określenie „narodowiec” za najbardziej zaszczytne dla Polaka i dlatego złożył ten mimowolny hołd sile i wzniosłości idei narodowej.

Ale jeżeli „narodowcami” nie zostali pilsudczycy, to nie tylko dlatego, że terminu tego sobie nie wybrali, lecz że istotnie idei narodowej, głębiej pojętej, nigdy nie rozumieli i, zdaje się, do dziś nawet dobrze nie pojmują. Nie widzą oni, że jeżeli obóz wszechpolski zdobył sobie miano „narodowego”, to dlatego, że jeszcze we wskazaniach Popławskiego postawił sobie za cel odbudowanie państwa polskiego o narodowym charakterze, państwa, któreby skupiało cały zjednoczony naród polski i w którym naród ten mógł istotnie rządzić w sposób niezawisły. A kto sobie taki cel stawiał, musiał dążyć do wcielenia do państwa polskiego naszych zachodnich ziem z Pomorzem i Śląskiem. Musiał przeciwstawić się Niemcom. Pilsudczycy tego przed wojną i w czasie wojny nie tylko nie rozumieli, lecz politykę tę jak najostrej zwalczali. Związani z międzynarodowym ruchem socjalistycznym, mając w swoich szeregach niejednego Żyda, nie byli wrażliwi na polskie hasła narodowe. Gdy w 1914 r. poszli w bój, nie mieli jasnego wyobrażenia o tem, jaka ma być Polska, a w każdym razie nie myśleli wówczas o Śląsku, Wielkopolsce i Pomorzu, nie zdając sobie sprawy, że bez tych ziem Polska nigdyby niepodległa nie była. Wystarczyłoby im utworzenie jakiegokolwiek „państwa” polskiego, a właściwie zorganizowania jakichkolwiek państwowych instytucji w Warszawie, która by była stolicą wielkiej i otoczonej przez Niemcy części „Mitteleuropy”.

A gdy państwo polskie powstało, inne od tego, o jakim marzył Piłsudski, bo z Poznaniem, Śląskiem i Pomorzem, znowu pilsudczycy nie rozumieli, że współczesne państwo musi opierać się na narodzie jednolitym i zwartym. Zapatrzeni byli nadal tylko w formę państwa, chcąc na wzór Austro-Węgier stworzyć federację państw ze stolicą w Warszawie. Koncepcja ta się załamała tragicznie pod Kijowem, ale trwa ona nadal, wyrażając się choćby w zgubnej polityce mniejszościowej.

Sam gen. Rydz-Śmigły tkwi niestety w tych błędnych poglądach. Chcąc dla swego obozu zdobyć miano Obozu Wielkiej Polski, dowodzi, że właśnie Piłsudski chciał wielkiej Polski, bo pragnął

Niesłychany atak ministra niemieckiego na granice Polski

Minister Treviranus grozi nową wojną w razie niespełnienia żądań terytorjalnych niemieckich

Berlin, 12. 8. (Tel. wł.). W niedzielę odbyła się w gmachu Reichstagu i na placu przed tym gmachem wielka manifestacja, zorganizowana przez t. zw. „Westausschuss für Rheinpfalz und Saar” oraz przez „Ostmarkenverbände”. Przemawiał najpierw przewodniczący Związku Nadreńczyków dr. Kaufmann, który m. i. oświadczył, że po oswobodzeniu Nadrenji musi wkrótce nadejść także oswobodzenie od „rozdarcia” na wschodzie.

Rektor uniwersytetu w Frankfurcie nad Menem, Kuntzel domagał się natychmiastowego oddania Zagłębia Saary Niemcom. Przewodniczący t. zw. „Reichsverband heimattreuer Ost- und Westpreussen”, Hoffman podkreślił, że Niemcy z nad Renu i Wisły są zupełnie solidarni w swej walce o wielkość Niemiec.

Następnie odbyła się wielka manifestacja „Ostverbandów”. Przemawiał najpierw b. komisarz plebiscytowy niemiecki w Kwidzynie, hr. Baudissin na temat „niemożliwej do utrzymania granicy wschodniej”. Zwrotu Zagłębia Saary domagał się w wojowniczym przemówieniu przewodniczący „Bund der Saarvereine” Andres.

Następnie zabrał głos minister Rzeszy dla okupowanych obszarów, Treviranus, który przemawiał w sposób wprost niesłychany:

„Z chwilą oswobodzenia od cudzego

Wzburzenie w Paryżu i Londynie — Ambasador Hoesch u Brianda — Anglia oczekuje interwencji dyplomatycznej ze strony rządu polskiego

Paryż, 12. 8. (Tel. wł.). Mowa ministra Treviranusa wywołała w Paryżu olbrzymie wrażenie, które uwidoczniła się na łamach wszystkich dzienników.

Pertinax pisze w „Echode Paris”: „Nadeszła niewątpliwie dla Brianda godzina, by przypomnieć Niemcom sens układów locarneskich, które nie pozwalają na tego rodzaju oświadczenia, oznaczające pośrednio groźbę gwałtu. Ale — zauważa to pismo ironicznie — Briand zapewne dojdzie do przekonania, że nie warto podejmować tego rodzaju kroku, który prawdopodobnie pozostałby tak samo bez wyniku, jak interwencja, podjęta przez ambasadora francuskiego w Berlinie w związku z charakterem, jaki nadał podroży Hindenburga do Nadrenji”.

W dalszym ciągu Pertinax stwierdza, że kandydatura gen. von Seeckta w wyborach do Reichstagu jest klasycznym objawem wzrostu nastrojów wojennych w Niemczech. Gen. von Seeckt jest człowiekiem, upatrzonym przez partje mieszczańskie w Niemczech na dyktatora w miejsce prezydenta Hindenburga, który jest na to za stary.

„Intransigeant” pisze: „Ton mowy ministra Treviranusa jest niedopuszczalny, podobnie jak niedopuszczalną rzeczą jest, że Treviranus wysuwa znowu sprawę oddanych Belgii w traktacie pokojowym miejscowości Eupen i Malmedy, a pod adresem Polski skierowuje w danych warunkach

wcielić do niej Kijów. Ale na tem właśnie polega błąd rozumowania pilsudczyków. Wydaje im się, w sposób niezwykle uproszczony i prymitywny, że Polska będzie wielka, o ile posiadać będzie wielkie obszary. Gdyby wielkość państwa zależała od wielkości obszarów

jarzma prowincji nadreńskich — mówił Treviranus — dla narodu niemieckiego nastała nowa era. Ale my musimy być rzeczywście wolni (!). W tej właśnie godzinie z bólem, lecz zarazem z niezłomną nadzieją pozdrawiamy braci z Zagłębia Saary oraz z Eupen i Malmedy.

„Przedewszystkiem jednak wschód wymaga jednności, woli i wiary w przyszłość u całego narodu niemieckiego. W głębi naszej duszy myślimy o rozszarpanej krainie nadwiślańskiej, tej niezagojonej ranie na wschodniej rubieży Rzeszy

„Wspominamy o tem, jak niegodziwymi środkami (!) zmuszono Prus Wschodnich i do skazania Gdańska na obecne dziwaczne stanowisko (!) Przyszłość naszego polskiego sąsiada, który swą siłę państwową zawdzięcza w niemałej części ofiarom krwi niemieckiej (!), może być zabezpieczona tylko wówczas, jeśli Polska i Niemcy nie będą utrzymywane w wiecznym niepokoju przez niesprawiedliwe granice (!). Tamowanie obiegu krwi wschodnich Niemiec pozostaje europejską troską i niebezpieczeństwem

„Granice bezprawia (!) nie utrzymają się wbrew prawom narodu i narodowej woli życia. Nadejdzie dzień, w którym walka o prawo (!) oswobodzi Niemcy i Europę (!)”.

Zgromadzone tłumy przyjęły z entuzjazmem mowę Treviranusa, poczem odśpiewały „Deutschland über alles”.

prawdziwe wypowiedzenie wojny. Czyśmy teraz zrozumieli? Musielibyśmy mieć bardzo złe uszy, gdybyśmy w tem nie widzieli już pewnego rodzaju ultimatum. Jest naszym obowiązkiem pozostać czujnymi i spokojnymi i powziąć zarządzenia, których wymaga od nas tego rodzaju stan psychiczny w Niemczech. Wiemy już teraz, że im prędzej oddamy zagłębie Saary, tem prędzej Niemcy będą domagali się czego innego”.

W „Journal des Debats” czytamy: „Treviranus wypowiedział mowę, która nie może być uważana za nic innego, jak za wezwanie do wojny i do rewanzu. Cóż jeszcze po tej mowie pozostało z polityki Locarna? Dotychczas ze strony niemieckiej, prowadząc kampanję przeciw obecnej granicy z Polską, oświadczone, że Niemcy zobowiązały się jedynie nie chwycić się środków gwałtu celem przeprowadzenia zmiany granicy. Obecnie jeden z ministrów Rzeszy deklaruje, jasno i wyraźnie, że oczekuje spełnienia życzeń niemieckich od nowej wojny.

W podobnym tonie pisze półrządowy „Temps”. Pismo to oświadcza, że mowa Treviranusa nie można uważać za zwykłe podburzające oświadczenie mówcy nacjonalistycznego, obecnie bowiem groźba w sprawie granicy wschodniej została publicznie wypowiedziana przez członka rządu Rzeszy. „Gdyby — pisze „Temps” inni członkowie gabinetu nie podzielali

(Ciąg dalszy na stronie 3-ciej.)

największą potęgą świata winna być Rosja, lub nieszczęsne Chiny. Tymczasem dziś mała Belgia ma większe znaczenie od obu tych „mocarstw”. Wielkość państwa zależy od wielkości moralnej jego narodu i od posiadania przez to państwo tego, co mu istotnie jest potrzebne. A

mocne oparcie Polski o Bałtyk jest potrzebniejsze od Kijowa, którego posiadanie wogóle dla wielkości naszej jest zbędne, o ile nie szkodliwe.

A jednak na ten Kijów znowu wskazał legionistom gen. Rydz-Śmigły. Uczynił to w czasie, kiedy napór dyplomatyczny Niemiec na nasze granice zmusza nas do coraz większego skierowania uwagi i czujności na Zachód, gdzie na prawa narodu polskiego, zamieszkałego na Pomorzu, wyciąga ręce wróg.

Co prawda zarówno gen. Rydz-Śmigły, jak i rezolucja zjazdu radomskiego ostro zwrócili się przeciw niemieckim zakusom. Ale planów niemieckich nie da się zbyć energicznymi nawet słowami, których opinia domagała się od dawna. Trzeba planom wrogim przeciwstawić program i czyn. Tymczasem obóz majowy programu tego — jak w wielu innych sprawach — nie miał. I choć podjęcie przez Niemcy starań o rewizję granic było od dawna zapowiadane, obóz majowy, pochłonięty snami o Kijowie, nie nie robił, aby wypadki uprzedzić. Przeciwnie zamiast fortyfikować Pomorze, robił Niemcom najrozmaitsze ustępstwa w sprawach gospodarczych, likwidacyjnych i t. d. Dziś spada na nas mowa min. Rzeszy Treviranusa, który już teraz oficjalnie domaga się rewizji granic. Czy będziemy nadal biernie czekali na dalszy rozwój kampanji i planów niemieckich?

Do obecnego kryzysu w stosunkach polsko - niemieckich nie byłoby zapewne doszło, gdyby obóz rządowy z punktu przeciwdziałał atakom niemieckim i nie oczekiwał cudów od „ducha” Locarna, czy Kellogga. Jeżeli dziś państwo jest narażone na takie ataki, to jest to w dużej mierze skutek błędnej polityki partji prorządowej. Błędnej dlatego, że nie była „narodowa” i że mimo wszystko w całej pełni nie doceniała znaczenia ziem zachodnich, widząc przyszłość Polski na Ukrainie.

Na to, aby być narodowcem, panie generale, trzeba, mając do wyboru Gdańsk czy Kijów, wybrać Gdańsk i pożegnać się na zawsze ze szkodliwymi snami federacyjnymi. Może pilsudczycy z czasem do tego dojdą. Może się również tego wreszcie nauczą od obozu narodowego i od życia. Może antyniemieckie zjazdy Młodych O. W. P. w Gdyni nie będą już w przyszłości rozbijane przez obóz majowy.

Gdyż choć nauka „państwoców” przez „narodowców” idzie opornie, ale dobrze jest, gdy uczniowie przynajmniej zdradzają ambicje stania się „narodowcami”. Boć przecież nie przypuszczamy, że p. gen. Rydz-Śmigły tylko ze względów konkurencyjnych zazdrości nam miana narodowców i członków Obozu Wielkiej Polski, tak jak to ta grupka młodzieży „sanacyjnej”, która, widząc powodzenie Ruchu Młodych O. W. P., nazwała się Legionem Młodych i myślała, że to starczy, by zapewnić jej sukces. Nie firma, lecz treść stanowi o wartości każdego dzieła. Nie nazwa, lecz to, co się nosi w sercach i w mózgach, jest cenne i trwałe. Nie po słowach, lecz po czynach poznacie ich.

Subwencje i polityka

W budżecie ministerstwa wyznacznik religijnych i oświecenia publicznego w dziale oświatowym figuruje pozycja przeznaczona na pomoc dla organizacji społecznych. Zdawałoby się, że taka pomoc należy się przedewszystkiem instytucjom o szerokim zasięgu pracy, instytucjom o działalności politycznej. Wartość pracy powinna być jedynym wskaźnikiem przy rozdziale subsydjów, a nie względy jakiegoś pobocznego.

W roku budżetowym 1929-30 na zasłanki dla instytucji społecznych i samorządowych, oraz na stypendja dla studujących przeznaczono sumę 447 tysięcy złotych. Do dnia 8 stycznia wydano z tej pozycji 300.800 zł., jako subsydia dla 54 organizacji. Posiadamy szczegółowe zestawienie tych subwencji, które najlepiej oświetlą względy, jakimi kierowano się przy ich podziale.

Trzy najważniejsze organizacje oświaty pozaszkolnej zrzeszone są w Zjednoczeniu Polskich Towarzystw Oświatowych. Są to Polska Macierz Szkolna, działająca na terenie b. zaboru rosyjskiego, Towarzystwo Szkoły Ludowej w Małopolsce i Towarzystwo Czytelni Ludowych w Poznańskim, na Pomorzu i na Śląsku.

Towarzystwa te z funduszu, przeznaczonego w pierwszym rzędzie na popieranie oświaty pozaszkolnej, otrzymały następujące kwoty:

Polska Macierz Szkolna — Warszawa	10.000 zł.
Polska Macierz Szkolna — Wilno	6.000 „
Polska Macierz Szkolna — Gdańsk — gimnazjum	3.000 „
Tow. Szkoły Ludowej	25.000 „
Tow. Czytelni Ludowych	2.000 „

Razem 46.000 zł.

Z towarzystw, zbliżonych ideowo do Zjednoczenia, otrzymały:

Zjednoczenie Młodzieży Polskiej — Poznań	14.400 zł.
Patronat Stow. Młodz. Polskiej — Kalisz	1.000 „
Tow. Chrześc. Domu Ludowego — Wilno	1.000 „

Razem 16.400 zł.

Dużo bardziej po ojcowsku traktowane są instytucje należące do innego zrzeszenia, do „Federacji Oświatowej Organizacji Społecznych”. Nawiasem mówiąc, prezesem tej Federacji był do niedawna obecny naczelnik wydziału oświaty pozaszkolnej w ministerstwie oświecenia, p. M. B. Godecki. Subwencje tutaj rozdawane są szczerze i szczerze. Otrzymały więc:

Skarb Pracy Kulturalno - Oświatowej	5.000 zł.
Instytut Oświaty Dorosłych	35.000 „
Związek Strzelecki	25.000 „
Zw. Polskiego Naucz. Szk. Powsz.	
a) na Uniwers. Lud. w Szczech	22.700 „
b) na Uniwers. Lud. im. Żeromskiego w Nałęczowie	6.000 „
Zw. Bibliotekarzy Polskich	12.000 „
Tow. Uniw. Robotniczego (T. U. R.)	9.000 „
Centralny Związek Mł. Wiejskiej (Tamka - Siew.)	8.800 „
Polskie Tow. Krajownawcze	7.000 „
Stow. Pracy Społ. Ośw. Wolnej Wszechnicy	6.000 „
Wileński Związek Mł. Wiejskiej	5.000 „
Wolna Wszechnica Polska	2.000 „
Związek Teatrów Ludowych	1.000 „
Nowogrodzki Zw. Mł. Wiejskiej	500 „

Razem 145.000 zł.

Organizacje zbliżone ideowo do Federacji otrzymały:

Komitet Konferencji Międzynar. w Cambridge	10.400 zł.
Polski Biały Krzyż	15.000 „
Zw. Pracy Obywatelskiej Kobiet	6.750 „
Tow. „Kultura” w Wilnie	6.000 „
Kolo Polek	5.500 „
Zw. Mł. Ludowej (posta Polakiewicz)	4.900 „
Stow. Oświaty Robotniczej (nieznane)	3.500 „
Generalna Federacja Pracy (polityczne)	3.100 „
Międzyzwiązkowa Komisja Kult. Artystyczna	3.000 „
Zw. Obrony Kresów Zachodnich	2.500 „
Tow. „Światlica” — Warszawa	2.500 „
Polski Wojew. Zw. Kółek Rolniczych	2.000 „
Tow. Kursów dokształcających pow. warszawskiego	1.280 „
Tow. Klubów Kobiet Pracujących	1.200 „
Zw. Młodzieży Wiejskiej „Wici” — Wspólna	1.100 „
Uniwersytet Ludowy im. A. Mickiewicza — Lwów	1.000 „
„Zew” Spółdz. Wyd. słuchaczy Studium Wolnej Wszechnicy	1.000 „
Międzyzwiązkowa Komisja Wydawnicza	700 „
Stow. Młodzieży Robotniczej	500 „
Polskie Stowarzyszenie Młodych Kobiet	500 „
Kolo Ośw. Słuchaczy Kursów dla dosł. m. Warszawy	500 „

Kolo Pomocy kult. słuch. Kursów dla dosł. m. Warszawy	500 „
Tow. Krzewienia Ośw. Robotniczej w Puławach	500 „
Razem	82.930 zł.

Organizacjom lokalnym i bliżej co do kierunku ideowego nie znanym rozdano 10.100 złotych.

Kto choć dorywczo zetnął się ze sprawami oświaty pozaszkolnej w Polsce, zrozumie bez komentarza całą niewspółmierność zasług towarzystw w stosunku do przyznawanych im subwencji. Nikomu z mieszkańców województw zachodnich nie są obce prace Tow. Czytelni Ludowych w zakresie szerzenia oświaty pozaszkolnej. — Towarzystwo to utrzymuje uniwersytety ludowe, prowadzi przeszło półtora tysiąca bibliotek powszechnych, organizuje corocznie kilkanaście tysięcy wykładów oświatowych, organizuje kursy, wznosi domy oświatowe, ma czytelnie, muzea rodzime itd. itd. Zważywszy zakres tej pracy i biorąc pod uwagę zasięg towarzystwa na trzy województwa zachodnie, w których jest jedyną na taką skalę instytucją oświatową, zrozumie całą niedorzeczność subwencji, jaką wspiera jego pracę ministerstwo. Dwa tysiące złotych!

Udzielając tej subwencji, naczelnik wydziału oświaty pozaszkolnej zdawał sobie prawdopodobnie sprawę z trudności, jakie przedstawił podział jej na różne resorty działalności. To też suma ta została wydana z przeznaczeniem: Tysiąc pięćset złotych na uniwersytet ludowy w Zagórzu i pięćset złotych, jako pomoc dla niezamożnych słuchaczy na wycieczkę do Gdyni. Na ogólną działalność towarzystwa — nic! Ani na biblioteki, ani na domy oświatowe, ani na kursy, czy wykłady! Ani na dwa pozostałe uniwersytety w Odolanowie i w Dalkach. Nic!

Pominięcie uniwersytetów ludowych jest tem widoczniejsze, że w tymże wykazie widzimy sumy na uniwersytet ludowy w Szczech — dwadzieścia dwa tysiące siedemset złotych i na uniwersytet ludowy w Nałęczowie, który, nawiasem mówiąc, w chwili przyznawania mu subsydjów jeszcze nie istniał, bo otwarto go dopiero w końcu marca br. sześć tysięcy złotych.

Czemu przypisać taką niełaskę dla jednych, ojcowską szczerobliwość dla innych uniwersytetów?

Masońskie mosty

Trudno było do niedawna przypuścić, aby z obecnej, naprężonej sytuacji wewnętrzno-politycznej istniało jakiekolwiek inne, legalne wyjście, niż rozwiązanie Sejmu z równoczesnym rozpisaniem nowych wyborów. Pomimo znanego dowcipu p. Byrki rzecz ta zdawała się nie podlegać żadnej wątpliwości: różnica zdań dotyczyła tylko terminu.

Tymczasem dość niespodziewanie ujawnione zostały w ostatnich dniach pewne zabiegi celem doprowadzenia do skutku niemożliwego na pozór — zwłaszcza po kongresie krakowskim — zbliżenia między obozem rządowym, a t. zw. Centrolewem bądź całym, bądź jego pewnymi grupami.

Nieraz już wskazywaliśmy na zainteresowanie czynników rządowych, t. z. zjednoczeniem ruchu ludowego, oraz w związku z tem pozostające zachowanie się niektórych kierowników Stronnictwa Chłopskiego powiększonego niedawno nie tylko przez wybory uzupełniające, lecz także przez podejrzaną secesję trzech posłów z klubu rządowego.

Dotychczas usiłowania te nie dawały wyraźniejszych rezultatów z powodu wzajemnego braku zaufania, oraz oddziaływania zdecydowanie opozycyjnych czynników centrolewu, głównie P. P. S. Hałaśliwe i natrętne pośrednictwo żydowskie wywierało raczej odwrotny skutek.

W ostatnich jednak dniach wysunął się nowy czynnik, zręczniejszy i bardziej wpływowy od Żydów, choć z nimi ściśle związany, a mianowicie masoneria. Pewne osobistości, mające wpływy na lewicę, a zarazem należące do masonerii, rozpoczęły nader koronkową robotę, zmierzającą do takiego ułożenia się stosunków między obozem rządowym i centrolewem, aby możliwym się stało zwolnienie i odbycie bez większych wstrząsów jesiennej sesji budżetowej, a tem samem odroczenie wyborów.

Stosunki między masonerią a obozem rządowym ulegały od przewrotu majowego rozmaitym zmianom: od ścisłego współdziałania podczas zamachu i przez dłuższy czas po nim, aż do zupełnego niemal zerwania z początkiem 1929 roku.

SKŁONNOŚĆ DO OTYŁOŚCI USTĘPUJE PRZY UŻYCIU SOLI OWOCOWEJ KARPOSAL.

KARPOSAL
Karpinskiego

Cena zł. 4.00
Sposób użycia załączony.

nw 2173

Wnioski nasuwają się najdziwniejsze. Uniwersytety Ludowe w Szczech i w Nałęczowie stoją na stanowisku międzywyznaniowym, liberalnym. Pod względem politycznym i społecznym uniwersytety te szerzą chłopstwo, uważane są ogólnie za ekspozyturę „Wyzwolenia”. Uniwersytety ludowe Towarzystwa Czytelni Ludowych są pomijane przy rozdawaniu subwencji, gdyż praca w nich oparta jest na zasadach religii katolickiej, politycznie się nie eksponują, jak każdej szkole przystało zajmują stanowisko aparyjne.

Na jednej z audjencji p. Godecki oświadczył przedstawicielowi T. C. L., referującemu sprawę subsydjów, że uniwersytety w Dalkach i Odolanowie mogą tylko wtedy liczyć na zasiłki rządowe, jeśli wychowywać będą młodzież bardziej po „ludowemu”. Czy pan naczelnik oświaty pozaszkolnej rozumie przez „ludowość” linję społeczną „Wyzwolenia”?

W udzielaniu subwencji p. Godecki trzyma się dziwnych zasad. Kancelaria wydziału oświaty pozaszkolnej na wnioski towarzystw niepopieranych poprostu nie odpowiada. Za to jeśli ktoś zyskał sobie względy... Pan Godecki wezwał do siebie osobiste pastora Sejfelda, utrzymującego Niemiec ki uniwersytet pod Lwowem i sam go zachęcał, ażeby złożył wniosek o przyznanie subwencji. Może być pewien, że go uzyska. Pastor Sejfeld (trudno przecież kazać się prosić) złożył wniosek o przyznanie zasiłku w sumie przeszło siedmiu tysięcy złotych.

Nie ulega wątpliwości, że dla masonerii, zarówno polskiej, jak i międzynarodowej, podobnie jak i dla Żydów, rządy obecne są najlepsze ze wszystkich możliwych w Polsce. Że masoneria zwalcza ze wszystkich sił możliwość dojścia do władzy obozu narodowego, — tego chyba tłumaczyć nie potrzeba. Jako zależna od międzynarodowego kapitału, obawia się masoneria także rządów lewicy, a w szczególności ich polityki gospodarczej. Pozostaje zatem koncepcja obecna, rządów t. z. „sanacyjnych”, na zewnątrz umiarkowanych, u dołu jednak popierających wzrost radykalizmu kulturalnego i moralnego, stanowiącego główny oręż masonerii w jej walce z dwoma śmiertelnymi wrogami: Kościołem Katolickim i ideologią narodową.

Najważniejsze jednak powody, dla których masoneria wspierała dotąd i mimo pewnych nieporozumień pragnie nadal wspierać rządy pomajowe, tkwią nie w wewnętrznych, lecz w zagranicznych stosunkach politycznych. Miękką wobec Niemiec polityką p. Zaleskiego cieszy się wielkim uznaniem międzynarodowej masonerii. Polityka ta była do niedawna popierana bez zastrzeżeń przez całą polską lewicę. Dopiero w ostatnich miesiącach skutkiem zaostrożenia walki między rządem a opozycją, a także kampanii przeprowadzonej przez obóz narodowy w szerokich sferach społeczeństwa, lewica odsunęła się nieco od p. Zaleskiego, co na razie zagroziło odrzuceniem przez ten, czy następny Sejm umów z Niemcami, a w przyszłości może doprowadzić do bardziej męskiej polityki polskiej w stosunku do zachodniego sąsiada.

Tego obawiają się masońskie czynniki międzynarodowe i starają się o odbudowanie dawnej większości p. Zaleskiego, złożonej z „sanacji” i lewicy.

Tym razem jednak nie da się traktować polityki zagranicznej oddzielnie od stosunków wewnętrznych, przeto mistrzowie w białych fartuchach muszą budować solidniejsze mosty, także i wewnętrzne.

Zadanie masońskie nie jest łatwe wo-

bec zupełnego upadku w społeczeństwie autorytetu rządów pomajowych. Lewica nasza jest czuła na „głos ludu”. Nie mniej jednak rzecz — robi się. Z ogłoszonego niedawno składu kierownictwa Wielkiej Łoży w Polsce wynika, że mistrzem jej jest prof. dr. Mazurkiewicz, zaufany przyjaciel p. Piłsudskiego, któremu w swoim czasie w romantycznych okolicznościach umożliwił ucieczkę z więzienia rosyjskiego. Opozycjonista p. Strug dostał w Łoży dymisję. Są i inne jeszcze łączniki a jednym z nich, bardzo ważnym, jest wspólna lewicy i „sanacji” niechęć do nowych wyborów. Kto wie zatem, czy budowa mostu nie uda się?

M. K.

Deklaracja legionistów niezależnych

Wskutek skonfiskowania w Warszawie jednego z ustępów deklaracji legionistów niezależnych, których zjazd odbył się w Warszawie w dniu 10 sierpnia, podajemy dopiero dziś tekst oświadczenia z opuszczeniem skonfiskowanego ustępu.

Idea czynu zbrojnego, podjęta przez Legionistów przed wojną światową, u rzeczywistniona w Legionach, w P. O. W. i innych organizacjach — miała jasne hasło zdobycia Niepodległej Polski Ludowej, takiej Polski, w której nie będzie ucisku, a cały wysiłek twórczy państwa będzie skierowany do podniesienia oświaty, dobrobytu najszerzych warstw społecznych, wolności sumienia i wolności osobistej, przede wszystkim zaś do rzeczywistego udziału i odpowiedzialności ludu w rządzeniu państwem.

Zjazd stwierdza, że t. zw. Związek Legionistów, przez wciągnięcie byłych legionistów do służby systemowi rządzenia narodem wbrew większości społeczeństwa i przy pomocy gwałtu i korupcji, przeciwstawił byłych legionistów większości narodu i wzbudził przeciw nim wrogą i wciąż wzmagającą się reakcję w społeczeństwie.

Utożsamienie się Związku Legionistów i ich zjazdu w Radomiu z obozem pomajowym prowadzi ku zaprzepaszczeniu wielkiego dorobku moralnego, zdobytego niegdyś twardą i bezinteresowną służbą Ojczyźnie.

Stosowany system zjednywania ludzi korzyściami materialnymi, nagradzanie ich grosem publicznym, oraz gnębienie ludzi niezależnych widmem materialnej nędzy, działa rozkładowo na najsilniejszą wartość duchową byłych żołnierzy Legionistów. (Tu następuje ustęp, charakteryzujący „obóz pomajowy”. Za ustęp ten nastąpiła w Warszawie konfiskata pism opozycyjnych. — Przyp. red.). Wskutek tego wzrasta w masach ludowych niechęć do państwa, osłabiając naszą siłę na zewnątrz i na wewnątrz.

W zakończeniu znajduje się oświadczenie:

Wierni więc idei naszej musimy przyłożyć rękę do ratunku kraju, mamy obowiązek odsunąć się od tych, którzy czynami swymi podkreślają swoje dawne idee. Chcemy mieć organizację niezależną, niepodległą żadnej klicie i żadnej partii. Zakładamy Związek, wierny dawnym hasłom, wierny Polsce Ludowej. Chcemy wyzwoleć imię Legionów z wewnętrzno-politycznych walk i rozterek, uczynić ich tradycję dobrem ogólnonarodowym, drogą całej Polsce.

Rozpoczynamy pracę ciężką, pracę odnowienia wielkiej idei legionowej, zbrukanej przez polityczne szalbierstwa. (Konfiskacie uległ również koniec uchwały, określającej stosunek Legionistów niezależnych do Piłsudskiego. — Przyp. red.).

Przed dziesięciu laty

12-go sierpnia.

Front południowy. Nieprzyjacieli sforsował Strypę w kilku miejscach. W 6 armji nie było szczególniejszych wydarzeń.

Front środkowy: Na północny wschód od Lublina pomyślne walki naszych straży tylnych na linii rzeki Tyśmienicy.

Armja 4-ta stanęła nad rzeką Wieprzem.

Front północny. Oddziały główne 1-szej armji zajmują pozycje obronne przedmieścia Warszawy. W dniu 12. 8. obładowa przedmieścia wygląda następująco: Od Wisły do Okuniewa — 15 dywizja, od Okuniewa do Leśniakowizny — 8 dyw. p., od Leśniakowizny do Ryni nad Narwą — 11 dyw. p., od Zegrza do Debe — grupy pułk. Małachowskiego (VII. bryg. rez.) w obwodzie — I lit. biał. dyw., w obwodzie frontu — 10 dywizja piechoty.

5-ta armja: Nieprzyjacieli opanował po walkach Nasielsk i Słachocin. Podjazdy konne korpusu Gaja podchodzą pod Płock.

Niesłychany atak ministra niemieckiego na granice Polski

(Ciąg dalszy ze strony 1-szej.)

punktu widzenia Treviranusa, nie można zrozumieć, dlaczego należy on w dalszym ciągu do tego gabinetu". „Ami du Peuple" ostro krytykuje politykę Brianda, oświadczając, że jego memoriał paneuropejski wywołał właśnie ruch za rewizją traktatów. Pismo energicznie domaga się ustąpienia Brianda.

Mowa Treviranusa wywołała także konsternację w pismach, popierających politykę locarneńską. Prasa lewicowa wyraża również swój niepokój z powodu wystawienia kandydatury gen. von Seeckta i uważa fakt ten za krok na drodze do dyktatury w Niemczech.

Paryż, 12. 8. (PAT). Briand przyjął wczoraj ambasadora niemieckiego v. Hösch.

Berlin, 12. 8. (Radio wł.). Paryski „Matin" twierdzi, że w czasie rozmowy ambasadora niemieckiego v. Hösch z Briandem, v. Hösch starał się osłabić wrażenie mowy Treviranusa. Inne dzienniki francuskie utrzymują, że ambasador niemiecki usprawiedliwiał Niemcy z powodu wygłoszenia tej mowy.

W związku z tem urzędowe niemieckie Biuro Wolffa donosi z „poinformowanej strony", że doniesienia pism paryskich, jakoby v. Hösch otrzymał wskazówki, by się usprawiedliwiał, są fałszywe. W czasie rozmowy z Briandem poruszono wprawdzie sprawę mowy Treviranusa, mianowicie Briand wskazywał na tę mowę. Uczynił to jednak nie w tonie krytyki, ani zażalenia. Wobec tego ambasador v. Hösch nie uważał za potrzebne bliżej omawiać szczegółów mowy min. Treviranusa.

London, 12. 8. (Tel. wł.). Urzędowe biuro Reutersa oświadcza w związku z mową Treviranusa, że mowa ta niewątpliwie wywołała silną reakcję w Warszawie i gdzieś indziej i doprowadziła do interwencji dyplomatycznej. Korespondent berliński „Daily Mail" nazywa mowę ministra gwałtowną i wojowniczą. Korespondent berliński

Głosy prasy niemieckiej

Berlin, 12. 8. (Tel. wł.). Prasa niemiecka ostro atakuje dzienniki francuskie za ich głosy o mowie Treviranusa. „Deutsche Allgemeine Zeitung" przypomina, że Stresemann był właśnie tym, który ze stanowczością do samej śmierci wzbraniał się uznać wschodnie Locarno, uważając kwestię rewizji granic za rzecz niezbędną. „Berliner Börsen Kurrier" twierdzi, że min. Treviranus nie powiedział ani jednego słowa więcej, niż powiedziałby każdy Niemiec. Trudno wyrozumieć co upoważnia publicystę francuskiego Pertinaxa do nazywania mowy Treviranusa „mową odwetową". Odwetem jest bowiem obalenie wyniku jednej wojny przez nową wojnę. Polska nie była jednak w czasie wojny światowej przeciwnikiem Niemiec, tem więcej niesłuszne — powiada dziennik — są żądania Pertinaxa, skierowane do Brianda, by „przypomniał Niemcom ich zobowiązania przyjęte w Locarno". Właśnie w układzie locarneńskim nie została wyrażo-

„Morning Post" oświadcza, że jest rzeczą pewną, iż ten niesłychany incydent wywoła międzynarodowe skutki.

Od redakcji: Mowa min. Treviranusa, którą prasa francuska słusznie określa, jako oficjalną zapowiedź nowej wojny ze strony Niemiec w razie niespełnienia ich żądań terytorjalnych — nie jest żadną niespodzianką dla tych wszystkich, którzy uważnie śledzili ewolucję niemieckiej polityki powojennej i nie ulegali złudzeniom locarneńskim.

Mimo to, jak widać z wyżej podanych depesz z Paryża i Londynu, przemówienie Treviranusa wywołało piorunujące wrażenie w kołach politycznych na zachodzie. Nawet oficjalne angielskie biuro Reutersa wyraża pewnością, że niesłychana ta deklaracja wywoła interwencję dyplomatyczną ze strony rządu polskiego.

Czas na to istotnie ostatni, by nasze sfery oficjalne porzuciły swoją dotychczasową niepojętą politykę milczenia i niereagowania na ataki niemieckie — politykę, która nawet w przyjaznych nam kołach na zachodzie wytworzyła mniemanie, że Polska nie będzie zbyt się upierała przy zachowaniu całości swych granic.

Przy tej okazji stwierdzić musimy ponownie, że obsługa telegraficzna urzędowej Polskiej Agencji Telegraficznej stoi poniżej wszelkiej krytyki. Wystarczy podkreślić, że agencja ta wogóle nie podała oświadczenia Treviranusa, które już w poniedziałek omawiane było szeroko przez prasę zagraniczną i które dotyczy naszych najżywniejszych interesów. W ten sposób funkcjonuje agencja, utrzymywana za pieniądze podatkowe obywateli Rzeczypospolitej! Zamiast referować o rzeczach istotnie ważnych, P. A. T. zabiera się w cytowanie in extenso depesz holdownicznych do p. Piłsudskiego, wysyłanych z różnych Pipidówek pod presją zgóry. Nawet jak na dzisiejsze czasy „sanacyjne" jest to niebywały wprost skandal.

na zgodę Niemiec do uznania postanowień traktatu wersalskiego w sprawie granic wschodnich Rzeszy. Niemcy zobowiązały się jedynie rozwiązać kwestję granic na wschodzie w drodze porozumienia bez użycia gwałtu.

Również organ kanclerza Brüninga „Germania" utrzymuje, że zdania, wypowiedziane przez Treviranusa, zawierają myśli ważne, wygłaszane nie raz przez najroźniejszych niemieckich mężów stanu, nawet przez samego prezydenta Hindenburga.

Berlin, 12. 8. (Tel. wł.). Prasa niemiecka z wielkim zadowoleniem cytuje artykuł gen. włoskiego de Marinis, reprezentanta Włoch w genewskich konferencjach rozbrojeniowych, zamieszczony w „Corriere della Sera". W artykule tym gen. de Marinis, znany zresztą germanofil, oświadcza, że z nim przystąpi się do realizacji Paneuropy, trzeba zmienić postanowienia wojskowe i polityczne traktatów pokojowych.

domagać co najmniej, by nie próbowano ustawicznie od narodu tego wydierać coraz to nowych ustępstw i wymazywać podpisu pod traktatami, które wzmocnione zostały jeszcze przez dodatkowe umowy. Wobec naszych zmarłych mamy obowiązek być uczynnymi i nie dopuścić nikogo do atakowania istniejących traktatów pokojowych.

dnia 14 września ponad 2.000 zebrań wyborczych.

Walka wyborcza Partii Niem.-Narodowej rozpocznie się oficjalnie — 14 sierpnia wielkim zgromadzeniem ludowym w Berlinie, podczas którego przywódca partii dr. Hugenberg ma zamiar wygłosić mowę programową.

Wystawienie kandydatur przez Niemiecką Partję Ludową zostało chwilowo wstrzymane ze względu na pertraktacje W niedzielę zajmowano się tą kwestją w poszczególnych okręgach wyborczych. Jako nowy kandydat Niem. Partji Ludowej występuje gen. v. Seeckt. B. minister skarbu Rzeszy prof. Moldenhauer figuruje na czele listy wyborczej Niem. Partji Lud. w okręgu Meklenburg - Lubeska.

Centrum rozpoczęło walkę wyborczą na zachodzie Niemiec. Kanclerz Rzeszy Brüning wygłosił w tamtejszych okręgach szereg przemówień.

Powrót Prezydenta

Gdynia, 12. 8. (Tel. wł.). Jutro o godz. 7-mej rano powraca do tutejszego portu statek „Polonia". O godzinie 9-ej Prezydent R. P. opuści statek i w towarzystwie ministra przemysłu i handlu zwiedzi port. O godzinie 12,26 Prezydent wyjedzie z Gdyni i uda się do Warszawy. S. R.

TARGOWISKO MIEJSKIE

Urzędowe sprawozdanie targowe Komisji notowania cen.

Poznań, 12. 8. 1930.

Spędzono: wołów 91, buhai 195, krów 309, świń 2025, cieląt 600, owiec 379; razem 3599 zwierząt.

Płacono za 100 kg żywej wagi za: (Ceny loco Targowica Poznań łącznie z kosztami handlowymi).

BYDŁO:

Woly:
Pełnomięsiste wytuczone nieoprzęgane 000—000
Mięsiste tuczone młodsze do lat 3 100—000
Mięsiste tuczone starsze 100—110
Miernie odżywione 000—000

Buhaje:

Wytuczone pełnomięsiste 122—128
Tuczone mięsiste 114—120
Nietuczone, dobrze odżywione starsze 100—106
Miernie odżywione 000—000

Krowy:

Wytuczone pełnomięsiste 122—130
Tuczone mięsiste 110—120
Nietuczone, dobrze odżywione 080—090
Miernie odżywione 060—070

Jalowice:

Wytuczone pełnomięsiste 128—136
Tuczone mięsiste 118—124
Nietuczone, dobrze odżywione 108—114
Miernie odżywione 090—100

Młodzież:

Dobrze odżywione 086—090
Miernie odżywione 078—084

Cielęta:

Najprzedniejsze cielęta wytuczone 160—170
Tuczone cielęta 150—158
Dobrze odżywione 136—146
Miernie odżywione 100—130

OWCE:

Wytuczone pełnomięsiste jagnięta i młodsze skopy 140—150
Tuczone starsze skopy i maciorci 120—134
Dobrze odżywione 100—110
Miernie odżywione 000—000

ŚWINIE (TUCZNIKI):

Pełnomięsiste od 120 do 150 kg żywej wagi 192—196
Pełnomięsiste od 100 do 120 184—190
Pełnomięsiste od 80 do 100 kg żywej wagi 178—182
Mięsiste świnie ponad 80 kg 170—176
Maciory i późne kastraty 160—168
Świnie bekonowe 178—182

Z powodu przypadającego święta na dzień 15 sierpnia 1930 r. (piątek), Targ przekłada się na dzień 14 sierpnia 1930 r. (czwartek).

POZNAŃSKA GIEŁDA PIENIĘŻNA

Poznań, 12. 8. 1930.

Przebieg dzisiejszego zebrania giełdowego minął bez zmiany. Transzacje zawierano przeważnie w dziale papierów procentowych, z których płacono za 5 proc. pożyczki konwers. 55 proc., 8 proc. listy hipoteczne Zach. Tow. Kred. 91,50 proc., 8 proc. listy dolarowe handlowano po 97,50 proc. w transzacjach, również 4 proc. listy zast. konwert. po 42,50 proc. oraz 6 proc. listy żytnia po 22,50.

Z akcyj bankowych względnie przemysłowych notowano tylko Cegielskiego, który się obniżył i notował 45.— w transzacjach z powodu nagłego i większego dopływu materiału, w końcu płacono za Herzfelda 29.—, a oddawano Romana Maya po 62.—

Cedula Urzędowa Giełdy Poznańskiej.

Papiery procentowe:

Kurs w procentach nominalu)

5% pożyczka konwersyjna 55.— P.
8% listy zastawne Zach. Pol. T-wa Kred. Miejsk. w Poznaniu 91,50 P.
8% dolarowe listy Pozn. Ziem. Kredyt. 97,50 +
4% listy zast. konw. Pozn. Ziem. Kredyt. 42,50 +

(Kurs w złotych)

6% listy żytnie Pozn. Ziem. Kred. 22,50 +

Akcje przemysłowe:

(Kurs w złotych za 1 akcję)

Cegielski H. I em. zł. 45,00 +
Herzfeld-Victorius I—II em. zł. 29.— P.
Dr. Roman May I em. zł. 67.— O.
Tendencja bez zmiany.

Kurs złotego. Dziś rano notowano kurs dolara w obrotach nieoficjalnych w Warszawie 8,88 zł, w Gdańsku na Warszawę 8,89 zł.

Kurs marki niem. i guld. gd. Bank Polski, oddział w Poznaniu, płać dziś za 100 mkn. w dewizach 212,50 do 212,10 zł, gotówką 212,10 zł, za 100 guld. gd. w dewizach 173,18 do 173,44 zł, gotówką 172,84.

GIEŁDA WARSZAWSKA

z dnia 12. 8. 1930 r.

Waluty Gotówka

Dolary St. Zjedn. tr: —

Dewizy:

trans. sprzed. kup.

Nowy Jork czek	8,90	8,92	8,88
Nowy Jork kabel	8,911	8,931	8,891
Londyn	43,39 1/2	43,50	43,29
Paryż	35,05	35,14	34,96
Wiedeń	125,93	126,24	125,62
Praga	26,42	26,48	26,36
Włochy	46,68	46,80	46,56
Belgia	124,67	124,98	124,36
Szwajcaria	173,30	173,73	172,87
Holandia	359,20	360,10	358,30
Sztokholm	239,63	240,23	239,03
Gdańsk	173,50	173,53	173,07
Berlin	212,84		

Tendencja przeważnie słabsza.

Papiery wartościowe i obligacje.

5% pożycz. konw. 55,50
5% pożycz. premj. dol. 65,00

Akcje w złotych:

Bank Polski	164,25—164,75
Bank Zachodni	0,00—72,00
Sila i Światło	0,00—75,00
W. T. F. Cukru	0,00—33,50
W. T. Węgla	0,00—42,50
Lilpop	0,00—27,25
Starachowice	0,00—16,00
Haberbusch	0,00—111,00

Tendencja mocniejsza.

PLODY ROLNICZE

Zboża i nasiona oleiste za 1000 kg.

reszta za 100 kg.

Berlin, 12. 8. 1930.

Pszenvica march. od st. załad. 76, 77 kg.	246,00—249,00
Tendencja mocniejsza.	
Zyto march. od stacji załad. 72 kg.	0,00—161,00
Tendencja stała.	
Zyto march. 72 kg. fr. wag. Berlin zapl.	0,00—167,50
Tendencja stała.	
Zyto march. cif Berlin sprz.	0,00—169,00
Tendencja stała.	
Owies march. od stacji załad. 183,00—192,00	
Tendencja stała.	
Jęczmień march. brow. od st. załadowani	210,00—230,00
Tendencja stała.	
Jęczmień pastewny i przemysłowy	183,00—200,00
Tendencja stała.	
Maka pszena	29,50—37,50
Tendencja utrzymana.	
Maka żytnia	22,50—25,00
Tendencja utrzymana.	
Ospa pszena	9,50—9,75
Tendencja utrzymana.	
Ospa żytnia	9,50—9,75
Tendencja utrzymana.	
Groch Victoria	27,00—32,00
Groch dr. jadalny.	24,00—27,00
Groch pastewny	19,00—20,00
Peluszka	22,00—24,00
Bób polny	17,00—18,50
Wyka	21,00—23,50
Makuch rzepakowy	10,60—11,60
Makuch lniany	18,00—18,70
Wyłoki suche krajowe	8,40—9,20
Srót Soja	14,60—15,40
Platki ziemniaczane	15,80—16,50
Sioma żytnia pras. drut.	0,90—1,00
Sioma pszena pras. drut.	0,75—0,90
Sioma owsiana pras. drut.	0,70—0,80
Sioma jęczm. pras. drut.	0,70—0,80
Sioma żytnia dl. wiaz.	0,80—1,00
Sioma żytni pras. sznur.	0,70—0,85
Sioma psz pras. sznur.	0,60—0,75
Sieczka	1,40—1,55
Tendencja cicha.	
Siano zwykłe handl. nowe	1,55—1,90
Siano dobre I pokosu nowe	2,20—2,50
Tymoteusz luźny, n. zbiory	2,50—2,90
Siano koniczyn., nowe zbiory	2,50—2,80

Ogólna tendencja niejednolita.

Notowania złotego w Berlinie

z dnia 12. 8. 1930 r.

Wyplaty na Warszawę 46,825—47,025

Noty wielkie 46,75—47,15

Poincaré przeciw burzycielom traktatów pokojowych

Mowa b. premiera francuskiego w Chaillon

Paryż, 12. 8. (Tel. wł.). Poincaré dokonał w niedzielę odsłonięcia pomnika dla poległych żołnierzy w Chaillon w Argonach. W mowie tej wyraził m. in. co następuje:

„Jeśli jakiś naród jest tak rycerski, że okazuje rządowi, który mu wypowiedział wojnę, tak wspaniałomyślne zaufanie, to jako rekompensatę za taką szlachetność należy się

Kandydatury w wyborach do Reichstagu

Niemiecka Partja Ludowa wystawia m. i. kandydaturę gen. v. Seeckta — Rozbieżności w centrum

Berlin, 12. 8. (PAT). Przez sobotę i niedzielę odbywały się prawie we wszystkich niemieckich okręgach obrady większych stronnictw politycznych co do wystawienia list wyborczych. Początkowe przypuszczenia, że kampania wyborcza przypadnie dopiero na ostatnie 14 dni przed wybo-

rami, okazało się nieprawdziwe. Obecnie ze względu na znaczne zmiany, jakie się dokonały w łonie poszczególnych stronnictw politycznych, kierownictwo tych partij postanowiło już w tym tygodniu wystąpić z odezwaniami do społeczeństwa.

Partja Hitlera zapowiedziała do

Falszywe pociągnięcie

(Od własnego korespondenta „Kurjera Poznańskiego”)

Nowy Jork, w sierpniu.

Weteran ruchu socjalistycznego, a dziś jeden z najgorętszych orędowników „sanacji”, Wacław Sieroszewski, wystosował do Związku Narodowego Polskiego wezwanie, w którym prosi o poparcie rządu w walce ze Sejmem. „Wspomóżcie nas — woła Sieroszewski — całą siłą waszych gorących serc szlachetnych”.

Związek Narodowy Polski, do którego się z tak wymowną prośbą autor odezwy zwrócił, potrzebuje dzisiaj bardziej pomocy „sanacji” w Polsce, niż ta ostatnia pomocy, owej naliczniejszej, lecz w stanie chaosu znajdującej się organizacji wychodźczej. Od czasu wyboru na kierowniczego stanowiska w Związku, lokalnych „sanatorów”, organizacja ta jest terenem walki między trzema frakcjami, z których dwie przeciwne są najwyższemu urzędnikowi t. zw. cenzorowi. Mimo poparcia ambasady oraz konsulatów, mimo rozsiewania przez PAT'a kłamliwych wiadomości o sytuacji politycznej w Polsce, zarząd centralny Związku z dniem każdym traci na popularności, do czego się przyczynia nieład „sanacyjnej” administracji pokaznym, bo około 18 milionowym, majątkiem. Klęska „sanacji” Związkowej jest nieunikniona przy następnym sejmie, mającym odbyć się w jesieni 1931 r.

Możliwym jest, iż Wacław Sieroszewski zapożyczył stylu zwracania się do wychodźstwa od ambasady polskiej, która się wyraziła, iż Związek stoi na czele organizacji wychodźczych. Był to nietakt, który zadecydował o popularności ambasadora Filipowicza. Jest to w każdym razie ze strony p. Sieroszewskiego pomyłka bardzo duża. Nie trzeba zapominać, że prócz Zjednoczenia Rzymsko-Katolickiego o programie działania katolickim i narodowym (podczas gdy kierujące dziś Związkiem czynnik nie kryją swych sympatii dla „biskupa” Hodura) mamy tutaj szereg organizacji prowadzonych w tym samym duchu i przedstawiających olbrzymią większość wychodźstwa. Niesłabnącemu kierunkowi narodowemu mogą pilnie przeciwdziałać nie liczne i materialnie nie rozwinięte jacejki, sztucznie utworzone pod protektorem placówek rządowych, rozdzielających szczerze order i autografy.

W roku ubiegłym Związek z małym entuzjazmem witał Wacława Sieroszewskiego i jego towarzyszy (m.

i. posła Marjana Cieplaka), którzy z uroczystości ku czci Pułaskiego starali się zrobić galówkę „sanacyjną”. Panowie ci zauważyli, iż nie należy przenosić na teren wychodźczy, swarów politycznych starego kraju. Świadczą o tem przemówienia posła Cieplaka, który wprowadził zapewniał, iż na rozkaz „komendanta”, skoczyłby z 12-go piętra, ale równocześnie bił się w piersi za siebie i swych poprzedników, którzy uprzednio próbowali rozpolitykować Polonję amerykańską. Nie wątpimy, iż poglądy posła Cieplaka dzielił wówczas i p. Sieroszewski, który dziś zdobył się na tak nietaktowny gest jak zwrócenie się do obywateli amerykańskich wzywając ich do walki przeciw konstytucji w Polsce.

Trudno sobie także wyobrazić na czym polegać ma ta pomoc. Znajdą lokalne stosunki od lat dowodzą, że nie chodzi o pomoc „gorących serc szlachetnych”, ale raczej o kieszenie emigrantów. Tu uczyniono podwójną pomyłkę. Przede wszystkim wychodźstwo znajduje się obecnie w stanie finansowym dość ciężkim ze względu na bezrobocie, trwające od kilku miesięcy. Nadto sfery, wciągnięte do jacejek „sanacyjnych”, są niemal bez wyjątku pozbawione środków materialnych. Sam Związek ma znaczne kłopoty finansowe na skutek wadliwej gospodarki.

Ponieważ jednak osobistość tej miary zwróciła się do Związku, a ten w kilku swoich pismach dyskutuje publicznie wezwanie, sprawa stała się aktualną, dając jednak zgola nieoczekiwane rezultaty. Narodowo u-sposobione kółka inteligencji tworzą komitety „Cudu Wisły”, mówi się więcej niż kiedykolwiek o wspólności celów większości wychodźstwa z polską opinią narodową, czyta się pisma krajowe, rośnie oburzenie na PAT'a za szerzenie plotek, duchowieństwo do niedawna zrażone opieką, jakiej miejscowa „sanacja” doznawała od władz polskich, znowu zaczyna brać czynny udział w organizacjach społecznych. Przywódcy tej większości nie mieli zamiaru mieszania wychodźstwa w wir przedwyborczej kampanii w Polsce. Dziś jednak dzięki manifestowi Sieroszewskiego, sprawa stała się aktualną i przybiera obrót akurat odwrotny od tego, o jakim myślał „sanacyjny” powieściopisarz”.
A. M.

Znowu atak na Pomorze

Kampania przeciwko obecnym granicom polskim na Pomorzu rozwija się w dalszym ciągu, nietylko w prasie niemieckiej. Pisaliśmy niedawno o obszernej rozprawie p. d'Ormesson w „Revue de Paris” obecnie możemy zanotować podobny objaw kampanii na łamach „Journal de Geneve”. Jest to artykuł pióra p. Martina. Argumentacja szwajcarskiego dziennikarza jest uderzająco podobna do wywodów p. d'Ormessona. Czyżbyśmy mieli do czynienia z ułożoną metodą podgrzania naszych pozycji na Pomorzu?

Podobnie jak p. d'Ormesson, p. Martin przyznaje, że Pomorze jest zamieszkałe przez Polaków, że z punktu widzenia ekonomicznego jest Polsce potrzebne, i że nie da go się Polsce odebrać, ale z drugiej strony uważa, że „korytarz stanowi niewątpliwie geograficzną anomalję”, że sposób wykreślenia granic na Pomorzu jest „nieznośny” i „absurdalny” i że granica „niestety nie jest przenikliwa”.

Tak jak p. d'Ormesson, p. Martin uważa, że radykalna zmiana granicy nie naprawiłaby położenia, lecz jeszcze więcej podzieliłaby Europę. Rozwiązanie sytuacji widzi szwajcarski dziennikarz w naprawie stosunków polsko-niemieckich i w szeregach ulepszeniach. P. Martin twierdzi, nie wiadomo na jakiej podstawie, że Pomorze utrudnia międzynarodową komunikację, i że „korytarz nie jest granicą, lecz murem”. Tymczasem Niemcy dotychczas zupełnie nie skarżyli się na tranzyt przez Pomorze. P. Martin również zalamuje ręce z powodu zniesienia niepotrzebnego mostu pod Opaleniem, a następnie atakuje przyznając Polsce wąskiego pasa na prawym brzegu Wisły, co uczyniono w traktacie wersalskim zupełnie celowo, by Wisła w całej swej długości przepływała przez terytorium polskie i wskutek tego nie

mogły być do niej stosowane przepisy o rzekach międzynarodowych. P. Martin twierdzi, że wskutek tego ludność Prus Wschodnich jest odcięta od rzeki i narażona na różne przykrości (?). Jest rzeczą znamionną, że zarówno p. d'Ormesson jak i p. Martin wskazują właśnie na ten pas polski na prawym brzegu Wisły, domagając się wyraźnie odstąpienia jego Niemcom, a w następstwie umiędzynarodowienia Wisły. Czyżbyśmy tu mieli do czynienia z pewnym planem kół międzynarodowych?

P. Martin wreszcie oznajmia, że dla tego, kto jeździ po tych okolicach jest rzeczą jasną, że „granica polsko-niemiecka musi ulec rewizji”, ale dodaje, fakt ten będzie mógł nastąpić jedynie w okresie przyjaźni polsko-niemieckiej. Rewizja, jak pisze, musi być skutkiem przyjaźni, a nie odwrotnie. W związku z tem p. Martin dowodzi, że gwałtowne i bezwzględne ataki niemieckie na Pomorze uniemożliwiają wszelką naprawę sytuacji, a z drugiej strony Polacy nic nie robią, aby ulepszyć położenie materialne ludności, którą granice rozdzieliły (?). Zdaniem wspaniałomyślnego p. Martina, Polska winna się starać o polepszenie położenia gospodarczego w Prusiech Wschodnich, by w ten sposób wykazać, że ludność ta zupełnie nie cierpi wskutek ustanowienia granic polskich na Pomorzu.

Poglądy p. Martina, jeśli chodzi o jego troskę o Prusy Wschodnie są bardzo naiwne. Ciężkie położenie gospodarcze tego kraju wynika z jednej strony z jego odległego położenia geograficznego w stosunku do Berlina, gdyż geograficznie Prusy Wschodnie ciągną niewątpliwie ku Polsce, a następnie z wojny celnej, prowadzonej przez Niemcy przeciw Polsce, co uniemożliwia Prusom Wschodnim normalną wymianę towarów z nami. Zmiana tej sytuacji nie zależy jednak

NOWY REKORD CHRYSLER 'A

20 004 kilometry

jazdy szosowej bez zatrzymania motoru (non stop)
na mieszance spirytusowej „Benzynał”

Celem spopularyzowania mieszanki spirytusowej „Benzynał”, Państwowy Monopol Spirytusowy przy współudziale Rady Naczelnej Górzeln Rolniczych w Polsce, zorganizował długotrwałą jazdę próbną na przestrzeni 20,000 klm. na mieszance „Benzynał”, pod kontrolą Automobilklubu Polski i Automobilklubu Wielkopolski.

Mieszanka „Benzynał” sporządzona została ze spirytusu bezwodnego z Zakładów Chemicznych „Kutno” i benzyny „Polmin”. Do próby został użyty samochód „CHRYSLER” model „66”, który krążąc w ciągu 16 dni i nocy na trasie Poznań — Pniewy — Nowy Tomysł — Rakoniewice — Czacz — Kościan — Poznań, przebył bez zatrzymania motoru przewidziane 20,000 klm.

Średnia szybkość 55,654 klm/godz.

Rekord ten jest pierwszym na świecie tego rodzaju wy-czynem szosowym. Potwierdza on znaną niesłuchaną sprawność motoru i wytrzymałość podwozi CHRYSLER.

W ten sposób „CHRYSLER” staje się w Polsce pionierem nowego paliwa, którego użycie do motorów spaliny-owych może przynieść nieocenione usługi rolnictwu.

Jazda odbywała się na oponach GOOD YEAR.

Smary i oliwy STANOB.

GENERALNE PRZEDSTAWICIELSTWO NA POLSKĘ W. M. GDAŃSK

Chrysler Motors Cars

AUTO-KONCERN

nr 3077

Warszawa, Belwederska 16, gmach własny, tel. 123-12, 123-24, 123-27, 123-29.
Biuro sprzedaży: Warszawa, Wierzbowa 8, tel. 126-36. — Przedstawicielstwo na Wielkopolskę: P. Bręczewski i J. Kurczewski, Poznań, plac Sapiężyński 2.
Przedstawicielstwa: Katowice, Kraków, Gdańsk, Łwów, Łódź, Poznań, Wilno, Włocławek.

od Polski, ale od Berlina. Przypuszczamy, że same Prusy Wschodnie zrozumieją czasem, że jedynym naturalnym wyjściem z ciężkiej sytuacji jest współpraca gospodarcza z Polską.

A jeśli chodzi o poglądy p. Martina na temat granic polskich, to do-prawdy musimy wreszcie wyprosić sobie stanowczo wszelkie twierdzenia o „absurdalności” naszych granic i o „konieczności” ich zmian. To do p. Martina nie należy. Szwajcarski dziennikarz ilustruje swój artykuł fotografją granicy Polski na prawym brzegu Wisły. Widzimy na niej słup graniczny. W pobliżu płynie Wisła, od której Prusy Wschodnie oddzielone są wąskim pasem. Ale czy znowu tak bardzo „logiczną”, „rzeczoną” i „nieabsurdalną” jest naprzykład granica szwajcarska w okolicach Gene-wy? A przecież pas na prawym brzegu Wisły ma swoje głębokie uzasad-nienie, od którego Polska nigdy nie odstąpi.

Wiec Stron. Narodowego w Grodzisku

Grodzisk, 11 sierpnia.

Wiec sprawozdawczy Stronnictwa Narodowego odbył się w niedzielę 10 b. m. po nabożeństwie w Grodzisku na sali Strzelnicy z udziałem przeszło 300 członków oraz gości. Zagał go prezes miejscowego Koła p. dr. Mikołajczyk i wygłosił dłuższe przemówienie na temat miejscowych stosunków. Poruszone zostały bolączki miasta, mianowicie sprawa dwukrotnego wyboru burmistrza, na którego brak jeszcze za-twierdzenia ze strony województwa.

Następnie poseł Okręgu, p. Karol Rzepecki, zdał relację poselską z prac Klubu Narodowego w Sejmie za ubie-głe dwa lata. Dłuższego przemówienia zgromadzeni wysłuchali z wielkim zaciekawieniem. Wywody posła o dzisiejszym położeniu gospodarzem oraz politycznym a także opis stosunków Sejmu do Rządu zyskały uznanie słuchaczy. Z wyjątkiem dwóch obywateli niezadowolonych, należących widocznie do „sanacji”, godzili się wszyscy zgromadzeni na wywody mówcy i sta-nowisko, jakie Klub Narodowy zaj-muje w Sejmie, a Stronnictwo Narodo-we w kraju. W dyskusji przemawiali p. Tomkowiak, niezadowolony które-mu dał odpowiedź p. poseł Franciszek Górczak z Buku, obecnie prezes Kom-

tetu Powiatowego na powiat grodziski. Wyjaśnienia p. pos. Górczaka były tak dobitne i przekonujące, że opozycja dwóch sanatorów zamilkła, nie znaj-dując słów odpowiedzi.

Zebrań przyjęło jednomyślnie dwie rezolucje, domagające się, aby Rząd nie rezygnował z likwidowania majątku niemieckiego oraz, aby nie pozwolił na osiedlanie się Niemców w Polsce. Wiec trwał dwie i pół godziny i zakończony został odśpiewaniem „Roty”.

Głos francuski o usunięciu Woldemarasa

Paryż, 12. 8. (PAT) „L'Homme Libre” pisze: Ostateczne ustąpienie Woldemarasa z widowni politycznej pozwoli rządowi litewskiemu zmienić swobodnie orientację polityki zagranicznej. Dopóki były dyktator był u steru władzy, opinia zagraniczna miała podstawy do twierdzenia, iż ogień stale tlił się w Europie Wschodniej. Nie jest również sekretem — pisze autor — że Woldemaras choć był despotą w swym kraju, był też jednocześnie postusznym narzędziem niektórych państw zagranicznych. W chwili, gdy dyplomacja francuska czyni wszelkie zabiegi w celu zapewnienia pokoju, ustąpienie Woldemarasa może być uważane jako nowy czynnik sukcesu polityki pokojowej w tej części Euro-py, w której utrwalenie pokoju jest przedsięwzięciem śmiałym i trudnym.

O wpływie słońca na urodę

Moda opalania twarzy i skóry ciała słońcem skłania mnie do uświadamiających uwag w tym przedmiocie. Wiadomo, iż i w skórze znajdują się dokrewne gruczoły, których przeznaczeniem jest jej odmaładzanie. Wszelkie bodźce drażniące wysilają je, a zatem upośledzają proces ożywiania skóry. Krótkie np. działanie słońca na skórę twarzy pól do jednej minuty dziennie działa korzystnie, bo pobudzająco, dłuższe zaś — osłabiająco. Kąpiele zaś słoneczne ciała stosuje się, naświetlając stopniowo coraz dłużej. Nadmieniam, iż Dra Lustra krem sportowy „Ultrasol” chroni skórę przed szkodliwym zapaleniem, a warunkuje równomierne ciemnienie, o pięknej barwie brzozy. Natomiast puder egzotyczny i ro-słinny róż Dra Lustra wstrzymują ciem-nienie twarzy.
Dr. Zenon B.

Tw 221

Obchód 10-lecia „Cudu Wisły“

Rodacy!

W dziesiątą rocznicę zwycięstwa pod Warszawą w dniu 15 sierpnia 1920 roku zorganizowana została uroczystość przy współudziale Komitetu Honorowego, w skład którego raczyli wejść:

J. E. Ks. Kardynał Prymas dr. August Hlond, Roger Raczyński, wojewoda poznański, gen. dyw. Kazimierz Dzierżanowski, dowódca O. K. VII, Jan Zakrzewski, prezes Sądu Apelacyjnego, Ludwik Begale, starosta krajowy, Bernard Chrzanowski, b. kurator Okręgu Szkolnego, gen. broni Józef Haller, prof. dr. Stanisław Kasznica, rektor Uniwersytetu Pozn., Władysław Kaźmierski, prezes Dyrekcji Poczty i Tel., dr. Joachim Namysł, kurator Okr. Szkolnego Pozn., Leon Płuciński, Stanisław Ruciński, prezes Dyrekcji Kolei Państw., gen. broni Kazimierz Raszewski.

W skład Komitetu Ogólnego wchodzi: Ks. Infułat Stanisław Adamski, Radny Władysław Adamek, Kazimierz Barwicki, Adolf Bniński, Michał Bojko, Dr. Stanisław Celichowski, Poseł Czesław Chmielewski, Dr. Janusz Chostowski, Aleksander Cieśliski, Marja Chlewska, Antoni Dehmel, Prof. Dr. Bronisław Dembiński, Helena Domagalska, Franciszek Dyzyt, Pułk. Janusz Długay, Ks. Franciszek Forecki, Józef Gałęziewicz, Prof. Dr. Paweł Gantkowski, Poseł Franciszek Górczak, Andrzej Grabkiewicz, Helena Grossmannówna, Wojciech Grzelak, Mieczysław Grzybowski, Prezes Witold Hedinger, Mieczysław Jagodziński, Zdzisław Jahnke, Prof. Dr. Antoni Jakubski, Jankiewicz, Bogdan Jarochowski, Ks. Dyr. Ludwik Jarosz, Judek, Michał Karczewski, Prof. Dr. Adam Karwowski, Kasprowicz, Dr. Mikołaj Kiedacz, Ks. Infułat Józef Kłos, Dr. Roman Konkiewicz, Bolesław Koreywo, Adwokat Marjan Koszewski, Alma Krupowiczowa, Inż. Tadeusz Leszczyński, Ks. Dyr. Antoni Łudwiczak, Jan Łuczak, Łuczyński, Franciszek Mańkowski, Jan Matelski, Dr. Czesław Meissner, Ks. Czesław Michałowicz, Ignacy Mielżyński, Poseł Ludwik Miklaszewski, Wanda Niegołewska, Kazimierz Otmianowski, Poseł Prof. Dr. Romuald Paczkowski, Prof. Dr. Antoni Peretiatkiewicz, Senat. Maksymilian Płuciński, Ks. Prał. Józef Prądzyński, Rakowski, Aleksander Ratajczak, Leon Rost, Mieczysław Rudkowski, Zofia Rzepecka, Sen. Władysław Radomski, Seweryn Samulski, Senator Dr. Marjan Seyda, Jan Sobolewski, Witold Sokołowski, Ludwik Stachecki, Władysław Stopa, Ks. Prałat Antoni Stychel, Bolesław Szczurkiewicz, Ks. Kan. Józef Szulz, Dr. Tadeusz Szuldrzyński, Edmund Szewdziński, Gen. Stanisław Taczak, Dr. Wacław Tyrowicz, Andrzej Walter, Pułk. Erwin Więckowski, Ks. Prał. Julian Wilk, Zygmun Wojciechowski, Stefan Wyrzykowski, Jan Zabłocki, Kazimierz Zychliński.

Do Komitetu Wykonawczego należą: Zofia Brezina, Konstanty Chlapowski, Gracjan Drost, Stefan Gniatecznyński, Jahn, Janina Jakubowska, Marjan Jęczkowiak, Bolesław Kapela, Jan Koch, Władysława Krzyżagórska, Pułk. Jan Malczewski, Kazimierz Motyliński, Mieczysław Poniatowski, Ks. Prał. Leon Rankowski, Dr. Lucjan Sokołowski, Maksymilian Stürmer, Dr. Leon Surzyński, Antoni Wolski.

Uroczystość odbędzie się dnia 15-go sierpnia 1930 według następującego programu:

o godz. 6 rano hejnał z wieży ratuszowej;

o godz. 9.30 msza polowa na Stadjonie na Błoniach Wildeckich;

o godz. 10.15 śpiew zjednoczonych chórów;

o godz. 10.30 przemówienie Prezydenta miasta, po którym orkiestra odegra hymn narodowy;

o godz. 11.00 pieśń „Boże coś Polskę“, wykonana orkiestra i wszyscy obecni;

o godz. 11.15 defilada. Na czele wszystkich organizacji kroczy skombinowany oddział, składający się z ochotników z roku 1920.

Na wypadek ulewnego deszczu odbędzie się o godz. 9.00 nabożeństwo w kościele farnym z udziałem przedstawicieli władz i organizacji, biorących udział w obchodzie;

o godz. 12.00 obchód 10-lecia na Auli Uniwersyteckiej.

Proszę Szan. Obywatelstwo Stoł. Miasta Poznania, by uczestniczyło licznie w uroczystości.

Upraszam również o wywieszenie chorągwi.

Poznań, dnia 12 sierpnia 1930 r

(—) Ratajski
Prezydent st. m. Poznania.

Komitet Wykonawczy Obchodu Dziesięciolecia „Cudu Wisły“ wzywa niniejszym wszystkie organizacje Stoł. Miasta Poznania do gremjalnego stawienia się na uroczystości na Stadjonie i do defilady wspólnie z wojskiem przed władzami.

Zbiórka organizacji w piątek, dnia 15 b. m. o godz. 8.45 na Błoniach Wildeckich przed Stadjonem w następujących grupach:

Grupa 1: Ochotnicy Walk 1920 r. (Ochotnicy zaopatrzą się w odznakę pamiątkową 1920 r. — rozetkę biało-amarantową 6 cm średnicy). Kierownik p. Gniatecznyński.

Grupa 2: Organizacje Przysposobienia Wojskowego i Wychowania Fizycznego i Akademicy. Kierownicy pp. Gustaw Lewandowski i Antoni Frydrych

Grupa 3: Urzędnicy. Kierownik p. inspektor Sobolewski.

Grupa 4: Organizacje kulturalno-oświatowe. Kierownik p. Bortkiewicz.

Grupa 5: Organizacje gospodarcze i Cechy. Kierownik p. Kapalczyński.

Komitet prosi organizacje o punktualne stawienie się. W celu uniknięcia natłoku przy kasie w dniu uroczystości prosimy Szan. Publiczność o wcześnie zaopatrzenie się w bilety wstępu. Członkowie organizacji, którzy biorą udział w pochodzie, mają wstęp wolny.

Pochód kroczy ulicami: Łukowa, Wąłami Jagiell, Półwiejską, pl. Św. Krzyżskim, Podgórną, Alejami Marcinkowskiego, pl. Wolności, 27 Grudnia, Gwarą i Wjazdową. Defilada wspólnie z wojskiem przed władzami odbędzie się na zwykłym miejscu przy zamku.

W razie ulewnego deszczu odbędzie się Msza św. w kościele farnym, a Akademia w Auli Uniwersytetu Poznańskiego.

Prezydium Komitetu:

Mieczysław Poniatowski, generał s. s., przewodniczący. Antoni Wolski, zastępca przewodniczącego. Kazimierz Motyliński, sekretarz. Maksymilian Stürmer, skarbnik. Jęczkowiak, komendant.

Wyjaśnienie

Od p. pułk. P. Zaremby z Poznania otrzymujemy list następujący:

W nr. 360 z dnia 7 sierpnia b. r. „Kurjera Poznańskiego“ umieszczony jest artykuł pod tytułem „Siły rosyjskie i nawrót nad Wisłę“ pióra gen. Weygand'a.

W ustępie, zawierającym wyszczególnienie zasług Ministerstwa spraw wojskowych w dziedzinie uruchomienia zasobów kraju w ludziach i sprzętach bojowych, i to w okresie od 1 lipca do 20 sierpnia 1920 r., powiedzianem jest, że ministrem był wówczas gen. Sosnkowski.

Twierdzenie to tylko po części odpowiada rzeczywistości, generał Sosnkowski bowiem objął portfel ministra wojny dopiero 11-go sierpnia 1920 r. po ministrze ś. p. gen. Leśniewskim, którego rządy trwały przeszło rok do dnia 11 sierpnia, a więc obejmowały datę 1-go lipca. Drobne to wyrównanie wnoszę z obowiązku, — jako b. adjutant przyboczny nieżyjącego ministra.

Pozatem w tymże ustępie gen. Weygand mówi, że gen. Sosnkowski skierował do armji 164 tysiące ochotników i że ponad 100 tysięcy tej młodzieży przeszedł przez ręce gen. Hallera. O ile to „przejście przez ręce“ ma oznaczać armję ochotniczą, stworzoną przez samego gen. Hallera i stanowiącą decydujący czynnik naszego zwycięstwa —

— to należałoby go nie omijać przy wymienianiu innych czynników.

Nadmierzam wreszcie, że nieścisłości te, aczkolwiek nie wpływają na wysoką wartość strategiczną i organizacyjnych wywodów autora, — są one zresztą zrozumiałe w pracy cudzoziemca — to jednakże w oczach naszego społeczeństwa i w naszych polskich stosunkach nabierają znaczenia.

Trochę humoru

„Myśl Narodowa“ w ostatnim zeszycie (nr. 32) podaje następujące anegdotali:

Prasa „sanacyjna“ z uporem głosi obecnie pogląd, że o zwycięstwie polskim w sierpniu r. 1920 nie rozstrzygnęła ani świetna ofensywa armji gen. Sikorskiego nad dolną Wisłą i Wkrą, ani bezpośrednia obrona przedmieść warszawskich, której przeprowadzenie przypało w udziale armji gen. Latinka, ani wogóle cała działalność frontu północnego, dowodzonego przez gen. Józefa Hallera, ale jedynie rozpozczęty dnia 16 sierpnia wieczorem marsz t. zw. armji środkowej z linii Wieprza, wykonany pod bezpośrednim kierownictwem Naczelnego Wodza.

W związku z tem krąży uporczywe pogłoski, że w przeciwieństwie do reszty społeczeństwa, obchodzącego uroczystości dziesięciolecia Cudu Wisły, obóz „sanacyjny“ zamierza na wnio-

sek marsz. Szymańskiego zorganizować dla swoich członków własny, specjalny obchód... Cudu Wieprza.

Przemawiając na zebraniu politycznym w Chełmie, b. prezes Rady ministrów p. Światłowski oświadczył — jak donoszą dzienniki, — że „dziś należeć do sanacji to wielkie poświęcenie, ponieważ jest się narażonym na... straty pieniężne i prześladowania“.

P. Światłowski ma poniekąd słuszną rację. Powinien być jedynie dodac, że tym okrutnym „prześladowcą“, narażającym nieszczęśliwych „sanatorów“ na „straty pieniężne“ jest — jak wiadomo — Najwyższa Izba Kontroli Państwa.

Warszawiak dzisiejszy, zmęczony przykrą atmosferą polityczną w kraju, pragnąłby, chociażby w kinematografie, zapomnieć na kilka godzin o bieżącej politycznej aktualności. Przegląda repertuar. W kinie „Muza“ wyświetlają obraz: „Ubośtwiany Sfinks“, równocześnie zaś, w kinie „Rena“ — sensacyjny dramat: „Pod maską bandyta“...

Nie sposób oderwać się od aktualnych tematów!

Stronnictwo Narodowe na Górnym Śląsku

Jak wiadomo, Stronnictwo Narodowe rozpoczęło od niedawna pracę organizacyjną także na Górnym Śląsku. Wystąpiono nawet z własnymi listami przy niedawnych wyborach do sejmiku śląskiego. Liczba głosów, którą listy te skupiły, nie jest wyrazem właściwych sił Stronnictwa w województwie śląskim, gdyż za mało było czasu na rozwinięcie odpowiedniej pracy propagandowej.

A jednak pierwszy ten występ zrobił swoje i dziś szeregi Stronnictwa Narodowego znacznie wzrosły. Kto był na wiecach Stronnictwa, ten przekonał się, że zasady jakie głosili pp. posłowie i referenci, bardziej przemawiają do duszy ludu śląskiego, aniżeli „sanacyjne“ kaptowanie przy pomocy zasiłków i obietnic natury materialnej.

To też władze wojewódzkie Stronnictwa Narodowego, nie zrażając się pierwszymi trudnościami, rozpoczęły na dobre pracę organizacyjną. W ciągu ośmiu tygodni zorganizowano koła Stronnictwa w wielu miejscowościach, jak Katowice, Król. Huta, Myslowice, Siemianowice, Tarnowskie Góry itd. Poza tem utworzono komitety organizacyjne, które znowu ze swej strony organizują koła. Niewątpliwie przyszłość i w tej dziedzinie należy do Stronnictwa Narodowego.

Felkow.

Z naszych gór

Dwutygodniowa wycieczka po Tatrach — Wyprawa na Gierlach — W 125 rocznicę pobytu w Tatrach Staszica

Tatry, w lipcu.

Liczna nadspodziewanie jest rzesza miłośników Tatr, takich co to nieodparty ich urok opanował już całkiem i którzy co rok ciągną ku nim — jak prawowitny muzułmanin do Mekki. Ale właściwie dopiero w odleglejszych, często nawet zapadłych gdzieś schroniskach widzi się, jak ich naprawdę wielu i jacy oni wtenczas. Wspomnienia takich spotkań pozostają rzeczywiście niezatarte w pamięci.

W tym roku miałem jako towarzysza wyprawy młodzieńca — p. J. T. z kujawskich równin — którego po zdaniu codopiero młodych rodziców powierzyli mi w nadziei, że nie tylko zobaczy coś istotnie widzenia godnego, ale też — co ważniejsza — po dwóch tygodniach wróci zdrowy i cały na łono kochającej rodziny.

Na pierwszy ogień poszła Dolina Kościeliska. Oczywiście. Wpierw przecież trzeba było zaprawić młodzieńcowi nieco nogi, a zresztą przyznać, że i ja chętnie zawsze zaglądam do tej najbardziej uroczej z dolin naszych. Szczególnie silne wrażenie w niej wywiera dziki wawóz Kraków, który przemierzaliśmy od początku do końca.

A następnego dnia puściliśmy się, chociaż pogoda zapowiadała się „ni tak ni owak“, przez Strążyską i Balcug na Giewont jako że niepodobna zapuszczać się nowicjuszowi w dalsze góry, zanim się wpięrow z nim nie zapozna.

Już i tak było to poniekąd uchybieniem tradycji, że nie poszliśmy przez Kuźnice, Kalatówki i Kondratówkę — ale tłumaczyło nas właśnie to,

że pragnęliśmy jeszcze tego dnia wyjść na Halę. Pogoda, wbrew pierwotnemu niezdecydowaniu, ustąpiła się piękna, więc nie nas nie wstrzymywało. Tylko wypiliśmy po drodze, gdzie się tylko dało, nieprawdopodobne ilości mleka. Na początek to tak zawsze! Hala Gąsienicowa, zawsze piękna i gościnna, dała nam upragniony wypoczynek. Nazajutrz zaś wczesnym rankiem obok stawów Czarnego i Zmarzłego przez Zawrat przeszliśmy do Pięciu Stawów, a stąd na Szpiglasową Perć i do Morskiego Oka. Zboczyliśmy po drodze jeszcze na Gruby Wierch (2174 m) w Liptowskich Murach, skąd mieliśmy nieporównanie piękne widoki na Pięciostaw, na Morskie Oko z Czarnym Stawem i w trzecią stronę na staw niżni w dolinie Ciemnosmreczyńskiej. Trudno poprostu nam było się oderwać.

Morskie Oko — perła Tatr polskich! Spędziliśmy nad niem dzień cały, zwiędzając i Staw Czarny i w Roztoce Wodogrzmoty Mickiewicza.

A stąd poszliśmy dalej w dolinę Białej Wody i przez słynny Polski Grzebień (2238 m) na stronę czesko-słowacką. Zmarzły Staw po drodze niedarmo się tak nazywa, był bowiem istotnie do połowy pokryty lodem, a i poza tem w górach napotykalismy często olbrzymie płaty śniegu. W lipcu mieliśmy ślizgawkę i obrzucaliśmy się śniegiem.

Po wypoczynku zaś niedzielnym w eleganckim Smokowcu i nocy następnej w niezbyt gościnnym schronisku niemieckim nad jeziorem Wielickim, podjęliśmy wyprawę na Gierlach (2663 m) — główny cel naszej wycieczki — i po pięciogodzinnym, mozolnym wspinaniu się znaleźliśmy się na szczycie. Za trud nasz jednak sownie zostaliśmy nagrodzeni, gdyż dzięki wyjątkowej pogodzie mieliśmy stąd widok przepiękny i b. rozległy.

Było nas na szczycie Gierlachu całe grono osób jakkolwiek schodziłymi się osobno, — byli rodacy z Lwowa, Krakowa i Śląska, poza tem byli Czesi i Niemcy. Do specjalnie na ten cel przeznaczonych puszek włożyliśmy i nasze bilety z nazwiskami, tak że jeśliby ktoś miał powątpiewać, czyśmy tam istotnie byli, snadnie o tem może się przekonać na miejscu... (Zob. fotografie w dzisiejszym dodatku ilustrowanym — red.).

Droga powrotną obraliśmy przez dolinę Zimnej Wody z słynnymi wodospadami i przez głośną w swoim czasie z tragicznego zgonu śp. prof. Kasznicy Przełęcz Lodową (2380 m. — Nam się wydawała ona wcale niegroźną!) do doliny Jaworowej. Stąd zaś po mozolnej przeprawie przez Szeroką Jaworzyńską dotarliśmy z powrotem do Morskiego i przez Światówkę, Zawrat do Zakopanego.

Już po drodze tutaj dawał nam się we znaki wiatr halny, który całą swą wściekłą siłą jednak okazał dopiero wieczorem, gdy byliśmy już na miejscu. Wyrwał drzewa, obalił jakiś kiosk i narobił szkody niemało. W samą porę wróciliśmy z gór!

Dwa tygodnie minęły nam nieprawdopodobnie szybko; zdołaliśmy jeszcze tylko na jeden dzień wpaść w Pieniny do Czorsztyna, gdzie miejscowi cicerone naopowiadali nam o nim dużo ciekawych i nie samowitych historii. Wróciliśmy zaś z tej naszej wyprawy górskiej podnieceniem tem bardziej, mając świadomość tego, że akuratnie 125 lat temu bywał w górach wielki nasz uczonek Staszic, urodzony w Wielkopolsce. W sierpniu 1805 r. wszedł na Lodowy i następnie na Łomnicę, którą wówczas uważano za najwyższy szczyt w Tatrach; dopiero później okazało się, że Gierlach przewyższa ją jeszcze o 30 przeszło metrów. Zachwyty swojemu i umiłowaniu gór dał potem Staszic entuzjastyczny wyraz w swoich dziełach.

Tak, piękne są nasze góry!

Ant. Konieczny.

Najgłębszy szyb na świecie

Słynne szyby naftowe w okolicach Paruszwic i Czuchowa w Rumunii uchodziły dotychczas za najgłębsze na świecie: jeden z nich sięgał 2003 metrów, a drugi aż 2240 metrów pod ziemią. Jednak w czasie ostatnich wierceń w Kalifornji zagłębiono się w ziemię jeszcze bardziej. Szóste wiercenie z rzędu w szybie, wierceń w okolicy Olinda, dotarło do głębokości 2460 metrów, t. j. do niespełna 2½ km. Jest to największa głębokość, jaką zgruntowano dotychczas — i to w niezwykle trudnych i kosztownych warunkach. Jakże jest ona znikoma wobec przestrzenności naszego globu, od którego środka dzieli nas aż 6400 kilometrów!

Luk.

WIADOMOŚCI POTOCZNE

W rocznicę „Cudu Wisły“

Wielki obchód 15 b. m. na Stadjonie — Dochód przeznaczony na budowę pomnika Najśw. Serca Pana Jezusa

Święcić będziemy dziesiątą rocznicę „Cudu Wisły“ — rocznicę wielkiego zwycięstwa, odniesionego zbiorowym wysiłkiem narodu nad wrogiem Ojczyzny naszej, Krzyżą i cywilizacji europejskiej. Naród polski przygotowuje się, aby uczcić godnie tę rocznicę, oddać hołd pamięci bohaterów, którzy życie swe poświęcili w obronie zagrożonej Ojczyzny, i podziękować Panu Bogu za ocalenie odrodzonej codopiero Rzeczypospolitej, znajdującej się w straszliwym niebezpieczeństwie, kiedy wróg stał już niemal pod murami stolicy. Uprzątnąć sobie należy te ówczesne chwile grozy, a następnie tę niezmierną radość, która zapanała w Polsce na wieść o odniesionym zwycięstwie.

Stolica Wielkopolski obchodzić będzie tę wielką rocznicę dnia 15. bm., a więc w dniu, kiedy przed 10 laty rozegrał się rozstrzygający bój, który przeważał zwycięstwo. Obchód uroczystościowy odbędzie się na stadjonie. Szczegółowy program, jak i miejsce, gdzie będzie można otrzymać bilety wstępu, zostaną później ogłoszone. Komitet obchodu 10-lecia postanowił cały dochód z obchodu przeznaczyć na budowę pomnika Najśw. Serca P. Jezusa w Poznaniu.

Schodzą się tu więc ze sobą dwie wielkie, piękne rzeczy, bo uczczenie dziesiątej rocznicy „Cudu Wisły“ i realizowanie ślubowania, które uroczyste i zbiorowo złożyliśmy, że w Poznaniu wzniesiemy pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa w dowód wdzięczności dla Stwórcy za odzyskanie wolnej i niezależnej Ojczyzny. Wiąże się tu ściśle idee narodu z ideami Chrystusowymi pod znakiem Krzyża i prawdziwej miłości Ojczyzny. Wo-

bec tego nie potrzeba zbyt silnej zachęty i nawoływania do jak najliczniejszego udziału w obchodzie uroczystościowym na stadjonie dnia 15. bm., bo udział ten jest obowiązkiem nas wszystkich — obowiązkiem polskim i katolickim.

Szukamy dziś złotych kluczy naszej przyszłości narodowej i państwowej potęgi państwowej. Pierwszym ku temu i niezawodnym warunkiem to praca, to wysiłek narodu w myśl idei Chrystusowych. Wskazał na to święto podczas Kongresu Eucharystycznego w Poznaniu przedstawiciel Ojca św., Nuncjusz Apostolski, który w takie odezwał się do nas słowa: „Polsko! Ojczyzno bohaterów, świętych i męczenników! Wstań, podnieś do Jezusa swe serce i umysł, twoje zamiary i dążenia. Nie bądź chwiejną, bo długą jeszcze drogę masz przed sobą. Kto by zerwał jedność katolicką narodu, ten pozbawiłby Polskę jednej z największych sił oporu, sił spójni, jakie naród posiada“.

Oto najpierwszy i najprzedniejszy warunek naszej siły i mocy, naszego rozwoju, naszej przyszłości narodowej, społecznej i państwowej. Budując się obecnie pomnik Najśw. Serca Pana Jezusa ma nam to dzisiaj, następnym pokoleniom zaś po wszystkie czasy przypominać. Kończmy więc jak najprędzej rozpoczęte wielkie dzieło. I dlatego dnia 15. bm. wszyscy na stadjon na obchód uroczystościowy „Cudu Wisły“. Uczcie trzeba godnie 10-lecie i równocześnie poprzeć budowę pomnika wdzięczności. Na pożytek to Polski i Kościoła.

Komitet Budowy Pomnika Najśw. Serca Pana Jezusa

pali, atakowali nogami od przycz, miskami od jedzenia, rzucając je na policję. Jeden z nich pogryzł na rękach dotkliwe przodownika policji Górskiego. Interwencja straży pożarnej odniosła natychmiastowy skutek, gdyż w chwilę po puszczeniu strumienia wody aresztanci odsunęli przyczę, umożliwiając otwarcie drzwi. (k)

Serdeczne przyjęcie

poznańskiej dywizji piechoty przez mieszkańców Ślesina

W tych dniach opuściła nasz gród 14 dywizja piechoty udając się na tegoroczną koncentrację w okolicy Konina. Marsz trwał 2 i ½ dnia poczem dywizja wkroczyła do miejsca swego postoju. Ludność cywilna, przyjęła wielkopolskie pułki entuzjastycznie. Na szczególną uwagę zasługuje przyjęcie, jakie zgotowało społeczeństwo cywilne miasta Ślesina 57 pułkowi. Na dwa dni przed przybyciem pułku w mieście panował ożywiony ruch i podniecenie. Wiele domów odświeżono, ulice miasta gruntownie oczyszczone, udekorowano flagami. Nadmienić należy, że Ślesin nie widział wojska polskiego w takiej ilości od powstania 1830 roku.

W dniu przybycia pułku wylotu miasta przed bramą triumfalną, zebrały się władze miasta Ślesina na czele z burmistrzem p. Muzylekiewiczem, znanym przemysłowcem p. Moszczyńskim i przedstawicielem ziemianstwa miejscowego p. inż. Strzemboszem. O godz. 16 wkroczył pułk w mury miasta pod dowództwem pułk. Żongolowicza, przywitany przez burmistrza miasta okolicznościowym przemówieniem, poczem dziewczynki ubrane w stroje narodowe wręczyły dowódcy śliczny bukiet kwiatów i jedna z nich przy tej sposobności zadeklamowała okolicznościowy wierszyk. W odpowiedzi na serdeczne przywitanie przemawiał podpułk. Żongolowicz.

Po przybyciu odbyła się defilada, która wykazała, że mimo uciążliwego 3-dniowego marszu żołnierze swym doskonałym wyglądem wzbudzili podziw wśród ludności cywilnej.

KALENDARZYK

Wtorek, 12 sierpnia 1930

Słońce: wschód 4,29; — zachód 19,26; — długość dnia 14 godz. 57 min.

Księżyc: wschód 20,42; — zachód 7,22; — po pełni.

Stan pogody według spostrzeżeń Stacji Meteorologicznej przy Uniw. Pozn.: Wtorek, godz 7 rano: Temperatura powietrza umiarkowana + 18 st. C., pochmurno, wiatr zachodni, ciśnienie atmosferyczne niskie 747 mm. — W ubiegłej dobie temperatura najwyższa + 24 st. C., najniższa + 16 st. C. Ilość opadu 2 mm.

Przewidywania pogody na środę: W dalszym ciągu pogoda niestala, miejscami nieznaczne deszcze; lekkie ochłodzenie.

Stan wody w Warcie według notowań Inspekcji Dróg Wodnych w Poznaniu: Dziś + 0,20 m.

Kal. rzk.: Klara P.; jutro Hipolit M.

Kal. słow.: Slawa B.; jutro Rosław.

KRONIKA KOŚCIELNA

— **Dziękczynna adoracja w 10 rocznicę „Cudu Wisły“.** Adorację nocną Najśw. Sakramentu w 10 rocznicę „Cudu Wisły“ urządza Sekcja Eucharystyczna Sodalicii Pań Miejskich p. wezw. Niepokalanego Poczęcia Najśw. Marii Panny w Poznaniu, w nocy z dnia 14 na 15 bm. w kościele św. Marcina. Początek dnia 14 sierpnia. Niezspory o godz. 19,30. 15 bm. msza św. o godz. 6-tej. Adoracji przewodniczą członkowie Sodalicii Pań Miejskich.

— **Ścisły post.** W czwartek w wigilię Wniebowzięcia Najśw. Marii Panny obowiązuje ścisły post.

ZEBRANIA, ZJAZDY

— **Stow. Pań Miłosierdzia św. Wincencego a Paulo przy Farze.** Nadzwyczajne walne zebranie odbędzie się w środę, dnia 13 sierpnia br. o godz. 19,30 w sali Marianum, ul. Szewska 18 ptr.

— **Tow. Śpiewu im. F. Nowowiejskiego Poznań-Lazarz** odbędzie swe zebranie w środę, dnia 13 bm. o godz. 20 w lokalu druha Dusika, ul. Marsz. Focha 62.

ZYCIE SOKOLE

— **Tow. Gimn. „Sokół“ Poznań II, Jeżyce.** Zebranie plenarne odbędzie się we wtorek, dnia 12 bm. o godz. 20 w lokalu p. Kasperkowej przy ul. Kraszewskiego 16. O liczny udział prosi Zarząd.

KOMUNIKATY RÓŻNE

— **Poznańskie Tow. Ogrodnicze** zawiadamia, że w niedzielę, dnia 17 bm. u-

radza wycieczkę familijną do Gniezna, celem zwiedzenia zakładów ogrodnich i zabytków gnieźnieńskich. Zbiórka przy głównym dworcu o godz. 6. Wyjazd z Poznania do Gniezna o godz. 6,20.

— **Wielki festyn.** W piątek, dnia 15 bm. w dziesiątą rocznicę „Cudu Wisły“ Tow. Pomocy Inwalidów Wojennych i Weteranów z 1863 r. urządza w ogrodzie Bractwa Strzeleckiego na Szelagu wielki festyn. W programie przewiduje się m. in. strzelanie do tarczy, kulanie w kręgle o premje, koło szczęścia, gra w rybę, loteria fantowa, gra w kostki, gonitwy i polonez dla dzieci o nagrody. Specjalną atrakcją będą ognie sztuczne o godz. 20. Wiceprezorem odbędzie się zabawa taneczna. — Ceny wstępu do ogrodu: dorośli 50 gr, wojskowi szeregowcy i młodzież 25 gr od osoby. Dzieci do lat 14 w towarzystwie rodziców mają wstęp wolny. Czysty dochód przeznaczają się na doraźną pomoc dla weteranów 1863 r., inwalidów wojennych oraz wdów i sierót po poległych. Początek o godz. 15.

— **Zw. Pracowników Kupieckich w Poznaniu** urządza w niedzielę, dnia 17 bm. wycieczkę do Swarzędza. W programie przewidziane są oprócz zabaw towarzyskich, różne gry o nagrody i upominki. — Wyjazd z głównego dworca o godz. 7,50. Członków i gości uprzejmie zapraszamy.

— **Kat. Tow. Robotników Polskich Poznań-Tum.** Zbiórka wszystkich członków, celem wzięcia udziału w uroczystości 10-tej rocznicy „Cudu Wisły“, odbędzie się dnia 15 bm. o godz. 8,30 rano na Błoniach Wildeckich przy głównym wejściu na stadjon miejski. Msza św. odbędzie się o godz. 9,30 rano na stadjonie. Przybycie wszystkich członków obowiązkowe.

— **Kat. Tow. Robotników par. św. Wojciecha** podaje do wiadomości, że bierze udział ze sztabdarem w obchodzie 10 rocznicy „Cudu Wisły“ w piątek, 15 bm. Zbiórka o godz. 8 przy kościele św. Wojciecha. Stamtąd wymarsz na Błonia Wildeckie. Udział wszystkich członków pożądanym.

— **Katolickie Tow. Robotników Polskich — okręgu poznańskiego miejskiego** wezmą udział w obchodzie 10 rocznicy „Cudu Wisły“, który się odbędzie w piątek, 15 bm. Zbiórka towarzysząca ze sztabdarami odbędzie się o godz. 8,45 na Błoniach Wildeckich przed głównym wejściem na stadjon. Msza św. na stadjonie odbędzie się o godz. 9,30. Uprasza się, by w obchodzie wzięli gremjalny udział wszystkie towarzystwa robotnicze miasta Poznania i przedmieść.

— **Ochronka parafii Bożego Ciała** rozpoczęła już swoje zajęcia po wakacjach letnich. Zachęca się szan. rodziców i opiekunów, ażeby dzieci swoje w wieku przedszkolnym (od 4—7 lat) posyłać do naszej wzorowej szkółki, która dysponuje jeszcze kilkunastoma wolnymi miejscami. Dzieci zgłaszać można w godzinach przedpołudniowych u siostry kierowniczkii w szkółce Bożego Ciała, ul. Strzelecka 17.

— **Tow. „Braterstwo“ Poznań-Wilda** odbędzie swe nadzwyczajne zebranie w sobotę, dnia 16 bm. o godz. 19 u p. Grotowskiego, Dolna Wilda 71. W niedzielę, 17 bm. urządza się wielki wieniec także u p. Grotowskiego. Początek o godz. 15. Na program składają się różne niespodzianki.

KRONIKA MIEJSCOWA

— **Wyjaśnienie.** Cech Blacharzy i Korporacja Koncesjonowanych Instalatorów donoszą nam, że podejrzany o fałszowanie monet Jan Ciesielski z Poznania nie jest mistrzem blacharskim i wogóle nie należy do cechu.

— **Skutki majątkowych nieporozumień.** P. Marjan Kranz prosi nas o zaznaczenie, że zajście, jakie wynikło w sobotę w domu przy ul. Onufrego Kopczyńskiego 22 nie miało charakteru nieporozumień majątkowych. Sprawa tą zajmie się sąd.

— **W sprawozdaniu z egzaminu szkolnego,** odbytego w tych dniach w szkole wydziałowej im. Karola Libelta, opuściliśmy nazwiska następujących uczniów: Mieczysława Jesse, Konrada Najderka i Tadeusza Paserka, co niniejszem uzupełniamy.

— **Park Wilsona.** Dyrekcja Ogrodów Miejskich, uwzględniając życzenie szerokiej warstw społecznej, urządzać będzie w Parku Wilsona w dalszym ciągu do 31 bm. koncerty wieczorne codziennie od godz. 19 do 23. Park Wilsona będzie w tym czasie jak dotychczas bogato iluminowany i otwarty dla publiczności od godz. 17. Wstęp jest minimalny. W tym samym czasie uprzątnięte będzie zwiedzenie palmiarni. Nie wątpimy, że mieszkańcy Poznania pospieszą gremjalnie do Parku Wilsona, aby spędzić tam kilka przyjemnych chwil.

— **Nowa kawiarnia.** Dzisiaj o godz. 10 przed południem odbyło się poświęcenie i otwarcie nowej kawiarni i restauracji p. Aleksandra Krügera. Poświęcenia lokalu dokonał w obecności zebranych gości ks. Kocorowski. Okolicznościowe przemówienie wygłosił ks. dr. Guziel, życząc nowej placówce polskiej pomyślnego rozwoju. (we.)

KRONIKA WYPADKÓW

— **Rowerzysta najechany przez samochód.** Na ul. Śródeckiej samochód P. Z. 48 429 najechał rowerzystę Bolesława

15 sierpnia 1920 roku

załamany napór hord bolszewickich

Ks. Skorupka

zagrzewa do boju z krzyżem w rękę

Patrz następny numer „Wielkopolskiej Ilustracji“

bogato ilustrowanego wydania pamiątkowego.

Tylko 45 groszy

(Największe i najtańsze pismo ilustrowane dla szerokich kół publiczności. Pojedynczy egzemplarz tylko 45 groszy miesięczny abonament 1,50 zł, kwartalnie 4.— zł. (bez kosztów przesyłki). — Egzemplarzy okazowych bezpłatnie należy żądać wprost od administracji: Poznań, Św. Marcin 70).

Bunt w więzieniu przy ul. Młyńskiej

Dalsze szczegóły awantur — Co mówi komunikat policyjny?

W sprawie groźnych awantur w więzieniu sądowym przy ul. Młyńskiej toczy się jeszcze śledztwo. Szczegółowe dochodzenia prowadzi p. wiceprokurator dr. Jaszczewski.

W uzupełnieniu podanych już informacji dowiadujemy się, że momentem niezwykle sprzyjającym rozwinięciu się buntu było ogromne przepelnienie więzienia sądowego. Według wszelkiego prawdopodobieństwa bunt organizowany był już od dłuższego czasu przez więźniów, wśród których znajdowało się dużo niebezpiecznych włamywaczy, nożowców i recydywistów. Głównym sprawcą awantur był niebezpieczny nożowiec i bandyta oraz włamywacz, znany na bruku poznańskim i wielokrotnie karany Ernest Surdyk, który przewodził zwykle jakimś szajce. Protest przeciw lichemu obiadowi był — jak wskazują pewne poszlaki — tylko hasłem do awantur, które wkrótce przerodziły się w bunt.

Urządowy komunikat władz policyjnych donosi, co następuje:

„W dniu 11. 8. 1930. około godz. 12 w łutniejszym więzieniu sądowym przy ul. Młyńskiej wybuchł bunt więźniów.

Powodem było rzekomo nieodpowiednie odżywianie. Zbuntowani więźniowie potłukli wszystkie szyby, połamali przyczę, wyrzucając takowe przez okno.

Kiedy władze prokuratorskie zarządziły wydanie nadprogramowej racji żywnościowej, zdawało się z początku, że zbuntowani uspokoił się. Jednak kilkanaście minut po wydaniu więźniom nadprogramowej racji żywnościowej ponownie wszczęli hałas i awantury. Wezwana policja przy współudziale straży pożarnej opanowała sytuację i rozdzieliwszy więźniów, doprowadziła wieczorem o godz. 20,30 do zupełnego spokoju.

Pan prokurator zarządził przetransportowanie 60 więźniów karnych do Wronek, a 37 więźniów śledczych czasowo do tutejszego aresztu policyjnego“.

Za porozumiewanie się z więźniami aresztowano w dniu wczorajszym Wiktorję Tetelaw bez mieszkania i Klarę Pospieszoną, zamieszkałą przy ul. Stromej nr. 26. Obydwie służyły podczas buntu więźniów jako informatorki.

Aresztanci stawiali niezwykle opór, to też policja wydobywać ich musiała siłą z cel, przyczem więźniowie oporni ko-

Kłowski (Półwiejska 2). Kłowski doznał lekkiego okaleczenia lewej nogi.

— * **Poraniony w restauracji.** W lokalu Kujawy na św. Marcinie doszło do zajścia, podczas którego uderzony został pretem żelaznym w głowę Stefan Zymalkowski (Zagórze 8). Zymalkowski musiał oddać w opiekę lekarską. (k.)

— * **Najechny przez samochód.** Na ulicy Przemysłowej samochód P. Z. 41218 najechnął Zdzisława Urbańskiego (Przemysłowa 2). Odnosił on lekkie pokaleczenia na twarzy. (k.)

— * **Skutki chłopców swawoli.** 6-letni Zygmunt Rudecki z Gniezna wsiadał do przejeżdżających wozów. W pewnym momencie chłopiec upadł pod koła, odnosząc znaczne obrażenia. (k.)

— * **Pociąg najechnął na wóz drabinisty.** Pomiędzy Granowem a Strykowem pociąg, zderzając się z Grodziską do Poznania, najechnął na wóz drabinisty z majatności Strykowskiego. Wóz został rozbity do szwajtki, a wóznica i konie wyszły z wypadku bez szwanku. Winę przypisuje się wóznicy, który wjechał nieostrożnie na tor. Kierownik pociągu również nie dał sygnału ostrzegawczego. (k.)

KRONIKA POLICYJNA

— * **Kradzieże i włamania.** Z mieszkania przy ul. Kwiatowej 8 skradziono Agnieszce Marcinkowskiej płaszcz letni. — W składzie firmy Stankiewicz przy St. Rynku 84 skradziono Zdzisławowi Świdorskiemu, zamieszkałemu przy ul. Działowskiej 7 płaszcz damski. Jako podejrzanego o kradzież ujęto Pelagję Węclawek (Fabryczna 5) i Jakóba Norka (Strumykowa 26). — Z mieszkania przy ul. Poznańskiej 18 skradziono Stanisławowi Palaczowi płaszcz męski. — Na ul. Szkolnej skradziono z wozu około 40 worków do zwozu, należących do Grzegorza Czolkina z Kobyłepola w pow. poznańskim. (k.)

Z OSTATNIEJ CHWILI

— * **Pożar w Morasku.** W Morasku w pow. poznańskim z nieustalonej bliżej przyczyny wybuchł pożar w zabudowaniach Leona Eitnera. Pastwą płomieni padły stodoła drewniana, dach chlewu, sto wozów niemiłoczonego zboża i narzędzia rolnicze. Straty oblicza się na około 30 tys. złotych. (k.)

— * **Stróż zastrzelił napastnika.** Ostatniej nocy został napadnięty w Wągrowcu przez Romana Ryskiego stróż Edward Grzeszkowski. Grzeszkowski w obronie własnej użył broni i zastrzelił 28-letniego Andrzeja Strugińskiego z Wągrowca, który również brał udział w napadzie. Grzeszkowski i Ryska zostali odstawieni do szpitala. (k.)

— * **Pożar w Niedźwiadach.** W Niedźwiadach, w pow. jarocińskim spłonęła stodoła polowa ze zbożem Andrzeja Gościńskiego. Straty ocenia się na kilkadziesiąt tys. złotych. Ogień został prawdopodobnie podłożony. (k.)

— * **Zepsuty samolot.** Wczoraj o godz. 13 samolot 3 p. lotn. Potez 15, lecąc z misją do 17 p. a. p. w Gnieźnie po wylądowaniu na przygodnym terenie, 500 mtr. od toru małej kolejki wskutek defektu silnika nie mógł wrócić na lotnisko. Zaznaczano pomoc z Poznania, która przybyła drugim samolotem, przywoząc żądane części. O godz. 15 zepsuty samolot mógł już odlecieć w dalszą drogę.

— * **Zatrucie grzybami.** Żona borowego w Świątkowie p. Michałina Lewandowska zatrutą się grzybami dnia 9 bm. Dnia następnego zmarła również mimo zabiegów lekarskich siostra Lewandowska, Jadwiga.

JARMARKI

— * **Kępno.** Jarmark na towary kramne i konie odbędzie się we wtorek, dnia 19 b. m. Spęd byłby rogatego i trzody chlewnej zakazany.

— * **Krotoszyn.** Jarmark na konie odbędzie się we wtorek, dnia 19 bm. Z powodu przyszczyć spęd byłby zakazany.

Z WIELKOPOLSKI

— * **Obrzycko nad Wartą.** (Pieszko do koła Wielkopolski). W ostatnich dniach przechodzili przez miasto nasze dwaj turyści Aleksander Rosiński i Hapalczyński, członkowie II. Harcerskiej Drużyny Morskiej w Poznaniu, uczniowie gimnazjum Adama Mickiewicza. Harcerze ci w pełnym rynsztunku przybyli do Obrzycka z Słopanowa i udali się w dalszą podróż przez Dobrojewo do Poznania. Młodzi piechurzy odbywają podróż dookoła Wielkopolski w celach sportowych i krajoznawczych.

(Nowe placówki). Z dniem 1 b. m. p. Stanisław Pospieszny z Poznania otworzył warsztat zegarmistrzowski p. Stefan Dutkiewicz z Wroniek warsztat blacharski. Nowym placówkom życzymy „Szczęść Boże!”

(Z rady miejskiej). Ostatnie posiedzenie rady miejskiej zajął przewodniczący p. Wincenty Taranczewski. Głównym punktem obrad była sprawa zrównoważenia preliminarza budżetowego na rok obrotowy 1930/31. Budżet przyjęto i uchwalono po dłuższej dyskusji w myśl zarządzenia p. wojewody poznańskiego. W miejsce radnego p. Woźnickiego przyjęto do rady p. Kazimierza Hejnowicza; oficjalne przyjęcie nowego członka nastąpi na następnym posiedzeniu.

(Apel do niestowarzyszonych). Towarzystwo Powstańców i Wojaków im. ks.

Komandoria - Malta - Chartowo

Dla wygody abonentów wyżej wymienionych dzielnic i okolic otwieramy filię Kurjera Poznańskiego u pana

Antoniego Augustyniaka

ulica Maltańska

przy fabryce papieru „Malta”.

Abonentów naszych z Komandorii, Malty, Chartowa i okolic prosimy o zwracanie się odtąd z wszelkimi sprawami, dotyczącymi wydawnictwa naszego, do filii u pana Augustyniaka, która załatwia wszelkie sprawy a mianowicie ogłoszenia, oferty, abonament, reklamacje i sprzedaż pojedynczych egzemplarzy. Ceny oryginalne bez żadnych dopłat.

kapelana Dziubińskiego zwraca się z apelem do wszystkich żołnierzy zwolnionych z czynnej armii do rezerwy, a także młodzieży przedpoborowej do przystąpienia w szeregi stowarzyszenia.

— * **Jarocin.** (Kradzieże i włamania). W ubiegłym tygodniu grasowała w okolicy i mieście jakaś szajka wytrawnych złodziei, która częściowo unieszkodliwiła policję. Dokonano włamania do restauracji Józefa Furmaniaka w Ciswicy. Złodzieje zabrali 10 butelek czystej, butelkę koniaku i 3 litry wina, oraz większą ilość papierosów. Następnej nocy znowu skradziono p. Wład. Małeckiemu rower marki „Weitrad”. Innym razem złodzieje wkradli się do mieszkania p. Szczepana Jagły przy ul. Krakowskiej, zabierając najlepsze ubranie i rower. W nocy z dnia 8 na 9 b. m. włamała się prawdopodobnie ta sama szajka do składu p. Kozaneckiego przy ul. Paderewskiego. Tej samej nocy włamali się jeszcze do restauracji „Sielanka”. Pozostawiony przez złodziei rower zabrała policja. Pochodził on z kradzieży. Dla zmylenia dochodzeń zawiesili złodzieje tabliczkę z napisem Krotoszyn nr. 5790. Pościg policyjny przyniósł pozytywne rezultaty, bowiem dwóch opryszków już aresztowano.

(Ze szkoły podchorążych). W dniu 11 b. m. rozpoczął się w tutejszej szkole podchorążych nowy kurs. (jk.)

— * **Rogoźno.** (Figura Serca Jezusowego). W bieżącym tygodniu wykończona została budowa figury Serca Jezusowego, która znajduje się na dziedzińcu kościelnym. Figura przedstawia się bardzo okazale. Koszty budowy pokryte będą z ofiar społeczeństwa. Zebrano już ogółem 1000 zł. Uroczyste poświęcenie figury nastąpi przypuszczalnie za dwa tygodnie.

(Z Bractwa Kurkowego). Na nadzwyczajnym walnym zebraniu Bractwa Kurkowego dokonano wyboru nowego zarządu. Nowy zarząd ukonstytuował się następująco: prezes — p. Nowacki Feliks, zastępca — p. Marcin Skrzypczak, sekretarz — p. Jan Polcyn, zastępca — p. L. Szymański, skarbnik — p. Konstanty Sztuba, komendant — p. Jan Wideliński, zastępca — p. Fr. Sztuba, gospodarz — p. Dudka, ławnicy — pp. Likowski i Dudka, chorąży — p. Rafał. Komisję rewizyjną tworzą pp. Grałowski i Knopiński. Do komisji strzeleckiej wybrano pp. Otto, Wiśniewskiego i Jurga. Ponadto postanowiono urządzić strzelanie o nagrody i o godność króla żniwnego.

(Z ruchu Powstańców). Obradom Powstańców i Wojaków przewodniczył prezes p. Malach. Protokółował p. Rosolek. Na nowych członków zapisano pp. Teodora Biskupskiego i Wiesława Marszałka. Z okazji rocznicy bitwy pod Grunwaldem i 10-lecia „Cudu Wisły” prezes wygłosił dłuższy referat.

(Jak pracuje młodzież). Działalność Stow. Młodzieży Polskiej w Siernikach wydaje dobre owoce. Stow. zakupiło piękny sztandar św. Stanisława Kostki. Uroczystość poświęcenia sztandaru nastąpi w końcu sierpnia.

(Z kolonji letniej). W niedzielę, 10 bm. odbyła się w seminarjum uroczystość pożegnania z okazji rozwiązania kolonji Z. O. K. Z. dla dzieci z Niemiec i Górnego Śląska w liczbie 120 chłopców. Na program złożyły się popisy chórowe, deklamacje i przemówienia. Uroczystość zakończył okolicznościowym przemówieniem kierownik kolonji p. dyr. Bleczyk z Rogoźna. (ske.)

SPORT

Pływanie

Mistrzostwa Polski odbędą się — jak już donosiliśmy — 15, 16 i 17 bm. w pływalni związkowej w Warszawie. Ustalono następujący program:

15. 8. godz. 15 — 200 m. klas. pań przedbiegi, 1500 m. pań i panów II. klasa, 50 m. dziewczynki i chłopcy, 200 m. st. klas. panów II klasa 200 m. klas. panów przedbiegi, 100 m. dow. panów, 400 m. dow. pań, skoki z wieży, 300 m. dla seniorów, 100 m. na znak pań, 100 m. na znak pań i panów II klasa, 3×100 m. st. zmiennym pań, 4×200 m. panów. 16. 8. godz. 16 — 100 m. dow. pań przedbiegi, 100m. klas. dla chłopców, 100 m. dow. pań i panów II. klasa, 100 m. na znak pań, 3×50 m. dla dziewcząt i chłopców, 1500 m. dla pań i panów, 100 m. dow. pań i panów klasa Ib, 3×100 m. st. zmiennym panie II klasa,

3×100 m. st. zmiennym panowie klasa Ib. 17. 8. godz. 11 rano — 200 m. st. dow. dziewczęta i chłopcy, 100 st. dow. seniorzy, 400 m. st. dow. panowie, klasa Ib 200 m. st. klas. pań, 400 m. dow. panowie, skoki z trampoliny, 200 m. st. klas. pań, 100 m. dow. pań, 50 m. na znak dziewczęta i chłopcy, 200 m. klas. pań II klasa, 4×50 m. dziewczęta i chłopcy, 3×100 m. st. zmiennym panie, 4×100 m. st. zmiennym panowie. Lista zgłoszeń została już zamknięta i obejmuje wszystkich bez wyjątku najlepszych naszych pływaków. W biegach krótkich dla panów największe szanse posiadają Bocheński, Kratochwila, Roupert, Szrajbman, Matysiak i Makowski, a na 1500 m. walka rozegra się pomiędzy Kotem i Kratochwilą, na 100 m. na znak pomiędzy Ritzewaldem i Karliczkim, a na 200 m. st. klas. pomiędzy Kaputkiem i Jurkowskim. W sztafetach szanse ma AZS, a w skokach zatriumfuje najprawdopodobniej Maertz. Wśród pań na 100 m. wygrać powinna Raschdorfówna lub Thomme, Nowakówna i Schönfeldówna, na 400 m. — Mellerówna, Morawska albo Kajzerówna, a na 1500 m. — Mellerówna lub Szmidtówna. W pływaniu na znak walka rozegra się między Raschdorfówną lub Nowakówną, na 200 m. st. klas. szanse mają Jarkulówna i Reicherówna. W skokach największe szanse posiada Sznatkówna, a w sztafetach AZS.

Tennis

Polska — Japonia. Dzisiaj o godz. 15.30 rozpoczyna się na kortach „Legii” mecz Polska — Japonia. Japończycy Ohta i Abe przyjechali w poniedziałek do Polski i rozegrali kilka setów treningowych. W pierwszym dniu odbędą się dwie gry pojedyncze, przyczem Polskę reprezentować będą Maks Stolarow i Tłoczyński, a Japonię — Abe i Ohta.

RADJO

Programy radiofonijne

Środa, dnia 13 sierpnia 1930 r.

Poznań. (335 m) godz. 13.05 koncert gramofonowy; godz. 14.00 notowania giełdy pieniężnej i zboż-towarowej; godz. 14.30 kwadras Tow. Ziemiannek Wielkopolskich; godz. 18.00 koncert suit w wyk. ork. „P. R.” pod dyr. Stanisława Nawrota (transmisja z Warszawy); godz. 19.15 odczyt p. t. „Z dawnych legend i baśni” (wygl. doc. dr. Marjan Jedlicki); godz. 19.35 „Silva rerum”; godz. 19.55 „Poetki polskie mówią” (recytacje) wygl. p. Roman Juraszek, art. dram.; godzina 20.10 odczyt p. t. „Zagadnienia bolszewizmu”; godz. 20.30 koncert muzyki lekkiej. Wykonawcy: Orkiestra 14 p. p. pod batutą podchor. Marjana Sujkowskiego. Marja Gasiorowska (sopran), prof. Marjan Sauer (akomp.); godz. 22.00 sygnał czasu, komunikaty PAT, sportowe i policyjne; godz. 22.15 muzyka taneczna z kawiarni „Wielkopolska”.

Katowice (409 m) godz. 12.05 koncert gramofonowy; godz. 12.30 program dla dzieci (P. R. Warszawa); godz. 16.20 koncert gramofonowy; godz. 18.00 koncert suit w wykonaniu orkiestry Polskiego Radja w Warszawie; godz. 19.30 kpt. Roman Sumowski: „Curiosa minionych stuleci: Truciele i alchemicy”; godz. 20.15 polskie arje i pieśni (Stanisław Siwik — tenor); godz. 21.00 kwadras literacki (P. R. Warszawa); godz. 21.15 koncert solistów (P. R. Warszawa).

Warszawa (1412 m) godz. 12.10 muzyka gramofonowa; godz. 12.30 program dla dzieci p. t. „Podróże dzieci na bankach mydlanych” — wygl. p. Antoni Bogusławski; godz. 15.15 komunikat gospodarczy; godz. 16.15 muzyka gramofonowa; godz. 17.35 „Radiokronika” — wygl. dr. Marjan Stępowski; godz. 18.00 koncert popołudniowy; godz. 19.20 płyty gramofonowe; godz. 19.45 giełda rolnicza; godz. 20.15 koncert solistów; godz. 21.00 kwadras literacki. Piotr Chojnowski „Dom w śródmieściu”;

Przez szybkie

Nożyce

W pewnym mieście, nie pamiętam dokładnie gdzie to było, miał miejsce taki incydent:

Żona poważnego obywatela, robiąc zakupy w mieście, kupiła też m. in. funt pieprzu. W domu stwierdziła, że w owym pieprzu jest masa kamieni. Oburzona, podzieliła się tem spostrzeżeniem z małżonkiem. Ten wystąpił energicznie. W miejscowej gazecie pojawiło się ogłoszenie:

„Żona moja kupiła w jednym z miejscowych sklepów funt pieprzu, w którym była połowa kamieni. Jeśli właściciel sklepu nie dostarczy mi towaru w lepszym gatunku, ogłoszę publicznie jego nazwisko”.

W odpowiedzi na to ogłoszenie otrzymał ów pan około dwudziestu funtowych paczek pieprzu od wszystkich miejscowych sklepów.

Czasami w analogicznej do owego pana sytuacji znajduje się feljtonista. Przymówisz komu, człowieku, dobrodusznemu, a zamiast jednego kilku dotkniętych się znajdzie. Cóż robić! — Żadna wada nie jest własnością jednoosobną, a feljtonista jest na to, żeby na niego wymyślali. Taki jest porządek

godz. 21.15 dalszy ciąg koncertu solistów; godz. 22.00 feljton p. t. „Sentimentalna historia” — wygl. p. H. Buczyńska; godz. 23.00 muzyka taneczna z restauracji „Oaza”.

KSIĘGI STANU CYWILNEGO

Zgony:

Dnia 8 bm. zgłoszono: Marja Gasiorowa, z domu Conrad, 25 l. Franciszka Walczewska, z domu Tyrchan, 61 l. Agnieszka Welz, z domu Figiel, wdowa, 81 lat. Urszula Różycka, 18 dni. Agnieszka Gajna, wdowa, 81 l. Jadwiga Jarzębska, z domu Pachulska, 34 l. Stanisława Królowa, z domu Janiakówna, 36 l.

Dnia 9 bm. zgłoszono: Pelagja Jezierska, robotnica, 22 l. Ignacy Rejak, robotnik kolejowy, 43 l. Marja Ostrowska, z domu Turno, 59 l. Przemysław Krzywiak, 6 l. Tadeusz Jędrzejczak, 5 l. Kazimiera Suwlarkiewiczówna, ekspedjentka, 23 l.

Dnia 11 bm. zgłoszono: Stanisława Magdziakówna, służąca, 35 l. Ignacy Krusiński, stolarz, 49 l. Leon Hudowicz, słusarz, 28 l. Benedykt Smurawski, czeladnik rzeźnicki, 59 l. Franciszek Labusek, robotnik, 17 l. Józef Kosmacz, robotnik, 40 l. Franciszek Rajewski, mistrz rzeźnicki, 60 l. Cecylja Dworczak, z d. Hellmann, wdowa, 65 l. Antonina Kaczmarek, służąca, 34 l. Franciszka Adamska, z domu Matuszewska, wdowa, 51 l. Juljanna Pudelewicz, z domu Muszyńska, wdowa, 65 l. Stanisława Jabłońska, z domu Zmysłina, 40 l. Stanisław Galon, robotnik, 50 l.

Składki i pokwitowania

W administracji pisma naszego złożono w dalszym ciągu:

Na pomnik Serca Jezusowego: Maks Zieliński 20 zł. — Kasprowicz 5 zł. — M. K. (Słowackiego) 5 zł. — Smoniewska z prośbą o zdrowie 5 zł. — K. F. z prośbą o słuch 5 zł. — Zamiast kwiatów na trumnie śp. Katarzyny Handszuhowej rodzina Mrozkiewiczów 30 zł. — Władysława Dr. z podziękowaniem za opiekę z prośbą o dalszą, IV. rata 5 zł. — J. N. znalezione 2 zł. — N. N. w pewnej intencji 10 zł. — M. K. 2 zł. — Drowa H. Różańska, Rybnik, z podziękowaniem za otrzymane łaski 20 zł. — Sikiński Michał 5 zł. — Razem z poprzednio pokwitowanymi 391 zł.

TEATRY

— * **Z Teatru Nowego.** Dziś, jutro i w czwartek — trzy ostatnie występy znakomitych artystów warszawskich: M. Cwiklińskiej, Brydzińskiego i Różyckiego. Odegrany będzie dwa razy „Niebieski lis” Herczega, a na zakończenie sympatycznej gościny świetna, pełna humoru komedia Bracca p. t. „Niewierna”. Występy tych gwiazd stolicy cieszą się wielkim powodzeniem i są niezwykłym wydarzeniem artystycznym w Poznaniu.

W piątek rozpoczyna występy gościnne Kazimierz Krukowski (Lopek) na czele własnego zespołu.

Bilety do nabycia w firmie F. Zygarowski, ul. Gwarna.

Teatr Nowy

DZIŚ — „Niebieski lis”. — Gość. występ Cwiklińskiej, Brydzińskiego i Różyckiego.

Środa, 13. 8. „Niebieski lis”. Gościnny występ Cwiklińskiej, Brydzińskiego i Różyckiego.

Czwartek, 14. 8. „Niewierna”. Gościnny występ Cwiklińskiej, Brydzińskiego i Różyckiego.

Piątek, 15. 8. K. Krukowski (Lopek) na czele własnego zespołu.

na świecie i nie mam ochoty go zmieniać.

Pisałem naprzykład przed kilku dniami o towarzystwie ubezpieczeń, które reklamuje się na niemieckich ołówkach. Zdawałoby się, że to sprawa pomiędzy towarzystwem i mną tylko. Gdzie tam!

Z tow. ubezpieczeń otrzymałem oświadczenie, że ołówki były zamówione w polskiej firmie. Firma ta ponosi więc odpowiedzialność za popieranie wyrobów zagranicznych. To raz!

Jakiś pan nawymyślał mi, że się wtrącam do nieswoich rzeczy i rozsiewam plotki, bo kalendarzyki, na których on się reklamuje drukowane są w kraju, tylko mają niemiecki napis. To dwa!

Dostałem kilka listów z wymysłami, bo 1) baloniki, o których mówiłem, są wyrobu krajowego, 2) ołówki, którymi on się reklamuje są austriackie, a nie niemieckie, 3) jeśli myślałem o lusterkach reklamowych, to choć są z czeskiego szkła wyrabia się je w kraju itd. To chyba razem z dziesięć. Wszystko to zwala się na biedną głowę feljtonisty, który nie-szczęściem uderzył w stół. A nożyce się odezwały

X. Awery.

DZIAŁ KULTURY I SZTUKI

WIELKI MECENAS NOWOŻYTNY

Feeryczny Alkohol i czarujący Tytoń — Łaska stanu i trzy gracie Piusa II. — Próba z Wyspiańskim i próba z Pinturicchiem — Co wykombinował Tolstoj a czem odpowiedziała rzeczywistość.

Cały szereg pawilonów na „Komturze” zajęły wystawy różnych ministerstw. Uderzały one pięknym urządzeniem. Wśród obcych znowu wysunęli się na czoło Rumuni ze swym min. komunikacji, oraz wspomniane już, stoisko francuskiego min. awiacji. W hali samolotów polskie min. komunikacji miało stand niewielki, ale uderzający śmiałą a wykwintną harmonią barw. Wprost popisowe pod względem nowożytnego artysty były salki monopolu tytoniowego i monopolu alkoholowego (inż. Przyłuskiego i arch. Lichtensteina). Suche dane statystyczne podano w formie prawdziwych dzieł sztuki w stylu konstrukttywizmu i skomponowano z całości dekoracje, godną jakiegoś pierwszorzędnego kubistycznego baletu. A to wszystko osiągnięto prostymi, niekolekcyjnymi środkami: dekoratorskim talentem i smakiem. Nawet siedząca za stołem młoda osoba, ze swymi ciemnymi włosami i czerwoną suknią, dostrójona była do koloru fotelu i do całości wnętrza. Na drugim krańcu Wystawy zatrzymywały oko w pawilonie kartografii śliczne mapy i tablice sekcji komunikacyjnej Ligi Narodów, oraz stoisko polskiego Wojskowego Instytutu Geograficznego.

I znowu, tak samo jak po obejrzeniu pawilonu Min. Komunikacji, nasuwa się pytanie, czy to przypadek, że w stoiskach urządzanych przez różne ministerstwa i ich wydziały panuje taki artystyczny, że promienieje stamtąd taki wiew świeżej, nowożytniej twórczości artystycznej?

Zjawisko powtarza się zbyt wielokrotnie, aby nie nabierało znaczenia symptomatu.

Każdemu artyście, który ma do czynienia z „Urzędem” jako kundmanem, lysieje i siewie głowa od biurokratycznych uderzeń z jakimi się spotyka. Tu dyrektor wydziału, który o wszystkim decyduje ale o sztuce pojęcia nie ma, tam radca kulturalny i rozumiejący, ale który nic nie ma prawa podpisać, ówdeż jakieś biuro finansowe które, wedle uchwały komisji, desygnuje sumę na freski, ale tynk pod nie pozwala położyć dopiero w przyszłym roku budżetowym! Skaranie Boże! I tak mniej więcej jest wszędzie, w każdym razie zarówno w Polsce jak we Francji.

A potem? potem... to co „Rząd” przez wielkie „R” w dziedzinie sztuki robi — czy to o wykonanie dzieła chodzi, czy o zakupy, czy o organizację wystawy — wypada jakoś doskonale.

Wszystkie artystyczne ugrupowania we Francji narzekają na biurokracizm, czy pompierstwo Administracji. Ale na wystawach napis „Zakup państwowy” znajduje się z reguły na tych właśnie dziełach, które na to zasługują — bez względu na kierunek — i można go uważać za artystyczną chlubę.

Doprawdy, mogłoby się zdawać, że mimo wszystkich niekompetentnych dyrektorów i radców, kieruje Państwem w sprawach sztuki jakaś Miłnerwa Stanu, jakaś, by użyć terminu teologicznego: łaska stanu. Jest to jeden z tych ważkich fenomenów, które współczesnych nie uderzają gdyż są w atmosferze ich epoki tak samo jak, tak zwany „duch czasu”, jak kult absolutyzmu lub pęd do demokracji. Ale właśnie te fenomeny podsuwają historykom tytuły rozdziałów.

Spróbujmy takim okiem historyka popatrzeć na obecny stosunek sztuki do Państwa, tego Państwa, które dosięga coraz nowych dziedzin życia jednostki, już przez to samo że do coraz większych ją pociąga świadczeń i coraz większe jej nawzajem świadczenia niesie. Artysta z natury rzeczy najżywiej dostrzega śmiertelności pierwiastek tkwiący w etatyźmie, i musi mu być przeciwnym. Ale — choćby się powiedziało: niestety — stoimy przed faktem, że te rozrastające się korzenie i odpowiadające im, coraz bardziej rozgałęzione, konary, obejmują i sztukę. I w myśl przyrodniczego prawa, że funkcja stwarza organ, Państwo staje się potężnym organem piękną.

Rozmawiałem nieraz ze światłymi księżmi o upadku sztuki kościelnej i możliwościach tchnięcia w nią no-

wego życia. Moim zdaniem sytuacja jest bez ratunku. A jednak sztuce kościelnej zawiadzamy cały rozwój nowożytniej plastyki. Skąd dzisiejsza stagnacja? Niech nam nie mówią, że wskutek upadku wiary. Jest dziś więcej milionów ludzi głęboko religijnych niż za czasów Perugina, który, jak wiadomo, nie wierzył w niebo i piekło ani w duszę nieśmiertelną. Myślę, że istotny powód leży w czem innym. W epokach, kiedy sztuka religijna znajdowała się w pełni rozkwitu, ludzie nie byli może bardziej wierzącymi, ale najlepszym muzykiem, najznakomitszym chirurgiem, najwybitniejszym prawnikiem, najdoświadczeńszym inżynierem, a nawet najzabawniej swawolnym pisarzem, był duchowny. Kardynał albo skromny mnich, ale zawsze „clericus”. I wskutek tego, nietylko takiż „clericus” był rzeźbiarzem czy malarzem, ale i ten dla którego on pracował, ten klient i mecenas którym był Kościół, obejmując tyle rozlicznych agend życia stał do niego w wiele bezpośrednim stosunku, a więc i odnośnie do sztuki miał o tyle szersze horyzonty!

Wejdźmy do katedry sienneńskiej i do przyległej „Libreria”. Na ścianach, znane barwne freski Pinturicchia, w posrodku „Trzy Gracie”, pośrodku, trochę obtłuczony marmur starożytny. To papież Eneaszy Silwiusz Piccolomini tak to udekurował. Czy możemy sobie dziś wystawić coś podobnego?

Przedewszystkiem wdzięczne kształty Gracji zakryto by w mig, z jednej i drugiej strony, fartuszkami. W budynku kościelnym!... Następnie podobabianoby im, jak by się dało, obłamać palce i stopy, a zółkły marmur starannie przepucowano. Kościół, to nie muzeum! A wreszcie pewnoby się nie zdecydowano na Pinturicchia. Pamiętam jak tłumaczyłem śp. Kardynałowi Puzynie, do jakiego stopnia cenym śladem współczesnego malarstwa polskiego byłby na Wawelu witraż Wyspiańskiego. Odrzekł mi z gniewem: „Kościół nie jest miejscem prób!”

Świątobliwy i uczony Pius II nie zawahał się na chwałę Bożą postawić w „Librerii” arcydzieła ludzkiego artysty, z takim właśnie dla niego pietyzmem jak „w muzeum”. A ta właśnie mentalność pozwoliła mu też zrobić „próbę” z Pinturicchiem, który nie dosłużył się wówczas jeszcze trzech gwiazdek w Baedekerze. Sienneńska „Libreria”, to wielka lekcja poglądowa!

A teraz, co nas czeka?

Wiadomo, że jeśli kto lubi dedukcje oparte na głęboko filozoficznej refleksji i genialnej obserwacji ludzkiej duszy, a za to z gruntu fałszywe, może ich zawsze podostatkiem znaleźć u Tolstoja. Pesymistyczne usposobienie tego, znakomitego zresztą, pisarza, owa „humeur chagrine”, którą się odznaczał, tak samo jak jego poprzednik J. J. Rousseau, podyktowały mu tezę, iż sztuka upada i upaść musi, gdyż traci rację bytu; wysła bowiem z religii a poczucie tej ostatniej zanika.

Wszystko nieprawda. Prześwietny Sądzie — jak mówił ów chłop z dykteryjki — prześwietny Sądzie Historji! Od czasu napisania książki Tolstoja z jednej strony wzmógł się nowa fala duch religijny, a z drugiej, bez żadnego z nim związku, sztuka odrodzona uczyniła ogromny krok naprzód i obejmuje z powrotem olbrzymie zakresy „użytkowe”, pozostawione od przeszło stulecia na pastwę bezmyślnego rzemiosła.

Mowa piękna odezwała się też masy. A Państwo, które już nietylko — jak przez osobę dawnych monarchów — wznosi rezydencje i pomniki, ale wyrabia lub zamawia lokomotywy, wagony, dworce, skrzynki do listów, opakowania do papierosów, Państwo docierające w każdy zakątek kraju i w każdy nerw nowożytnego życia, to Państwo staje się temsamem wielkim wytwórcą i wielkim mecenasem nowożytnego piękna.

I zdaje się mieć „łaskę stanu” aby tę rolę odegrać nie gorzej od swych poprzedników.

Poznań. Ludwik Puget.

ŻYCIE KULTURALNE

NAUKA

Problemy przeszłości Podhala. Wysoce utalentowany i bardzo wszechstronny, a zarazem wielce ceniony historyk dr. K. Dobrowolski przedstawił ostatnio w rozprawie pt. *Przeszłość Podhala. Uwagi metodyczne i program badania* (Kraków 1929, str. 13, os. odb. z Wład. Geograf.) plan badań rzucony na tło uwag natury ogólniejszej. Mianowicie chodzi autorowi o podkreślenie badań historycznych raz jako środka budującego poważną zdobycz narodową — tradycję historyczną, z drugiej zaś strony o wykazanie roli badań historycznych jako czynnika umożliwiającego orientację w życiu współczesnym. Warto tu wspomnieć, że podobny pogląd wypowiedział niedawno prof. Łyskowski w broszurze pt. *Prawo rzymskie a czasy dzisiejsze*. M. i. wskazał tam na orientacyjną wartość tych danych z prawa rzymskiego, które mówią o tem, że własność wspólna była pierwotniejszą formą własności indywidualnej: wypływają stąd pewne wskazania dla oceny teorii komunistycznej. Wracając do Dobrowolskiego dodajmy, że żąda on od badacza znajomości życia bieżącego, by mu ułatwić orientację w przeszłości, by mu ułatwić zrozumienie procesu dynamiki w przeszłości. — Po tych uwagach natury ogólniejszej szkicuje Dobrowolski program badania, który — jak sam autor zaznacza — może mieć zastosowanie i przy badaniu innych osiedli góralskich. Przedmiotem badania będą więc: stosunki antropologiczne, osadnictwo, zagadnienia geografii historycznej, stosunki demograficzne, stosunki prawne i społeczne, zagadnienia ekonomiczne, kościół, życie umysłowe i obyczajowe, sztuka, muzyka ludowa, kultura techniczna, dzieje Nowego Targu, dziejowa rola Tatru i Podhala. (zw)

TEATR

Teatr z czasów Goethego znajduje się w Gross-Kochberg, na zamku baronów von Stein, w parku. Niedawno odnowiono go stylowo i odtąd będą się w nim od czasu do czasu odbywały przedstawienia. Na pierwsze obrano komedijkę Charlotty von Stein, tej samej, która na zamku kochberskim pisywała do Goethego słynne listy „Kochającej i samotnej”. Tytuł: „Sprzysiężenie przeciw miłości”. Przedstawienia zaanagrowała przemowa baron von Stein, wnuk tego, który teatrzyk był zbudował. (tb)

MUZYKA

Co zapowiada Carlo Felice? Z Mediolanu piszą nam: Jednym z największych teatrów włoskich jest Carlo Felice w Genui. Ogłasza on już swoje „cartellone”, czyli program na sezon 1930-31. Z nowych dzieł włoskich będzie dany „Lo Straniero” Pizzetiego, druga premiera oryginalna jeszcze nie oznaczona. Verdi będzie reprezentowany „Balem maskowym” i albo „I Lombardi”, albo „Rigoletto”, Rossini „Cyrulik sewilski” będzie dany w wyjątkowej — jak zapowiadają — obsadzie, tak samo „Carmen”. Z Wagnera wystawiony będzie „Tannhaeuser”, Mascagniego „Iris”, Pucciniego „Trytyk”, wreszcie Mussorgskiego „Borys Godunow”, z którą to operą łączy się, równie jak z „Toscą” niewygasłe dotychczas wspomnienia triumfów naszego rodaka Zygmunta Zaleskiego, oklaskiwanego w Genui równie jak w La Scali frenetycznie mnóstwo razy za te wspaniałe kreacje. (ml)

Opera na jeziorze. Z Mediolanu piszą nam: W Torre di Lago, gdzie przebywał chętnie Puccini w swojej willi, odbędzie się oryginalne przedstawienie operowe. Na jeziorze będzie zbudowana wielka scena, a na niej wybitni śpiewacy wykonają Pucciniego „Cyganerię”. Przedstawienie odbędzie się w drugiej połowie sierpnia. Organizuje je Opera Nazionale Dopolavoro, ta sama instytucja, która utworzyła wędrowną teatr dramatyczny pod nazwą „Wóz Thespisa” i wypuściła je po Włoszech, aby dawały przedstawienia po miasteczkach niemających gmachu teatralnego i po wsiach. (ml)

PLASTYKA I ZDOBNICTWO

Wiedza dla artystów. Z Wiednia piszą nam: Władze miejskie postanowiły wstawić w budżet corocznie 100.000 szylingów na zakup dzieł sztuki plastycznej od artystów żyjących. W motywach powiedziało, że obowiązkami miasta jest przyjąć z pomocą artystom, którzy żyją w nader trudnych warunkach. Finanse Wiednia nie są różowe — tem znamiennejszy jest ten zamiar, jako dowód dbałości o sztukę. (pw)

RUCH REGIONALISTYCZNY

Jak zbierano materiały do dzieł miast Pruzany. Autor ukryty pod inicjałami p. Z. Sz. Z. podaje w jaki sposób przystąpił do zebrania i opracowania dzieł m. Pruzany. Oto w 7 kl. żydowskiej szkoły pruzńskiej dano dzieciom jako ilustrację kilka dokumentów z przeszłości rodzinnego miasta. Duże zainteresowanie dzieci i inicjatora posunęło sprawę naprzód i zebrano więcej materiałów. Obecnie Autor zapoznaje nas z ciekawą grupą akt dotyczących sprawy żydowskiej w XVII i XVIII w. Wywody swoje zamieszcza w wileńskim czasopiśmie regionalnym „Źródła mocy”, zeszyt 6. (J. St.)

ZAPISKI REGIONALNE

CO PRZYNOŚI „MESTWIN”

Ostatnie dwa numery (13 i 14) „Mestwina” obfitują w szereg interesujących przyczynków do badań nad przeszłością Pomorza. Rozpoczyna je garść wiadomości o kościele parafialnym w Podgórzu pod Toruniem na początku XVIII. w., zaczerpniętych przez ks. K. Miaskowskiego ze sprawozdania z wizytacji biskupiej (r. 1729) Krzysztofa Szembeka (z archiwum konsystorskiego w Gnieźnie).

Do dziejów kościoła na Pomorzu sięgnął p. J. Tuszyński w szkicu historycznym o klasztorze oo. Reformatów w Łąkach pod Nowemmiastem, skreślonym na podstawie „Memoriale Conventus Loncoviensis inc. a. D. 1761” i ks. Koralewicza „Additamentum do kronik braci mniejszych” z roku 1722 oraz z w. in. źródeł. Dr. Łęgowski począł wiązać uwagę o mało znanym wierszu Derdowskiego p. t. „Oraćje pożegnalne dla Pana Feliksa Czorlińskiego”, drukowanym w roku 1884 i ogłosił jego tekst z pewnymi opuszczeniami. Ciekawy przyczynek do badań nad najdawniejszą pieczęcią m. Torunia na tle porównania dwu typów pieczęci z Madonną dał dr. Sochaniewicz. W końcowych wywodach autor jest skłonny uważać mincerza toruńskiego Menika za autora jej drugiego, późniejszego typu, znanego z dokumentów z początku XIV. stulecia i z oryginalnego tłoku, znajdującego się w zbiorach miejskich, zaś gołdo na pieczęci zgodnie z wywodami Griznera uważa za typowy okaz herbu mówiącego, „który w tym wypadku” symbolizuje gród i patronkę pana suwerennego t. j. zakonu krzyżackiego.

W. Szczygielski kreśli (przeważnie słowami współczesnego pamietnikarza) pełen plastyki ponury obraz wszelkich naderżnięć jako to t. zw. „furaży” i „liwerunków”, ekzekucyj, werbunku rekruta, wywołania niewiast celem zaludnienia kolonii w Brandenburgii i Pomeranii, na które narażone było Pomorze przed pierwszym rozbiorem wskutek upakarzającej nas okupacji pruskiej w latach 1770—1772. Szczegółowa recenzja „Rocznika Gdańskiego” za lata 1928 i 1929 (pióra p. Z. Szusta), rys. działalność naukowej śp. prof. J. Ptasznika skreślony przez dr. Sochaniewicza a wreszcie stała rubryka: „Kronika Pomorska” zamykają bogatą treść tego pożytecznego nauko-wo-literackiego pisma regionalnego.

Toruń.

A. Münnich.

Kaliskie archiwalia. Rozbiory i zdrażdzieckie na żywym ciele Polski operacje zaznaczyły się we współczesnym życiu, tworząc różnych „Poznańczyków”, „Kongresowiaków”, lub „Galician”. Zmiesciły się również rozbiory na aktach kaliskich, które rozdarte zostały między Wielkopolskie Archiwum Państwowe w Poznaniu oraz centralne w Warszawie. W ten sposób księgi grodzkie i ziemskie dawnego województwa kaliskiego, odnoszące się do zachodnich powiatów są w Poznaniu, natomiast wschodnich kaliskiego i konińskiego w Warszawie, na zasadzie rozdziału granic wykrąjanych w prastarej Wielkopolsce przez kongres wiedeński w 1815 r. Podobnie akta porozbiorowe podzielono między te dwa miasta. Władze administracyjne i skarbowe złożono w Poznaniu, władze szkolne, komisarzy włościńskich i naczelników wojennych z lat 1861—65 — w Warszawie. Charakterystyką tych akt i ich losami zajął się znany czytelnikom naszego działu J. Staszewski, zamieszczając wiadomość o nich w ostatnim zeszycie „Ziemi kaliskiej”. (M. Pr.)

Pisma nadesłane

„Przegląd Graficzny, Wydawniczy i Piśmienniczy”. Nr. 30. Treść: Tadeusz Ka: „O wydawniczości pracy”. — „O angielskim drukarstwie”. — Z chwili bieżącej. — Tegoroczne jubileusze. — Z historii atramentu. — Notatki.

„Muzyka Kościelna”. Nr. 7/8. Treść: O. Anzelm Sedlaczek O. S. B.: „Zakon św. Benedykta a rozwój chóralu”. — Ks. Dr. Gieburowski: „Sprawozdanie z odbioru nowych dzwonów”. — X. F.: „Kongresy katolickie a chóry kościelne”. — Kronika. — Kronika chórów kościelnych. — Kronika Związku Organistów. — Nowe wydawnictwo i nuty. — Przegląd pism.

„Nowiny społeczno — lekarskie”. Nr. 15. Treść: Z życia Związku Lekarzy Państwa Polskiego. — A. Wośkowski: „O kasach ubezpieczeniowych”. — W sprawie kursu analiz. — Dr. I. Lipkiewicz: „Nadużycia z prześwietleniami promieniami Roentgen”. — Dr. J. Stopczyński: „Tężejszość i przyszłość zawodu lekarskiego”. — Korkwin: „O pesymizmie wśród lekarzy”. — Z izb lekarskich. — Kronika.

Listy pochwalne na M. W. K. T.

Wyróżnieni wystawcy we wszystkich pawilonach za wyjątkiem turystycznego

Pawilon 1. 1. Fabryka Aparatów Elektrycznych „Favag“ Neuchâtel, Szwajcaria. 2. Szwajcarskie Koleje Związkowe, Bern. 3. Zigerli Paul, Ingénieur-Conseil S. J. A., Zurich. 4. Ferrovie Nord-Milano, Koleje Dojazdowe Elektryczne Nord-Milano, Mediolan (Włochy). 5. Omnium Lyonnais Tration Electrique Soc. Anonyme (Francja). 6. Union des voies ferrées et des Transports automobiles (Francja). 7. Elektrownia i Gazownia, Tramwaje Miejskie, Toruń. 8. Bielsko-Bialska Sp. Elektryczna i Kolejowa, Bielsko. 9. Tramwaje i Elektrownia, Bydgoszcz. 10. Śląsko-Dąbrowskie Kolejowe Towarzystwo Eksploatacyjne, Sp. z o. p., Katowice. 11. Kościńska Kolej Powiatowa, Kościan. 12. Kolej Dojazdowa Marecka, 13. Kolejka Powiatowa Krotoszyn—Pleszew, Krotoszyn. 14. Kalisko-Turecka Kolej Powiatowa, Zbiersk. 15. Bydgoskie Koleje Powiatowe, Bydgoszcz. 16. Gnieźnieńska Kolej Powiatowa, Gniezno. 17. Żnińskie Koleje Powiatowe, Żnin. 18. Średzka Kolej Powiatowa, Środa. 19. Wrzesińska Kolejka Powiatowa, Września. 20. Wydział Powiatowy Powiatu Wyrzyskiego, Zarząd Kolejek, Białosławie. 21. Tow. Akc. Warszawskich Dróg Żelaznych Dojazdowych, Warszawa. 22. Zjednoczone Polskie Fabryki Śrub, Bielsko. 23. Towarzystwo Przemysłu Metalowego, K. Rudzki i Ska, Sp. Akc., Warszawa. 24. Eisen- und Stahlwerk, Walter Peyinghaus, Egge bei Volmarstein (Niemcy).

Pawilon 3. 25. Polska Akcyjna Spółka Telefoniczna, Warszawa. 26. Urząd Radjotelegraficzny przy Ministerstwie Poczty i Telegrafów, Warszawa.

Pawilony 5, 6, 7 i 8. 27. „Astra“ Pierwsza Rumuńska Fabryka Wagonów i Motorów, Arad (Rumunia). 28. Port Constanza, Rumunia. 29. Wystawa Turystyczna Belgii. 30. Fabryka Wagonów, „Ganz & Co. S. A.“, Węgry, Budapeszt. 31. Zjednoczone Fabryki Żarówek i Elektryczne S. A., Ujpest koło Budapesztu. 32. Państwowa Fabryka Parowozów i Maszyn, Praga, Czechosłowacja.

Pawilon 9. 33. Zarząd Portu w Wenecji, Wenecja. 34. Zarząd Portu w Neapolu, Neapol. 35. Królewski Komisarjat Portowy, Fiume. 36. Port Autonomiczny w Hawrze. 37. Przedsiębiorstwo Państwowe „Żegluga Polska“, Gdynia. 38. Międzynarodowe Towarzystwo Żeglugi Powietrznej „C. I. D. N. A.“, Paryż, oddział w Warszawie. 39. Air Union S. A., Paryż.

Pawilon 10. 40. Komisja Lotnictwa Sportowego, Warszawa. 41. Aeroklub Rzeczypospolitej, Warszawa. 42. Klub Lotniczy: a) Kraków, b) Warszawa, c) Lwów. 43. Liga Obrony Powietrznej i Przeciwgazowej, Warszawa.

Pawilon 11. 44. „Auto-Sport“, Łódź. 45. Inż. Glück, Kraków. 46. Anonima Rilevamenti Aerofotogrammetrici, Rzym. 47. Fabrica Eliche Martignetti, Milano.

Pawilon 11a. 48. Direction Générale des Chemins de Fer et des Ports de l'Etat, Bulgare, Sofia. 49. Højgaard & Schultz A/S., Kopenhaga.

Pawilon 12. 50. J. Krupka Warszawa. 51. „Saint-Didier“, Warszawa. 52. Tow. Budowy i Sprzedaży Samochodów, Poznań (motocykle i rowery). 53. „Motor“ (motocykle), Poznań. 54. „Lech“, Opalenica (motocykle). 55. Falkiewicz, Poznań (motocykle). 56. Bernhard A., Warszawa (motocykle). 57. „Amola“, Poznań (motocykle). 58. Marjan Maik, Poznań (motocykle).

Pawilon 12a. 59. Państwowe Wytwórnia Uzbrojenia, Warszawa.

Pawilon 13. 60. Fabrique Nationale, Liège. Przedstawiciel: J. Francis, Poznań (motocykle). 61. Saroléa, przedstawiciel: J. Francis, Poznań (motocykle). 62. Inż. C. Kołodziejski, Warszawa. 63. Hurtownia Mechaników, Poznań.

Pawilon 19. 64. Linguaphone Institut w Polsce, Warszawa.

Pawilon 21. 65. Wytwórnia Robót Zakopiańskich, Wanda Komendzińska, Zakopane.

Krótkofalowcy. 66. Marjan Budniak, Sarnice, p. Orzechowo. 67. Loga Olgierd, Poznań. 68. Poszwiński Henryk, Bydgoszcz. 69. Gniewoski Roman, Poznań. 70. Zimowski Jan, Poznań. 71. Knast Józef Nikodem, Poznań. 72. Chołodecki Witold, Poznań. 73. Wabiński Kazimierz, Poznań. 74. 3 Pułk Lotniczy, Poznań-Lawica. 75. Instytut Radjotechniczny, Warszawa.

Pawilon 23. 76. Międzynarodowe Biuro Pracy, Genewa. 77. Międzynarodowe Biuro Unii Telegraficznej, Bern. 78. Międzynarodowe Biuro Powszechnej Unii Pocztowej, Bern. 79. Międzynarodowe Biuro Statystyki Handlowej, Bruksela. 80. Ch. Ackerman, Genewa. 81. Komisja Techniczna Ujednostajnienia Kolei Żelaznych, Bern. 82. Międzynarodowy Komitet Doradczy Komunikacji Telefonicznych Dalekoprzestrzennych, Paryż. 83. Międzynarodowa Izba Handlowa, Paryż. 84. Międzynarodowa Federacja Pracowników Komunikacyjnych, Amsterdam. 85. Międzynarodowy Instytut Naukowej Organizacji Pracy, Genewa. 86. Instytut Historyczny i Geograficzny Brazylijski, Rio de Janeiro. 87. Jakób Stefan Cezak, Zgierz. 88. Union Occidentale Organisation Universel, Wiedeń. 89. Urząd Centralny Międzynarodowych Transportów Kolejowych, Bern. 90. Sekcja Tranzytu i Komunikacji Ligi Narodów, Genewa. 91. Unja Pan-Pacyfiku, Honolulu. 92. Międzynarodowa Unja Towarzystw Przyjaciół Ligi Narodów, Bruksela. 93. Międzynarodowa Unja Tramwajów, Kolejek Wąskotorowych i Autobusów, Bruksela. 94. Willy Wenker, Düsseldorf.

Wolne pole „B“. 95. C. Hartwig Sp. Akc., międzynarodowi ekspedytorzy, Poznań.

Wolne pole „D“. 96. Standard Nobel w Polsce, S. Akc., Warszawa. 97. Dom Handlowy, Antoni Bernhard, Warszawa.

Pawilon 27. 98. Towarzystwo Wzajemnej Pomocy Pracowników Tramwajowych Poznańskiej Kolei Elektrycznej.

Wyróżnieni wystawcy w pawilonie turystycznym

I. Polska. A. Wystawy regionalne: 99. Wydział Oświaty i Kultury Magistratu st. m. Warszawy. 100. Komitet Regionalny M. W. K. T. województwa Warszawskiego. 101. Magistrat Uzdrowiska Otwock. 102. Ognisko Książęce Kultury, Stuzki i Przem. Ludowego w Złakowie Kościelnym (powiat łowicki). 103. Państwowy Zakład Zdrojowy Ciechocinek. 104. Komitet Regionalny M. W. K. T. województwa Pomorskiego. 105. Pomorski Związek Popierania Przemysłu Ludowego w Toruniu. 106. Muzeum Wiejskie we Wdzydzech. 107. Muzeum Miejskie w Toruniu. 108. Pomorski Związek Propagandy Turystycznej w Toruniu. 109. Magistrat m. Chejnice. 110. Wydział Powiatowy w Świeciu. 111. Komitet Regionalny M. W. K. T. województwa Stanisławowskiego. 112. Muzeum Pokuckie w Stanisławowie. 113. Komitet Regionalny M. W. K. T. województwa Krakowskiego. 114. Towarzystwo Przemysłu Ludowego, Kraków. 115. Polskie Towarzystwo Tatrzańskie, Kraków. 116. Państwowy Zakład Zdrojowy, Krynica. 117. Polskie Towarzystwo Krajoznawcze, Kraków. 118. Polskie Towarzystwo Balneologiczne, Kraków. 119. Polski Związek Turystyczny, Kraków. 120. Krakowski Klub Automobilowy, Kraków. 121. Nowosądecki Komitet Wystawowy. 122. Krajowe Towarzystwo Rybackie, Kraków. 123. Polskie Towarzystwo Popierania Przemysłu Ludowego, Kraków. 124. Magistrat m. Bochni. 125. Wydział Rady Powiatowej w Żywcu. 126. Komitet Regionalny M. W. K. T. województwa Śląskiego. 127. Uzdrowisko Jaworze. 128. Oddział Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego „Beskid Śląski“. 129. Oddział Górnośląski Polskiego Towarzystwa Tatrzańskiego. 130. Stacja Klimatyczna Bystre. 131. Uzdrowisko Ustroń. 132. Śląski Klub Narciarski, Katowice. 133. Uzdrowisko — Wisła. 134. Zakład Kąpielowy Jastrzębie Zdrój. 135. Zakład Kąpielowy Gozdzkowice-Zdrój. 136. Śląskie Towarzystwo Wystaw i Propagandy Gospodarczej, Katowice. 137. Regionalny Komitet M. W. K. T. województwa Wołyńskiego. 138. Kilimiarnia p. Oksany Filipczukowej, Łuck. 139. Profesor Miłkołaj Żuk, art.-malarz, Równe. 140. Ziolkowski, Dyrekcja Lasów Państwowych. 141. Januariusz Starzyński, Łuck. 142. Wołyńskie Towarzystwo Krajoznawcze i Opieki nad Zabytkami Przeszłości w Łucku, Łuck. 143. Komitet Regionalny M. W. K. T. województwa Poleskiego. 144. Towarzystwo Popierania Przemysłu Ludowego na Polesiu w Brześciu n. Bugiem. 145. Komitet Regionalny M. W. K. T. województwa Nowogrodzkiego. 146. Nowogrodzkie Towarzystwo Popierania Przemysłu Ludowego. 147. Komitet Regionalny M. W. K. T. województwa Białostockiego. 148. Spółdzielnia Wytworów

Pogrzeb ś. p. Ludwika Rosińskiego

Wczoraj popołudniu odprowadzono na wieczny spoczynek zwłoki tragicznie zmarłego podczas lotu do Dębina wiceprezesa Poznańskiego Aeroklubu Akademickiego ś. p. Ludwika Rosińskiego. W pogrzebie uczestniczyły wielkie tłumy. Honory wojskowe sprawował oddział 3-go pułku lotniczego, a trumnę złożono na ka-

dlubie samolotu. Przygrywała orkiestra 58-go pp. pozn. Kondukt żałobny w asyście duchowieństwa prowadził ks. maj. Tomiak. Zwłoki tragicznie zmarłego lotnika złożono na wieczny spoczynek na poznańskim cmentarzu garnizonowym.

Zdjęcie przedstawia fragment z pogrzebu. (k)

Tkactwa Ludowego „Kurpianka“ w Myszyńcu. 149. Spółdzielnia Wytworów Tkactwa Ludowego „Lipniczanka“ w Lipnikach. 150. Szkoła Przemysłu Drzewnego w Hajnówce. 151. Wytwórnia Kilimów p. Józefy Cieciarskiej w Siemiatyczach, pow. Bielski. 152. Państwowe Seminarjum Nauczycielskie w Augustowie. 153. Komitet Regionalny M. W. K. T. województwa Wileńskiego. 154. Dyrekcja Lasów Państwowych w Wilnie. 155. Wileńskie Towarzystwo Popierania Przemysłu Ludowego. 156. Komitet Regionalny M. W. K. T. województwa Kieleckiego. 157. Szkoła Przemysłu Ludowego Sejmiku Częstochowskiego w Częstochowie. 158. Komitet Regionalny M. W. K. T. województwa Lubelskiego. 159. Komitet Regionalny M. W. K. T. województwa Lwowskiego. 160. Związek Producentów Wikliny „Wierzba“, Lwów, ul. Kopernika 20. 161. Wytwórnia Kilimów Artystycznych p. Marji Engländerówny, Lwów, ul. Piekarska nr. 19. 162. Tow. Straż Mogił Polskich Bohaterów we Lwowie. 163. Szkoła Zabawkarstwa Jaworów koło Lwowa. 164. Komitet Regionalny M. W. K. T. województwa Tarnopolskiego. 165. Początkowa Szkoła Wyróbów Koszykarskich we Włocławku, pow. Trembowla. 166. Fabryka Wyróbów Kilimkarskich w Glinianach, pow. Przemyski. 167. Kursy Nauki Wyróbów Kilimów i Gobelinów p. Bronisławy Kajetanowiczowej w Firlejówce, pow. Złoczów. 168. Polskie Towarzystwo Tkackie „Kilim“ w Glinianach, pow. Przemyski. 169. Kilimkarnia Związku Obywatelskiej Pracy Kobiet w Brzeżanach. 170. Wydział Powiatowy w Trembowli. 171. Dyrekcja Robót Publicznych w Tarnopolu. 172. Państwowe Seminarjum Nauczycielskie Męskie w Tarnopolu. 173. Wydział Powiatowy w Borszczowie. 174. Podolskie Towarzystwo Turystyczno-Krajoznawcze w Tarnopolu. 175. Towarzystwo Szkoły Ludowej w Tarnopolu. 176. Prof. Jan Pastuszenko, Tarnopol. 177. Komitet Regionalny M. W. K. T. województwa Łódzkiego. 178. Warsztaty SS. Urszulanek w Sieradzu. 179. Komitet Regionalny M. W. K. T. województwa Poznańskiego. 180. Zdrojowisko Inowrocław. 181. Uzdrowisko Miłowody, pow. Oborniki.

B. Wystawy reprezentacyjne: 182. Departament Sztuki Min. W. R. i O. P. (wystawa obrazów krajoznawczych polskiego). 183. Polski Związek Artystów Grafików. 194. Referat Turystyki Min. Robót Publ. (wystawa fotografii krajoznawczych). 185. Departament Sztuki Min. W. R. i O. P. (wystawa zabytków sztuki). 186. Stanisław Bloński (wystawa akwarel i szkice). 187. Państwowa Rada Ochrony Przyrody. 188. Polskie Towarzystwo Krajoznawcze. 189. Polskie Towarzystwo Tatrzańskie. 190. Związek Polskich Towarzystw Tatrzańskich. 191. Automobilklub Polski. 192. Polski Związek Narciarski. 193. Naczelna Organizacja Hotelarstwa Polskiego. 194. Władysław Szczepan Szulc, Radom.

C. Sport. 195. Poznański Wojewódzki Komitet W. F. i P. W. 196. Podlaska Wytwórnia Samolotów (sa-

neczki). 197. Inż. Perkitny i Mroczkiewicz (propaganda wlotczy światowej).

D. Różni. 198. „Przemysł Ludowy“, Poznań. 199. „Snycerpol“, (arty- styczne wyroby drzewne). 200. Jadwiga Witkowska (tkactwo ręczne). 201. Wydawnictwo „Kupiec“, Poznań.

E. Zagranica. Różne. 202. Wystawa turystyczna Grecji. 203. Zdrojowisko, Piszczany. 204. Wystawa turystyczna Austrii: 1) Oesterreichische Verkehrswerbung, G. m. b. H., Wiedeń. 2) Żegluga Dunajska, Wiedeń. 205. Kur- und Badeverwaltung Zoppot. 206. Wystawa turystyczna Danii. 207. Wystawa turystyczna Szwecji: Königl. Generaldirektion der Schwedischen Staatseisenbahnen, Stockholm. 208. Wystawa turystyczna Holandji. 209. Wystawa turystyczna Niemiec: Schlesische Verkehrsverband, Wrocław. 210. Wystawa turystyczna Jugosławii. 211. Wystawa turystyczna Czechosłowacji. 212. Wystawa turystyczna Rumunii. 213. Wystawa turystyczna Francji. 214. Zarząd Portu w Gdyni.

Węgry. 215. Stoł. miasto Budapeszt. 216. Uzdrowisko St. Gellert. 217. Zdrojowisko Széchenyi. 218. Uzdrowisko St. Lukasz. 219. Uzdrowisko St. Margaretheninsel. 220. Zdrojowisko Hunyadt János. 221. Zdrojowisko Hungaria (Hermatviz). 222. Państwowa Stacja Klimatyczna, Lillafüred. 223. Uzdrowisko Balaton.

Finlandja. 224. Finlandzkie Towarzystwo Okrętowe. 225. Finlandzki Związek Turystyczny. 226. Zarząd Kolei Żelaznych Finlandji.

Obóz narodowy w Zdunach

Zduny, w sierpniu.

Miasteczko nasze do niedawna pod względem życia politycznego zachowywało się dosyć biernie, choć — jak to można było skonstatować przy każdorazowych wyborach — Zduny w przynależącej większości myślą narodową. Ożywienie życia politycznego nastąpiło dopiero mniej więcej przed trzema miesiącami, kiedy to z inicjatywy, a ściślej z rozkazu p. Krykiewicza, starosty krotoszyńskiego, założony został „Strzelec“. W jaki sposób zakłada się „Strzelec“ zapewne Czytelnicy już wiedzą: zapisuje się w czambuł wszystkich urzędników państwowych, komunalnych, i kilkunastu chłopczków 15 — 16-letnich, którzy nawet nie wiedzą o co chodzi, — no, i „Strzelec“ gotowy.

Jako reakcja społeczeństwa w Zdunach na założenie organizacji, mającej służyć do rozbicia jednolitości narodowej na zachodniej rubieży Polski, zostało utworzone koło Stronnictwa Narodowego, którego ilość członków już obecnie przewyższa oczekiwania inicjatorów. Nadto powstała również placówka Młodych Obozu Wielkiej Polski, o czym już donosiliśmy na innym miejscu.

Żywioły narodowe nie poprzestaną na działalność w samych Zdunach, lecz wpływy swe szerzyć będą także w okolicznych wioskach.

DZIAŁ GOSPODARCZY

Z chwili

Stosunki między spółdzielczością i kupiectwem

W ub. tygodniu poświęciliśmy feljton tak dzisiaj aktualnemu zagadnieniu zakusów niektórych karteli na samodzielność handlu. Dzisiaj natomiast zamierzamy zająć się pokrewnym tematem, mianowicie atakami pewnego odłamu spółdzielczości polskiej, skierowanymi przeciwko kupiectwu.

Organ Unji związków Spółdzielczych w Polsce, wychodzący w Poznaniu „Poradnik Spółdzielni” w ostatnim (15-tym) numerze poświęca kwestii tej rzeczowy i w spokojnym tonie utrzymany artykuł wstępny.

Zaznaczywszy, że zarówno spółdzielczość, jak i handel prywatny w równej mierze odczuwają skutki obecnego kryzysu, autor artykułu, pan M. T. występuje przeciwko przesadnym głosom pochodzącym z kół kupieckich, które zwykły przedstawiać ulgi podatkowe, przyznane spółdzielniom przez państwo jako niesprawiedliwe przywileje, zważając na zdolność konkurencyjną handlu prywatnego na rzecz kooperatywu. Pan M. T. powołuje się na opinię ks. pralata Adamskiego, który zwraca uwagę, iż państwo, dając spółdzielniom pewne ulgi, nałożyło na nie równocześnie poważne obowiązki finansowe, jakich nie zna przeważnie kupiectwo. Kto wie, czy obowiązki te, jak np. przymus przynależenia do związku rewizyjnego, nie przewyższają dobrodziejstw przewidzianych przez ulgi. Również należy pamiętać, że ustawy ograniczają spółdzielnie co do dysponowania czystym zyskiem i krepują je w decyzjach co do nagromadzonego majątku. Kupiectwo zaś ma w wymienionych kierunkach całkowitą swobodę.

Jeśli chodzi o zasadniczą kwestię stosunku spółdzielczości do kupiectwa, to „Unja” stanowczo odgranicza się od kierunków spółdzielczych wrogich dla handlu prywatnego, uznając, że pretensje kupiectwa w tym zakresie byłyby uzasadnione, gdyby nie okoliczność, że „ustrój spółdzielczy” nosi wszystkie znamiona pomysłu utopijnego i dla nikogo nie groźnego.

Cieszy nas, że najsilniejszy kierunek reprezentowany przez „Unję”, — nie tylko nie godzi w indywidualne formy działania gospodarczego, ale nawet wyraża dla nich życzliwą sympatię i gotowość pomocy, gdyż widzimy w tych — (że je tak nazwiemy): „po-kojowych tendencjach” gwarancję harmonijnego rozwoju stosunków w dziedzinie wymiany towarowej. Ale niemieliśmy nie możemy zgodzić się z poglądem autora streszczonego powyżej artykułu, uważającego, że idea rzeczywistej spółdzielczości, a bardziej jeszcze jej propaganda nie są szkodliwe dla nikogo.

Kto widział niesmaczne plakaty niektórych związków spółdzielczych, zohydżające kupiectwo prywatne i przedstawiające je jako zgraję paskarzy, zrozumie jak społecznie szkodliwa jest propaganda rzeczywistej spółdzielczości. Onegdaj widzieliśmy w pewnej kantynie wojskowej w Poznaniu, wytapetowanej plakatami kooperatywu, obrazek następujący: w pośrodku stoi indywiduum z pod ciemnej gwiazdy, reprezentujące kupca, po lewej jego stronie stoi chłopiec, trzymający na uwięzi świnkę, po prawej zaś siewca z 2-ma parami butów. Napis pod tym obrazkiem zawiera dwa zdania, z których jedno wypowiedziane przez kupca pod adresem siewcy: — „żadam 2 par butów za świnkę”, zaś drugie zdanie wypowiedziane również przez kupca: „mogę Wam dać tylko jedną parę butów za Wasze zwierze”. Innymi słowy: 100 proc. zysku. I to ma obrazować szkodliwą działalność, poprostu — złodziejstwo handlu! Jakże to nierozumne, złośliwe i szkodliwe!

U nas w Polsce Zachodniej stosunki między spółdzielczością a kupiectwem układały się zawsze poprawnie; nigdy nie było poważniejszych zatargów, wręcz przeciwnie: kooperatywy współpracowały z handlem w zgodzie i szczeroci. Cieszy nas, że organ „Unji” wyraźnie wypowiedział się za dalszym trwaniem dotychczasowego stanu pokojowego, tak bardzo potrzebnego życiu gospodarczemu.

Konjunktury

Ziemiopłody

Ceny naszych głównych zbóż kształtowały się w ub. tygodniu następująco:

	4.8.	5.8.	6.8.	7.8.	8.8.	9.8.
Pszenvica						
Warszawa	35,00*	34,00	—	34,00*	33,00*	—
Poznań	34,00*	—	31,00	—	32,00	32,00
Lwów	34,00*	—	—	—	—	—
Lublin	—	32,50	—	30,50	—	—
Zyto						
Warszawa	19,00	19,00	—	19,25	20,00	—
Poznań	19,75	—	19,75	—	20,75	21,00
Lwów	19,25	19,00	—	18,25	18,25	—
Lublin	—	15,50	—	15,50	—	—
Jęczmień						
Warszawa	24,00	24,00	—	23,00	23,00	—
Poznań	23,50	—	23,50	—	24,00	24,00
Lwów	19,75	—	—	—	—	—
Lublin	—	19,00	—	18,00	—	—
Owies						
Warszawa	23,00	23,00	—	23,00	23,00	—
Poznań	22,50	—	22,50	—	22,50	22,50
Lwów	20,50	—	—	—	—	—
Lublin	—	20,00	—	20,00	—	—

*) zboże nowe, podatne do przemiatu.

Punkt ciężkości zainteresowań rolników spoczywa w roku bieżącym nie tylko na żywie, które w latach ubiegłych było głównym artykułem produkcji, ale jednocześnie i na pszenicy, której uprawa, według po-bieżnych obliczeń, wzrosła o 1/2 w stosunku do przestrzeni, uprawianych w ub. roku. Z tem większym niepokojem odczytują rolnicy ceduły giełdowe, wieszczące stałą zniżkę pszenicy. Spadek ceny jest w samej rzeczy niepokojący: bo kiedy z końcem czerwca i początkiem lipca płacono za pszenicę około 50 zł. za kwintal, to obecnie notuje się ją po 32 zł. na giełdzie poznańskiej, a 33 zł. w Warszawie. Ostrą baissę wywołało pojawienie się nowej, tegorocznej pszenicy. Początkowo cena pszenicy z zeszłorocznych zbiorów utrzymywała się jeszcze na poziomie 45 zł. Obecnie już jednak marża pomiędzy ceną sprzedaną nowej i starej pszenicy wynosi 3 do 4 zł. Rolnicy, przystępując do powiększenia uprawy pszenicy, oczekiwali wyrównania tą drogą strat, jakie ponosili przy uprawie źle opłacającego się zyto. Dość stwierdzić, że w ciągu bież. tygodnia sprawozdawczego, cena pszenicy zarówno na giełdzie warszawskiej, jak i poznańskiej, obniżyła się o 2 zł. na kwintal.

Korzystniej kształtuje się kurs zyto, które notują przy stałej mocnej tendencji. Nie pozostało to bez skutków w aksztaltowaniu się cen, które też istotnie mają charakter zwykły. I tak zyskało żyto na giełdzie warszawskiej w ciągu tygodnia 1 zł, zaś na rynku poznańskim 1,25 zł. na kwintal. Jęczmień i owies notowane przy spokojnej tendencji; utrzymują się one na poziomie 23 do 24 zł.

Kola rolnicze uzasadniają swój niepokój o losy rolnictwa brakiem ciągłości w rządowej polityce rolnej. Na poparcie tych obaw przytaczają mało celowe zarządzanie o terminowym ograniczeniu premijowania wywozu zbóż, jak również nieokreślenie roli państwa w zakładach zbożowych w tak zwanej akcji interwencyjnej. Rodzi się słuszną obawa, że ten stan rzeczy może w decydującym momencie zaważyć deprymując na rynkach zbożowych i spowodować niepożądane obniżenie cen ziemiopłodów.

Masło

Wzrost podaży masła po okresie suszy letniej poważnie spowodował słabszą tendencję. Pogłębiająca się w dalszym ciągu depresja gospodarcza prowadzi do dalszego ograniczenia konsumpcji, co utrudnia lokowanie nadwyżek eksportowych na rynkach zbytu. Do tych dwóch czynników wyznaczających tendencję rynkową, dołączył się w ostatnich tygodniach trzeci w postaci niepewności co do planowanego nabiłowego układu niemiecko-fińskiego. Poprzednio perspektywa podwyższenia w Niemczech cła przywozowego na masło i uregulowania przywozu tego produktu drogą specjalnego układu wzmocniła tendencję, obecnie przerwanie rokowań i niepewność losów tego układu, działa w przeciwnym kierunku. Znalazło to wyraz m. in. w obniżeniu notowań berlińskich na 139 Rm. per 50 kg. za I gat. i 127 Rm. za II gat. Wskutek wzmocnionej podaży masła bałtyckiego na rynku berlińskim tendencja b. spokojna, wyczekująca.

Rynek angielski jest również spokojny, ostatnio zanotowano pewne ożywienie wskutek obniżenia cen masła duńskiego, ceny innych gatunków nie uległy zmianie.

Na rynku krajowym po krótkotrwałej mocniejszej tendencji usposobienie o-słabło, wskutek zwiększającej się podaży i osłabienia eksportu. Słaba konsumpcja krajowa utrudnia sytuację eksportu w okresach trudności zbytu na rynkach zagranicznych.

Ser

Od kilku tygodni trwa na rynkach zagranicznych, szczególnie na nie-

mieckim, tendencja zwykła, ceny na standardowe gatunki sera osiągnęły nieoczekiwany poziom. Horoskopy na sierpień zapowiadają się dobrze, kupcy liczą się z dalszą zwykłą ceną.

Również na rynku krajowym tendencja wzmocniła się. Tylżycki gdański, który do niedawna był oferowany po 2,80 zł., obecnie kosztuje 3 zł., franco wagon. Producent gdański gromadzą zapasy ziemne i nie są skłonni odstąpić od swych żądań.

Bydło i mięso

Po nieoczekiwanej zniżce cen w ciągu lipca br., która na targowicy poznańskiej i w Mysłowicach wyniosła ca 15 proc. ceny wykazują obecnie tendencję ku stabilizacji.

Na rynkach zagranicznych tendencja słaba, ceny lekko zniżają. Dowozy trzody niemieckiej na rynek wiedeński wzmożyły się po krótkotrwałym ograniczeniu ich. Pozytywnie polskich eksporterów na tym rynku wzmocniło przedłużenie do końca b. r. polsko-austriackiego układu, określałającego kontyngent przywozu nierogaczyny z Polski do Austrii.

Tydzień ubiegły na londyńskim rynku bekoniów wykazał tendencję utrzymania. W ciągu ostatnich tygodni tłuste i ciężkie bekony nadchodziły w mniejszej ilości z Polski, i z tego powodu przeciętna cena polskich bekoniów poprawiła się, jednak pomimo ostatnich podwyżek jest ona jeszcze deficytowa dla naszego eksportu.

Skóry

Sytuacja na rynku skórzanym jest jednolita; ceny na skóry surowe mają tendencję mocną przy znacznym poszukiwaniu. Rzeźnia warszawska oddawała skóry cielęce na dogodnych warunkach kredytowych. W najbliższych dniach oczekiwane jest ożywienie w zapotrzebowaniu, gdyż w tym czasie rozpocznie się dopiero pełny sezon w garbarniach.

Najważniejszym obecnie artykułem sprzedanym są bukaty, głównie w kolorze czarnym. Ruch sprzedażny na chrom rozpocznie się w najbliższym czasie. Mniejsza fabryka już pracują, oddając towar po bardzo niskich cenach, ale mimo to nabywców jest niewiele. Wyczekuje się bowiem ustalenia konjunktury sezonowej.

Mydło

Dzięki podniesieniu się zbytu w ciągu sezonu letniego uległa sytuacja w przemyśle mydlarskim lekkiej poprawie. — Czynnikiem, który najdotkliwiej daje się w znaki przemysłowi krajowemu, jest rozwiązanie konkurencja zagraniczna która na rynki prowincjonalne dociera przez liczne rozgałęzioną sieć domokraców. Warunki kredytowe w branży dotąd nie uległy poprawie: ilość weksli protestowanych, w porównaniu do ostatnich okresów sprawozdawczych, nie uległa zmniejszeniu.

Towary kolonialne

Branża kolonialna weszła w okres sezonowego zmniejszenia obrotów z powodu ogólnego zmniejszenia konsumpcji. Jest to zjawisko, powtarzające się corocznie w drugim kwartale roku, gdy zapotrzebowanie na towary zmniejsza się z powodu pu-stoszenia miast. Drugim zjawiskiem, które w tym roku wpłynęło na zaostrenienie się sytuacji w branży, jest ogólny spadek cen na najważniejsze artykuły kolonialne, jak kawa, herbata, pieprz, słivki suszone i t. p., przyczem spadek cen zaczął się bardzo poważnie, dochodząc u niektórych artykułów do 20 do 50 proc. wartości towarów. Rzecz jasna, że skutkiem tego handlowcy ponieśli dotkliwe straty. Ruch zniżkowy wziął swój początek zagranicą, przenosząc się następnie na rynki krajowe. Do utrudnienia poprawy przyczyniają się złe warunki kredytowe.

Manufaktura

Sprzedaż towarów letnich zamiera niemal całkowicie. Podjęto już przygotowania do sezonu jesiennego, po którym hurtownicy spodziewają się znacznie większych obrotów, aniżeli miało to miejsce wiosną i latem. Tłumaczą swoje przewidywania tem, że klientela w ciągu dwuletniego ograniczenia się w zakupach zdążyła się dostatecznie „wydrzeć” z odzieży i siłą faktu staje przed koniecznością uzupełniania garderoby.

Pierwszy ruch rozpoczął się w fabrykach, dokąd docierają hurtownicy, zakupując materiały wełniane i sukienne. Zawiera się niemal wyłącznie transakcje gotówkowe. Warunki kredytu uległy niezwykłej zaostrenieniu; kredytu wekslowego, udziela się jedynie tym kupcom, którzy wywiązali się dotąd sumiennie z wszystkich zobowiązań. Różnica między ceną gotówkową za towar a kredytową ulegała gruntownej redukcji i wynosi najwyżej półtora procent.

Wytórczość w przemyśle wełnianym i sukieniczym oblicza się w chwili obecnej na 30 proc. w stosunku do lat poprzednich. Do sezonu zimowego przygotowują się fabrykanci bardzo ogólnie, orientując się szczegółowo co do wielkości zapotrzebowania. W ten sposób usiłuje przemysł włókienniczy ustrzec się przed gromadzeniem większych zapasów, które unieruchomiłyby resztki kapitałów.

Znaczki inwalidowe dla robotników rolnych

Wielkopolskie Tow. Kółek Rolniczych podaje do wiadomości, jakie znaczki inwalidowe należy wlepić robotnikom rolnym z dniem 1. lipca bież. roku.

Wskutek podwyższenia przez Okręgowy Urząd Ubezpieczeń w Poznaniu wartości świadczeń w naturze, obowiązują dla robotników rolnych od dnia 1. lipca 1930 r. następujące grupy zarobkowe w ubezpieczeniu inwalidowem.

Ordynariusze należą do klasy V (znaczek tygodniowy 90 gr.).

Chałupnicy należą do kl. IV (znaczek tygodniowy 75 gr.).

Zaciekownicy kat. II a, II b, i III należą do klasy II (znaczek tygodniowy 45 gr.).

Kat. IV należą do kl. III. (znaczek 60 gr.).

Robotnicy sezonowi: kat. I. należą do klasy III (znaczek tyg. 60 gr.), kat. II i III do klasy IV (znaczek tyg. 75 gr.), kat. IV do klasy V (znaczek tygodniowy 90 gr.).

Wartość wolnego utrzymania i mieszkania dla służby domowej, ustalił Okręgowy rząd Ubezpieczeń w Poznaniu rocznie na 360 zł., czyli miesięcznie zł. 30.

KRONIKA GOSPODARCZA

(k) O udział w Targach Wschodnich, Izba przem.-handlowa w Poznaniu komunikuje, że dnia 14. bm. o godz. 18-ej w dużej sali posiedzeń Izby odbędzie się konferencja w sprawie udziału firm okręgu Izby w tegorocznych jubileuszowych Targach Wschodnich. Zainteresowanych Izba uprasza o przybycie na konferencję.

(k) Wywóz węgla polskiego według krajów przeznaczenia. W pierwszym półroczu 1930 wywieziono ogółem przez port gdański 1.254.273,5 t. węgla eksportowego, oraz 63.361 t. węgla bunkrowego. Największą ilość węgla wywieziono do Szwecji — 554.367,5 t.; drugie miejsce zajmuje Dania — 242.570,1 t., trzecie Norwegia 229.692 t., następnie Lotwa 56.837 t., Finlandja 41.505,3 t., Belgja 39.634,9 t., Francja 35.447,5 t., Niemcy 19.851,5 t., Holandia 16.033,7 t., Włochy 10.424 t., Estonia 4.477,5 t., Algier 2.748 t., Litwa 584 t.

(k) Propagowanie weksli ciążnionych. W związku z przystąpieniem Banku Polskiego w charakterze członka — założyciela do Banku Rozrachunków Międzynarodowych wyłonił się problem ujednolinitości w Polsce obiegu wekslowego w formie, przystosowanej do wymagań rynku zagranicznego. Wspomniany bank bowiem będzie — w dążeniu do nowych ułatwień dla międzynarodowych transakcji finansowych — udzielał bankom centralnym m. i. pożyczek, zabezpieczonych zastawem weksli, względnie dyskontował krótkoterminowe weksle (oczywiście ciążnione). Także inni finansisci zagraniczni domagają się zabezpieczenia udzielanych kredytów wekslami ciążnionymi. Tymczasem w Polsce weksel własny (suchy, prosty), stanowiąc przeważnie zwykły typ weksla. Ta forma weksla jest na zachodzie Europy bardzo mało używana i w praktyce weksel własny nie pojawia się tam wcale w obrocie wekslowym. Dla prywat. i państw. bankowości, która mogłaby częściej okazywać z kredytu zagranicznego drogą dyskonta weksli krajowych, wprowadzenie w użycie weksla ciążnionego jest zatem rzeczą bardzo ważną. Biorąc powyższe pod uwagę, polecił Bank Polski swoim oddziałom — dla ułatwienia współpracy z zagranicznymi rynkami pieniężnymi — przystąpić do propagowania weksli ciążnionych, jako właściwego typu zobowiązań wekslowych, zamiast weksli własnych.

Z ZAGRANICY

(k) Bojkot wyrobów niemieckich w Holandji. Organizacje rolnicze Holandji rozpoczęły bojkot wyrobów przemysłu niemieckiego, oraz podpisały protest przeciwko traktatowi handlowemu niemiecko-fińskiemu wprowadzającemu poważne podwyżki niemieckich cel przywozowych na masło i sery. Organizacje holenderskie stoją na stanowisku, iż traktat handlowy niemiecko-holenderski jest zagrożony precdensem stworzonym przez układ niemiecko-fiński.

(z) Sowiecko-brytyjska walka konkurencyjna w Persji. „Morning Post” donosi, o-mawiając sytuację gospodarczą w Persji, że brytyjskie wyroby przemysłu bawełnianego w Persji zostają stopniowo wypierane przez wyroby sowieckie. Import towarów bawełnianych rytyjskich do Persji, który w r. 1925-6 stanowił 53 proc., zredukowany został w roku gospodarczym 1928-9 do 27,3 proc. W tym samym czasie eksport sowiecki do Persji wynosił 9,6 proc., wzrósł do 46,9 proc. „Morning Post” stwierdza przeto, że eakcja Sowieków na terenie Persji jest prowadzona jedynie w celu szkolenia interesom brytyjskim, przyczem wszelkie inne względy nie są brane w rachubę.

— Min. Przemysłu i Handlu podpisał w tych dniach umowę na dostawę nowych 6-0 tonowych dźwigów dla portu gdańskiego. Dźwigi dostarczone będą w początkach roku przyszłego.

— W ciągu lipca rb. wywieziono z Afryki połudn. złota wartości 4,75 milj. f. szt. W lipcu r. ub. odnośna suma wyniosła nieco więcej niż 3,1 miliona f. szt.

Najzarłocniejsze stworzenia

Falszywe porównanie. — „Menu” ptaszka. — Fatalne skutki obżarstwa.

Chcąc określić umiarkowanie w jedzeniu, zwykliśmy mówić, że ktoś „jak ptaszek”. Atoli nie fałszywego nad to porównanie. Posłuchajmy tylko, co na ten temat powiada znany ornitolog angielski Oliver Pike:

„Chcielibyście rozpocząć dzień śniadaniem składającym się z dwu polaci słoniny i czterech bochenków chleba? Następnie, powróciwszy do pracy dziennej do domu czy mielibyście ochotę skosztować na obiad czterdziści funtów wołowiny, dwadzieścia ośm funtów kartofli, jeszcze cztery bochenki chleba, kilka dużych pudinów i pięć funtów sera? Zaś na podwieczorek czy zadowolilibyście się sześcioma bochenkami chleba i czterema babami, po czym, przed spaniem, przyjęlibyście jeszcze tylko „lekki” posiłek, składający się z pięciu dań, każde wagi około dwunastu funtów”...

Takie oto jest codzienne „menu” ptaszka — biorąc ilość zjadanej żywności w stosunku do jego wagi. Drobną rasmę pożera na dobę dwukrotną ilość strawy w stosunku do wagi własnej; zaś zimorodek jest jeszcze o sto procent żarłocniejszy.

Kiedys obserwowałem — opowiada Pike — młodego drozda. Ptaszek ten skacząc wesoło na łące, zjadał bezustannie, tak, że musiał być już dobrze „nabity”, gdy w tem nawinął mu się jakiś robak. Był dłuższy od ptaka, lecz pomimo to młody drozd — junak niezwłocznie go zaatakował. Chwył go w dziób, starając się go połknąć, lecz ponieważ dziób nie mógł zamknąć, robak wyslizgiwał mu się kilkakrotnie. W końcu udało mu się przełknąć szamocząc się ofiarą, poczem legł na trawie z rozpostartymi skrzydłami, dysząc ciężko. Na dziś miał, zdawało się, już dosyć. Lecz po upływie kilkunastu minut, ptaszyna ku mojemu wielkiemu zdumieniu, skoczyła na nogi i znów rozpoczęła swe polowanie na nowol!

Karmienie dzikich zwierząt w ogrodach zoologicznych jest ulubionym widowiskiem dla szerokiej kół publiczności, lecz o wiele więcej interesującym jest obserwowanie sposobu żerowania zwierząt drobnych. Ulubionym smakołykiem pingwina są śledzie. Zauważono raz młodego pingwina pożerającego trzy śledzie po kolei, z których każdy był zaledwie o parę cali mniejszy od swego „oprawcy”. Ptaki drapieżne, zwłaszcza z gatunków większych, gnieżdżących się w górach, jak: orzeł żółty, sęp, kruk, objadają się przy nadarzającej się sposobności, aż do utraty zdolności latania, co ma miejsce zwłaszcza gdy po kilku dniach przymusowego postu nawinie się jaki „dobry kasek” jak np. ścierwo końskie.

Cytowany przyrodnik był kiedyś w Szkocji świadkiem zdarzenia, gdy spłoszony koń góralski spadł z wysokiego zgrębu skalnego, zabijając się oczywiście na miejscu. Niefortunne zwierzę nie zdołało jeszcze ostygnąć, gdy ze złowroczym poszumem skrzydeł, zleciało się stado sępów. W przeciągu jednej godziny z padliną załatwiono się „na czysto” — pozostały jeno

kości. Po tej styple objedzone sępy pozostawały bez ruchu — niezdolne wzniesie się w przestworza. Z sytuacji tej skorzystały pół-dzikie psy górskie, które zwabiane bielejącymi się kośćmi końskimi niebawem zjawiły się na miejscu sępiej biesiady i z furją rzuciły się na ptasią gromadę, z tym skutkiem, że w kilka chwil potem z dumnych „królów skał” pozostały jeno żalosne, okrwawione strzępy. Kr.

Uruchomienie pociągu przy pomocy akumulatora

Młody technik irlandzki, James Drumm jest na drodze do zdobycia wszechświatowej sławy dzięki wynalazkowi, który w tych dniach poddany został pierwszej próbie praktycznego zastosowania go poza ścianami laboratorium. Wynalazek ten polega na zastosowaniu akumulatorów elektrycznych jako źródła siły pędnej pociągu. Wagon specjalnie skonstruowany, mieszczący 20 pasażerów, przebył odcinek drogi żelaznej z szybkością 60 km. na godzinę. Próba ta uważana jest przez wynalazcę za częściowy tylko sukces, albowiem przewiduje on możliwość jazdy z szybkością 100 kilometrów na godzinę. Akumulatory mogą być naładowane w ciągu pięciu minut. Pociąg poruszany za pomocą akumulatorów, prowadzony byłby tak samo jak tramwaje elektryczne. Największą zaletą rzeczonych wynalazku, o ile okaże się on istotnie możliwym do zastosowania w praktyce, byłoby zmniejszenie znacznych kosztów lokomocji.

Z działalności londyńskich złodziei

Londyńscy złodzieje dokonali w tych dniach, jak donosi „Daily Mail”, jeszcze jednej kradzieży w wielkim stylu, odwie- dzając mieszkanie lorda Cholmondeley. w

OD PÓŁ WIEKU POWSZECHNIE ZNANY ZE SKUTECZNOŚCI

ARAGO ST. GÓRSKIEGO WARSZAWA

ODCISKI ZAPACH WNIOSŁE

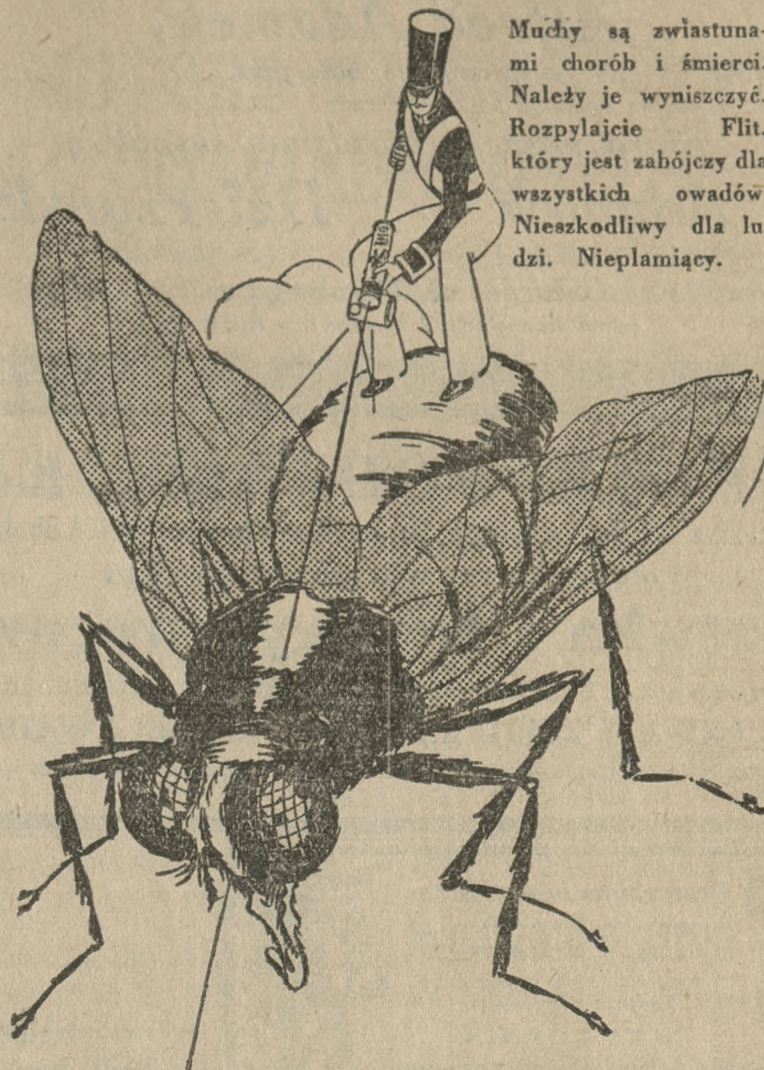
Pięgi Pryszcz Liszaje Plamy pewnie usuwa **KREM VENUS**

Czerwoność skóry

rąk i twarzy usuwa niezawodnie śnieżnobiały krem Leodor, który nadaje cerze matowy odcień, tak charakterystyczny u pięknych i wytwornych Pań. Specjalną zaletą tego kremu jest również to, że nadaje się równocześnie jako doskonały podkład pod puder. Perfuma kremu Leodor przypomina na zapach świeżo zerwanego bukietu fiołków, róż, bzu i konwalji. Ulubione te zapachy są w cudownej harmonii zawarte w kremie Leodor. Do nabycia w perfumeryach i Drogeriach. nw 2535

jego domu przy królewskim pałacu w Kensington. Najciekawszym jest, że rabu- sie, po splądrowaniu wszystkich szuflad w gabinecie lorda, pozatem nic innego nie tknęli. Policja jest zdania, że szukali klu- czy parterowych pokoi, w których przechowywane są bezcenne artystyczne skar- by. Złodziejska wyprawa, o której tu mo- wa, wydarzyła się we środę, a w ostatnią właśnie środę każdego miesiąca Scotland Yard przygotowuje miesięczną statystykę kradzieży, dokonanych w Londynie.

Z lipcowej statystyki wynika, że łupem złodziei padły drogocenne przedmioty ogólnej wartości 75 tys. funtów, t. j. prze- szło 3 milionów złotych. Do najgłośniejszych kradzieży ubiegłego miesiąca zali- czyć należy kradzież obrazu Reynolds'a w mieszkaniu lorda Minto, walizki z klej- notami lady Douglas, kradzież kolji pereł, wartości 6 tys. funtów pewnej amerykań- ce i 10 tys. funtów gotówką, skradzionych naiwnemu turyście na dworcu w chwili, gdy wsiadał do pociągu. S. F.

Muchy są zwiastuna- mi chorób i śmierci. Należy je wyniszczyć. Rozpylajcie Flit, który jest zabójczy dla wszystkich owadów. Nieszkodliwy dla lu- dzi. Nieplamiący.

FLIT
Niszczy szybciej

zw 2 672

Dnia 10 sierpnia 1930 r., o godz 10, rozstała się z tym światem po długich i ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najukochańsza, troskliwa matka, ukochana teściowa, babcia, siostra i ciocia, s. p.

z Muszyńskich
Juljanna Pudelewiczowa

wdowa po nauczyciela

przeżywszy lat 65. Pogrzeb odbędzie się w śro- dę, dnia 13 b. m., o godz. 5 po południu, z do- mu żałoby, ul. Marszałka Focha 57.

W ciężkim smutku pogrążeni
córka, syn i rodzina.

Poznań, Toruń, Berlin, Leszno. zw 24 901/2

Osobnych uwiedomień nie wysyła się.

Dnia 10 sierpnia 1930 r. zmarł po bardzo ciężkich cierpieniach, opatrzony Sakramentami św., mój drogi mąż, nasz ukochany syn, brat, szwagier i zięć, s. p.

Leon Hudowicz

przeżywszy lat 28. Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 13 b. m., o go- dzinie 5 po poł. z domu żałoby Zegrze (fabryka papy). zw 24 904/5

W głębokim smutku pogrążeni
żona i rodzina.

Osobnych uwiedomień nie wysyła się.

Kupiec

doświadczony, z dłuższą praktyką w kraju i zagranicą, dzielny organizator w ekspor- cie, biegły polskim i niemiec- kim **poszukuje posady.** Łask. propozycje pod „Kupiec” 56,163 do „PAR”, Aleje Marcja- kowskiego 11. Pw 4262-56,163

Zaginiony

weksel in blanco na zł 1000 akceptant: **Mieczysław Jędrzejewski** — wystawca: **Zofia Jędrzejewska Strzelno**

unieważniam

Wacław Jędrzejewski
zw 24 900

W niedzielę, dnia 10 sierpnia r. b., rozstała się z tym światem, po krótkich lecz ciężkich cierpieniach, opatrzona Sakramentami św., nasza najdroższa matka, bratowa, teściowa, bab- ka i prababka, s. p.

Konstancja z Zielińskich Gniatczyńska

Pogrzeb odbędzie się w środę, dnia 13 sier- pnia r. b., o godz. 4-tej po południu, z domu ża- łoby w Pniewach.

W smutku pogrążona
rodzina.

Pniewy, Poznań, Berlin. zw 24 910

Przewielebnemu Duchowieństwu, Kuratorjum O. S. P., Dyrekcji i Kolegium Dokształc. Szkoły Przemysłowej, Zarządowi Główn. Stow. Naucz. i P. D. S. Z., Przyjaciółom i Znajomym, za szcze- re dowody współczucia i udział w pogrzebie mo- jego najdroższego i nigdy niezapomnianego mę- ża, naszego ukochanego ojca, syna, zięcia, brata i szwagra, s. p.

Józefa Małeckiego

składają najserdeczniejsze zw 24 911

Bóg zapłać!

w głębokim smutku pogrążeni
żona z synkami i rodzina.

Poznań, dnia 12 sierpnia 1930 r.

Wróciłem

Dr. Jan Raczyński

Spec. chorób wewnętrznych. Jasna 14.
zw 24 894

Dentysta Witold Mann

powrócił i przyjmuje od 10—1 i 3—5. Poznań, ul. św. Marcina 26. Telefon 19-01.
Pw 4264 83,14

Hipnozą i Magnetyzmem

leczy wszech nauk lekarskich Dr. Angur, absolwent klinik uniwersyteckich w Wiedniu i Berlinie, tylko za poprzed- niem piśmiennym zgłoszeniem pod „Dr Angur”, do Admini- stracji Kurjera Warszawskiego, Warszawa, Krakowskie Przedmieście 40. zw 8099

Głodomór w trumnie w Poznaniu

sala św. Marcin 40, parter głoduje od 9 sierp. do 3 września przez 25 dni odżywia się szkłem i wodą. Sala otwarta dniem i nocą.
zw 24908

Przeniosłem się z Grodziska do Gniezna

Alfred Adamek,

adwokat i notariusz.

Biura nasze prowadzimy wspólnie

Adamek

adwokat i notariusz

telefon 412

Gniezno, ul. Chrobrego nr. 7

telefon 412

nr 3071

(daw. kancelaria ś. p. mec. Dra Rabskiego).

Dzierżyński

adwokat

SZKÓŁKI PODZAMECKIE

Franciszka Hr. Zamoyskiego, poczta Maciejowice, woj. Lubelskie.

Polecają na sezon jesienny i wiosenny

Drzewka i Krzewy owocowe

Drzewka i krzewy ozdobne, iglaste i liściaste.

RÓŻE i KWIATY ZIMOTRWALE.

CEBULKI KWIATOWE.

Wielki zapas siewek i sadzonek leśno-ogrodniczych. — Cenniki wysyłamy na żądanie.

Pw 4263-33,28

SIERPIEŃ - WRZESIEŃ

najodpowiedniejsze miesiące do zamówienia

FUTRA

W miesiącach tych nasze oddziały miarowe nie są tak przepełnione pracą, jak w pełni sezonu, wobec czego jesteśmy w możności wykonać każdą nam zleconą sztukę jeszcze precyzyjniej. Składnice nasze już bogato asortowane w najmodniejsze i najlepsze

MATERJAŁY NA POSZYCIA

Jako spody polecamy PIZMOWCE-OPOSY i uszlachetnione barany, ostatnie są bardzo trwałe i lekkie, nie puszczone włosy, na kołnierze dajemy wydry naturalne — foki czarne — opozy i karakuly.

— Ceny zupełnie niskie, nie fantazyjne —

Specjalność: modernizacje i poszycia futer męskich pod kierownictwem pierwszorzędnym sił fachowych, za dobry krój i beznaganną wykonanie pełna gwarancja.

Kilkaset futer spacerowych i do podróży już na składzie, z każdym tygodniem przybywa więcej. Rychły zakup gotówkowy — łatwe wykonanie a zatem „TANIO”.

EDMUND RYCHTER POZNAŃ ul. Fr. Ratajczaka 2
TELEFONY 26-07 54-15 54-25 21-71 ul. Wrocławska 14 i 15.

Wobec powtarzających się pogłosek stwierdzamy, iż żadna z naszych restauracji nie została Browarowi Okocim ani sprzedana ani wydzierżawiona. Pw 4266-33,51

GASTRONOMJA Sp. Akc. w Poznaniu

Szkoło
Porcelana
Fajans
Lampy
Garbki
i słoje kamienne
poleca
A. Koszewski
Poznań
Stary Rynek nr. 61.
Pw 3747-31,18

Od 1. X. 30 r. albo i zaraz
potrzebna rutynowana

kasjerka - ksiązkowa

znająca ksiązkowość Wielkiej Rzeczy, język niemiecki, umiejac pisać na maszynie i mogaca się wykazać doświadczeniami i dłuższą praktyką. Zgłoszenia z podaniem pretensji przyjmuje

DROSTE, Uchorowo
powiat Oborniki.
d.w. 1279

Kursy spawania i cięcia metali w Poznaniu

zorganizowane przez Stowarzyszenie dla rozwoju spawania i cięcia metali w Polsce. Zajęcia odbywać się będą od godziny 6 do 9 wieczór, co drugi dzień oprócz roboty i światła, w lokalu szkolnym urządzonym przy ulicy Dąbrowskiego nr. 81. Zapisy i informacje w firmie „PERUN” dzierżawcy ni Spółki Akcyjnej „Gaz” w Poznaniu, Stary Rynek nr. 59-60, telefon 55-78.

Kurs obejmuje 20 godzin wykładów i 40 godz. ćwiczeń. Czas trwania kursu 6 tygodni. Po skończonym kursie składować będą uczestnicy egzaminu i otrzymają świadectwa. Opłata za kurs wynosi 175 Przy zapisie należy wpłacić 25. Nowy kurs rozpocznie się 18 sierpnia 1:30.

Pw 4247-27,100

Kamienice

nowoczesną, 4 piętrową w Poznaniu, dobrze się rentującą **sprzedam**. Wpłaty 480000. Oferty do Kurjera Pozn. pod **zw 24895**

30000 zł

pożyczki na 1 hipotekę **poszukuję**. Łask. zgłosz. pod **zw 24907** do Kurjera Poznańskiego.

Zł 1000.—

wypłacimy każdemu kto udowodni, że w firmie naszej bierze lub brał kiedykolwiek udział żyd lub kapitał żydowski.

Zainteresowane w tem osoby rozpowszechniają o firmie naszej fałszywe i krzywdzące nas wiadomości. Osoby te wiedzą, że kłamią, a czynią to świadomie celem osiągnięcia własnych korzyści. Zmusza nas to do niniejszego oświadczenia i do wystąpienia na drogę sądową, a w imię prawdy i sprawiedliwości prosimy Szan. Klientelę odprawiać oszczerców jak na to zasługują.

Skóra i S-ka

Skład Nowoczesnych Urządzeń Biurowych.

Pw 4261-33,21

Na biuro

3 pokoi poszukuje poważna firma od 1. IV. 1931 r. Łaskawe oferty pod **zw 24899** do Kurjera Poznańskiego.

Spólnika

z kapitałem od 3000 dolarów, inżyniera lub technika w wieku do 35 lat, poszukuje dobrze rozwijające się przedsiębiorstwo maszyn zagranicznych w Warszawie. Szczegółowe oferty wybitnych jednostek uprasza się do Kurjera **zw 24913**

Większa fabryka artykułu masowego w Wielkopolsce **poszukuje biegłego**

ślusarza narzędziowego

do samodzielnego wykonywania przykrojów do maszyn, narzędzi i t. p. Wymagania: nieprzekroczony 40 rok życia, beznaganna przeszłość, trzeźwość, pracowitość i sumienność. — Oferty wraz z odpisami świadectw skierowywać należy do Biura Ogłoszeń „Par”, Aleje Marcinkowskie-go 11, pod nr. 33,3. **Pw 4234-33,3**

Na wyprawę

Szkoło, porcelana
Sprzęty kuchenne
Łóżka żelazne
Umywalki
Garnitury umywalkowe
Bidety **Pw 4259-33,15**

W. Janaszek
Poznań,
ul. Jezuicka 1.

Majątek

850 mórg ziemi pszenno-buraczanej, 50 mórg łąki z podkładem torfu, 15 mórg wody zarybionej. Dom mieszkalny o 7 pokojach z centralnym ogrzewaniem, wszelkie budynki gospodarcze, maszynowe, kryte blachą cynkową, z nadkompletnym żywym, martwym inwentarzem, garnitur parowy. Odległe 3 km. od stacji i miasta. Cena 450 000, wpłaty około 250 000 złotych. Wielkopolska Centrala, Św. Marcin 78. **zw 24 898**

Akwizytora

zdolnego, ustosunkowanego w zakładach przemysłowych **poszukujemy** do sprzedaży środka konserwującego pasy według patentów zagranicznych. Warunki korzystne. Ewentualnie oddamy zastępstwo na Poznańskie i Pomorze. Zgłoszenia: **Kraków, skrytka pocztowa 426.** **Tw 220**

Momentalne fotograficzne aparaty broszkowe
i inne nowości jarmarczne.
Cennik bezpłatnie.
WYTWÓRNI
MILNER, Warszawa
Mławska 5/17. **Pw 118**

TWOJA PRZYSZŁOŚĆ!

GODNE UWAGI ZAOFIAROWANIE PRZESYŁA WAM BEZPŁATNIE
Informacje o tem: Czy przyszłość wasza będzie zasobna w bogactwa, dostatek, pełną szczęścia? Czy spełnia się wasze pragnienia i ambicje? Czy znajdziecie zadowolenie w małżeństwie miłości? Jacy są wasi przyjaciele — wasi wrogowie? i o tylu jeszcze innych ważnych niezmiernie rzeczach, które Astrologja jedynie może wam odkryć.

CO WAM ODSŁANIA ASTROLOGJA!!!

Jeżeli powołacie się na to pismo światowa sława KARMA z Paryża prześle wam bezpłatnie szkic analizy astrologicznej o waszym życiu, wraz z bezpłatnymi radami, które mogą mieć dla was wielkie znaczenie. Zechciejcie poprosić przesłać nazwisko, adres, datę urodzenia (wszystko to musi być bardzo dokładnie wypisane) do KARMA, folio 728 M, Boulevard Ornano, Paris. Napiszcie natychmiast. Oczekuje was niespodzianka. Jeżeli macie ochotę, możecie dołączyć Zł. 2 w znaczkach pocztowych swego kraju na pokrycie kosztów poczty i korespondencji. Opłata na Francję Zł. 0.40. **Tw 223**

Urządzenie dentystyczne

kompletne wraz z wszelkimi instrumentami okazjynie **na sprzedaż**. Zgłoszenia „Par”, Aleje Marcinkowskiego 11, pod „Dentysta”, nr. 33,19 **Pw 4260-33,19**

WILLA

wybitnie komfortowa, z dużym ogrodem, w najpiękniejszej stronie Gdańska (Langfuhr-Wrzeszcz) **do sprzedania lub do wynajęcia**. Zgłoszenia pod nr. 426 do Biura Ogłoszeń „Devera”, Gdańsk, Kohlenmarkt 10. **nw 3093**

Samochód

osobowy „Lancia” 10/55, otwarty, po remoncie, gotowy do jazdy, na dobrych oponach, za cenę zł 6.500 **na sprzedaż**. Bliższe informacje: skrytka pocztowa 131, lub telefon 59-76. **Pw 4224-32,110**

Kupno majątku ziemskiego.

Poszukuję okolicznościowego kupna majątku ziemskiego 2—3 tysięcy mórg o ziemi pszenno-buraczanej, placąc gotówką; poważne oferty tylko od właścicieli proszę skierować do Kurjera Poznańskiego pod **zw 24876**

Pielegniarka

wykwalifikowana w zabiegach wodoleczniczych oraz masażu, może się zaraz zgłosić w **Uzdrowisku Ubezpieczalni Krajowej w Inowrocławiu**. Zgłoszenia przyjmuje naczelnny lekarz. Pw 4243-33,11

Technik maszynowy

potrzebny do prowadzenia ruchu fabrycznego. Pożądana również praktyka biurowa. Zgłoszenia wraz z odpisami świadectw i podaniem wysokości wynagrodzenia prosimy skierować do Kurjera Pozn. pod zw 24912

Reprezentacja holenderskich wag automatycznych oraz maszyn do krajania wędlin marki „Olland” poszukuje

zastępców rejonowych

na poszczególne województwa. Panowie obeznani z branżą mają pierwszeństwo i zechcą złożyć oferty z podaniem referencji i fotografią do firmy „Subito”, Katowice, ul. Damrota 6. nw 3098

Książęca Kasa Główna Hrabstwa Przygodzkiego w Przygodzicach pow. Ostrów Pozn. poszukuje zaraz

kontrolera kasowego

(kawalera). Warunki według umowy. Pierwszeństwo mają b. pracownicy Kas Komunalnych. Uprasza się o podanie dotychczasowego zajęcia i życiorysu. zw 24909

Kuchnie westfalskie

Maszynek do mięsa
Żelazka do prasowania
Kosy do mięsa
Lemieszki i odkładniki
Gwoździe i tańcuchy
Sroby i nity
Podkowy i podkowce
Okucia budowlane

poleca korzystanie
JAN DEIERLING
skład żelaza, Poznań, Szkoła 3.
Telefon 35-18 i 35-43.

Pw 4 265-33,48

Parcela

w bliskości Rynku
Wildeckiego do
sprzedania. Łask.
zgłosz. pod zw 24906
do Kurjera Poznań-
skiego.

Kupię jutro

używaną, w każdej
ilości. Sprawa pil-
na. Szczegółowe
oferty z podaniem
cen do eksp. Kurjera
Poznańskiego pod
zw 24903

Ekspedjentka

do składu bławat-
ków i towarów
krótkich potrzeb-
na. Oferty do
Kurjera Poznań-
skiego zw 24883

Młodsza biuralistka

z ładnym charakterem
pisma potrzebna.

Karolewski & Pluciński
Poznań, Stary Rynek 6.
zw 24916

GENERAL MOTORS MA ZASZCZYT PODAĆ DO WIADOMOŚCI

iż nowym zastępcą na światowej sławy samochody Chevrolet miano-
waną została z wyłącznym prawem na Poznań i okolicę firma:

BRZESKIAUTO

S. A.

Firmie tej udzielono przywileju **sprzedawania tak samochodów Chevrolet jak i oryginalnych części zamiennych** oraz zobowiązano ją do nowoczesnej i sprawnej obsługi właścicieli samochodów Chevrolet oraz ich przyjaciół na rzeczonym terytorjum.

Salon wystawy jest obecnie otwarty. Serdecznie zapraszamy publiczność do odwiedzenia salonu i obejrzenia reprezentacyjnych modeli samochodów Chevrolet, które wobec ostatniej zniżki cen przedstawiają dzisiaj w Polsce bezsprzecznie największą wartość w dziedzinie samochodowej w stosunku do inwestowanych pieniędzy. nw 3100

ADRESY: Brzeskiauto Sp. Akc., Poznań.

**Samochodowy Salon Wystawowy, ul. Dąbrowskiego 29
telefon: 63-23, 63-65.**

**Oddział wyłącznej sprzedaży Chevroletów, Skład
części i Stacja Obsługi, ul. Jakuba Wójka 8, tel. 60-70.**

Najstarsze przedsiębiorstwo branży samochodowej w kraju - zał. r. 1894

Unieważniamy skradzioną legitymację nr. 57, wysta-
wioną na nazwisko p. Stanisława Przymusa, pomocnika
Gazowni Miejskiej. nw 3091

Gazownia Miejska w Poznaniu.

Ogłoszenie przetargu.

Zarząd Związku Międzykomunalnego dla budowy i
utrzymania szpitala psychiatrycznego w Chelmie ogłasza
przetarg ofertowy

**na urządzenie ogrzewania centralnego
w budujących się gmachach szpitala psychiatrycznego
w Chelmie.**

Oferty firm proponujących dogodne warunki kredyto-
we będą miały pierwszeństwo.
Bliższe szczegóły w Lubelskim Dzienniku Wojewódz-
kim nr. 27 z 4 sierpnia 1930 r., względnie telefonicznie:
Chelmieński 147.

W Chelmie, 8 sierpnia 1930 r.
dw 1281 Wiceprezes Związku (—) w r. St. Cuth.

PRZETARG PUBLICZNY

Przy szosie Poznań—Luboń, dnia 16 sierpnia 1930 r.
o godz. 16 sprzedaje gmina Luboń

5 parcel

przetargiem publicznym najwięcej dającym. zw 24890
Warunki licytacji są wyłożone do przeglądu w biurze
gminnym do 15 sierpnia b. r. we wtorki, czwartki i sobo-
ty od godz. 15 do 18.

Sołtys (—) Hernes.

UCHWAŁA. Na wniosek z dnia 24 lipca 1930. firmy
Dom Towarowy Jan Okopliński w Poznaniu, ul. Pocztowa
1, otwiera się postępowanie układowe. Poznań, dnia
1 sierpnia 1930. Sąd Powiatowy 2-a. nw 2829

UCHWAŁA. Na wniosek Walentego Wawrzyniaka,
kupca w Wielichowie, pow. Śmigiel, udziela mu się na
dalsze 3 miesiące odroczenia wypłat, t. j. od 12 sierpnia
do 12 listopada 1930 r. Śmigiel, dnia 5 sierpnia 1930.
Sąd Powiatowy (—) Krysiak. nw 2828

2. F. 1/30. WYWOŁANIE. Rolnik Jan Grząbka z La-
giewek, pow. Września, postawił wniosek na wywołanie
listu hipotecznego, odnoszącego się do hipoteki zapisanej
w księdze wieczystej Lagiewki, tom 45, wykaz L. 4, w dzia-
le III, pod poz. 13 dla Antoniego Sellinger, zwanego Berg-
mann, w kwocie 3.000 mk. Posiadacza tego dokumentu
wzywa się, by najpóźniej na terminie w dniu 29 grudnia
1930 r., przed południem o godz. 10 w podpisany Sądzie
(pokój l. 14) odbyć się mającym, swoje prawa zgłosił i do-
kument ten przedłożył, w przeciwnym bowiem razie na-
stąpi unieważnienie dokumentu. Września, dnia 10 lipca
1930 r. Sąd Powiatowy. nw 2807

PRZETARG PRZYMUSOWY

W czwartek, 21. 8. 1930. godz. 12, pl. Wolności 6, IV,
sprzedam publicznie najwięcej dającemu za gotówkę:
urządzenie pokoju jadalnego, męskiego i sypial-
nego, kasę żelazną, maszynę do pisania, gramofon,
dywany, obrazy, radioaparat, fortepian, lam-
py, maszynę do szycia, oraz różne meble domowe
i przedmioty. nw 3101
W. Trzeciak, komornik sąd. Poznań, Młyńska 3, tel. 51-18.

OGŁOSZENIA DROBNE

Ogłoszenia wśród drobnych:
1-linowy milimetr 60 groszy

Znak oferty (na przykład: z 18924, n 2735, d 1 790
i t. d. = 1 słowo.

Drobne ogłoszenia przyjmuje się do godziny 10

1 SPRZEDAŻE

Dom

2 składy, jeden może być wolny.
25 000 zł (Września). Adres wska-
że Kurjer zw 78 684

Samochód

połeczarowy najlepszym stanie
za bezcen sprzedam Zgłoszenia
u. Koch. Książ pow Śrem.
zw 78 688

Dom

nowy przy Poznaniu, 8 ubikacji,
3 morgi ogrodu. Agenci wyku-
żeni. Adres Kurjer zw 78 683

Sołacz

Parcela 800 kwn pięknie położo-
na sprzedam zaraz Zgłoszenia
Kurjer zw 78 762

Talerze

porcelana „Cmielew” mialkie i
głębokie każda ilość sprzedam 80
procent niż ceny hurtowej. Tele-
fon 18-51. Pw 4 253-56,173

Śliczny

majątek około 500 morg. blisko
miasta i kolei położony, okaz-
nie korzystnie do sprzedania. —
Agrariusz, Poznań, Nowy Rynek
14-15. rw 11 135

Skład

rzeźniczy dobrze zaprowadzony
sprzedam. Oferty Kurjer
rw 11 134

Parcela

w Dębce, ogród ogrodzony, do-
mek 2 pokoje i kuchnia, z powo-
dów wyprowadzki na wieś, na
sprzedaż. Agrariusz, Poznań, No-
wy Rynek 14-15. rw 11 136

Skład

z urządzeniem przy ruchliwej uli-
cy Poznań sprzedam. Oferty
„Par”. Aleje Marcinkowskiego 11
pod 56,162. Pw 4 256-56,162

Zapewnienie

starości kupując parcie, zapew-
nim sobie starość. Wielki wybór
parcel od 40 groszy za metr. —
Agrariusz, Poznań, Nowy Rynek
14-15. rw 11 137

Ładna

dębowa sypialnia tanio na sprze-
daz. Stolarnia, Romana Szymań-
skiego 3. rw 11 138

Kowalskie

i ślusarskie narzędzia młodarka
pierwszorzędna do wytwarzania
międu na sprzedaż Koszewski
Baranowo, pocz a Swadzim.
zw 78 153

Rzeźnictwo

(mniejsze) sprzedam tanio. Matu-
szewski, Małe Garbary 1.
rw 11 139

Jadalnię

piękną, dębową, bogato rzeźbio-
ną sypialnię białą sprzedam ta-
nio. Stolarnia, Bukowska 9.
zw 78 138

Sprzedam

restaurację i 12 morgi ziemi na
G. Śl. w powiecie rybnickim. —
Zgłoszenia do Kurjera
zw 78 729

Parcele

różnych wielkości, wszystkich
działek Poznań bardzo do-
godnych warunkach sprzedajemy.
Zgłoszenia Hodowianak Biuro
Techniczno Agrarne, Plac Wol-
ności 9. zw 78 658

Planino

niedrogo, krzyżowe sprzedam. —
Szope, Staszica 24. zw 78 674

Skład

mniejszy z dwoma ubikacjami
sprzedam tanio Matuszewski, Ma-
łe Garbary 1. rw 11 140

Sprzedam tanio

wózek ręczny o dwóch kołach.
waga decymalna i ręczna siecz-
karka. Hoffmann Wierzbieci-
ce 16. zw 78 639

Żardynierkę

d. kwiatów, stolik metalowy,
słupki do kwiatów, obrazy lam-
py, maszynę do prania. Stolar-
nia Bukowska 9. zw 78 717

12

morg na sprzedaż M. Rozmiarek.
Górczyńska nr. 34. zw 78 739

Szafę

tanio sprzedam. Św. Marcin 33.
III. prawo. zw 78 742

Skład

kolonialny z towarami, mieszka-
niem tanio sprzedam Adres Ku-
rier zw 78 741

Wózek

czterokołowy tanio na sprzedaż. —
Obornicka 10. zw 78 756

Tereny

budowlane wszystkich częściach
miasta sprzeda Jaskowiak Fre-
dry 6. zw 78 754

Skład

kolonialny urządzenie, mieszka-
nie ładne z meblami w miastecz-
ku pod Krotoszym z powodu
zamążbojstwa sprzedam za 1800
zł. Zgłoszenia Kurjer zw 78 843

Pianino
korzystnie sprzedam. Stary Rynek 80, I. lewo. Zdz 78 753

Piecyk
gazowy dwupalny, żelazka sprzedam. Oferty Kurjer zdz 78 752

Obrazy
do jadalni, złote ramy tanio sprzedam. Oferty Kurjer zdz 78 751

Łóżeczko
dziecięce w dobrym stanie do sprzedania. Pawlak, Szamarzewskiego 23. jw 4 429

Bandonijum
pierwszorzędna sprzedaż korzystnie Matuszewski, Droga Debińska 9. rw 11 127

Willa
w Debień, 7 pokoi, łazienka, kuchnia, pokój służący, sklepy, pralnia, szopa, ogród, elektryczność, garaż, elektryczność, cała wolna, wpłaty 30-40 000 zł zaraz na sprzedaż. — Oferty do „Par”. Aleje Marcinkowskiego 11 pod nr. 33.52. Pw 4 267-33.52

Worki
nowe, używane, sienniki, płachty, tkaniny, nieprzemakalne, wagi, nowe namioty, pokrycia samochodowe poleca najtaniej Włp. Wytwórnia worków, Poznań, Dąbrowskiego 81. zdz 78 014

Najkorzystniej pończochy, skarpetki kupicie
w hurtowni pończoch D/H „Jupol”. Pocztowa 11. Przy większych zakupach rabat. Na prowincję wysyłamy cenniki bezpłatnie. Pw 3 549-31.28

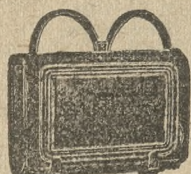
Skład
kolonialny, magiel i mieszkanie w dobrym położeniu, nadający się także na inne przedsiębiorstwo z powodu wyjazdu zaraz na sprzedaż. Oferty Kurjer zdz 78 347

Starożytności
wielki wybór Bracia Pióro. Aleje Marcinkowskiego 28. Pw 3 090-29 147

Samochody
Okazyjna sprzedaż nowych i używanych samochodów czterodrzwiowych karetek Forda nowe go typu A. Miejsce szofera od dzielone oszkłona przegródka. Do dobre warunki „Autowruch”. Sp. z ograniczoną odpowiedzialnością w Poznaniu, fabryka karoseri, autobusowych ciężarowych i samochodowych i t. d. Specjalność warsztatów: Naprawa Fordów. Ul. Marsz. Focha narożnik ul. Palacza, telefon 77-75. Pw 4 033-32.79

Dom
Bydgoszcz, najlepsza część handlowa, komorne 9.600, cena 70.000 sprzedam zaraz. Apteka pod Lwem, Bydgoszcz, Okole. zdz 78 440

Dom
murowany pod dachówką, 4 ubikacje, skład, 2 morgi ogrodu, cena 4.000, wpłaty 2.000 złotych sprzedaż Argus, Poznań, Piekary 18. zdz 78 537-8

Torby i Teki
szkolne, skórzane, płócienne i inne wykonania własnej fabryki. Poleca po znanych niskich cenach hurtownie i detalnie. Firma W. Stefanski, Poznań, Stary Rynek 53/54 telefon 56-82. Pw 4127-31.136

Parowy
garnitur z prasa do słomy, gotowy do użytku nowy w 26 roku, bardzo korzystnie sprzedam. Kamiński, Stary Rynek 13/14. rw 11 122

Pianino
krzyżowe, mało używane sprzedam. Adres Kurjer zdz 78 504

Maszyna
Singera na sprzedaż. Strzelecka 28a, parter, lewo, II. drzw. zdz 78 593

Oddam
stały konces samochodowy. Zgłoszenia Kurjer zdz 78 485

Plac
budowlany przy Al. Włp. 1080 kw. mtr. sprzedam. Fr. Tonn. Łakowa 16 pomiędzy 15-16. zdz 78 482

Kwarcowa
lampe ręczna sprzedam. Oferty Kurjer zdz 78 476

Limuzynę
bardzo dobrze utrzymaną tanio sprzedam. Oferty Kurjer zdz 78 475

Bernardyn
czystej rasy 1 rok okazynie na sprzedaż. Marsz. Focha 27, I. p. Drzewiecki. zdz 78 473

Dom
z ogrodem 4 morgi z powodu wyjazdu, cena podług ugody Włp. Graczyk. Gniezno, Trzemeszka 23. zdz 78 460

Skład
kolonialny z dwoma pokojami i kuchnią nadający się także dla obywatela sprzedam lub zamienię za dopłatą 2-3 pokoje mieszkanie. Adres Kurjer zdz 78 497

Kolonjalka
z mieszkaniem z powodu zmiany trasy. Informacje skład zegarmistrzowski. Górna Włda 36. zdz 78 733-4

Sprzedam
taniej parciele w Puszczykowie. pół morgi, 3 minuty od stacji oplotowana częściowo z materjałem budowlanym wraz konscją budowy. Zgłoszenia gospodarz Kaszuba w Puszczykowie. zdz 78 453

Wózek
i wyprawkę niemowlęcą bardzo tanio. Wierzbicice 11 II. lewo zdz 78 457

Kolonjalkę
z towarami, urządzeniem mieszkaniem sprzedam. Eckert, Oborniki, Czarnkowska 14. zdz 78 419

Kamienica
piętrowa 16 ubikacji wolnym ośmio pokojowym mieszkaniem, składem, dwumorgowym ogrodem owocowym położenie rynku, przy wpłacie 6.000-15.000. Wielkopolska Centrala, św. Marcina 78. zdz 78 501

Gospodarstwo
120 morgi ziemi pszennej, dom 7 pokoi, wszelkie zabudowania w dobrym stanie, twardo kryte. Inwentarz żywy, martwy nadkompletny. P. Watne. Sprzedaż lub dzierżawa. Cena 47.000, wpłaty 20.000 złotych Wielkopolska Centrala św. Marcina 78, Poznań. zdz 78 500

Wózek
bielizne niemowlęcą sprzedam. — Adres Kurjer zdz 78 456

Lokal
z pełnym wyposażeniem wódek w śródmieściu sprzedam. Oferty z podaniem gotówki do Kurjera zdz 78 459

Resztówka
85 morgi, dom 6 pokoi, budynki mieszkalne, inwentarz kompletny, zbiory. Poznań 17 kilometrów — wpłaty 15.000 złotych sprzedaż „Argus”. Poznań, Piekary 18. zdz 78 539

Rower
półwysięgowy na sprzedaż. Zgłoszenia ul. Łódzka 7, II. lewo. zdz 78 529

Parcela
puszczykowsko urocz. położona, cena 4.000 złotych. Adres Kurjer zdz 78 521

Tokarnię
sprzedam metrówkę bardzo precyzyjną. Warsztat Górna Włda 104. zdz 78 520

Drukarnię
sprzedam centrum Poznania. — Oferty Kurjer zdz 78 531

Kanapa
ze skrzynia i różne meble sprzedam tanio. Kraszewskiego 9b, suterena. zdz 78 534

Dom
twardo kryty, 3 pokoje kuchnia z podwórzem i zabudowaniem, ogrodem owocowym zaraz w Grodzisku na sprzedaż. Cena według umowy. Józef Siwczak. Grodzisk - Włp., ul. Przemysłowa 9. zdz 78 576

Sprzedam
zaraz za gotówkę kompletne rusztowanie drabkowe w dobrym stanie, składające się z 24 drabek z przynależnościami. Zgłoszenia do Kurjera Poznańskiego. zdz 78 611

Deski
różnej wielkości oraz inne drewno z rozbiórki na sprzedaż. — Iłski, Rataje. zdz 78 604

Sierpień — wrzesień
to ostatni czas do zaprawiania owoców. — Słoję do tychże wyjątkowo tanio tylko w Hurtowni Wroniecka 24, tamże szklanki 10 groszy. — Serwis 8.50. — Obiadowe dobra porcelana 12 osób tylko 59.— zdz 78 618

Klejnoty
biżuterie, ozdoby złote, srebrne, wyrobia, naprawia w własnej pracowni solidnie. Chwilkowski, św. Marcina 40. zdz 78 615

Piec westfalski
dobrze utrzymany do sprzedania. Półwiejska 20, I. prawo. Mikolajczak. zdz 78 614

Meble
wyprowadza Stanisłowska, Włk. Gie Garbary 52, dawn. Włk. 12. rw 11 019-20

5 KUPNA
Resztówkę bisko Poznania kupię. Oferty przyjmuję tylko do czwartku. — Kurjer zdz 78 259

Jabłka
świeże do wyrobu wina i marmelady kupuję w każdej ilości Artur Gaede fabryka likierów cukrów i czekolady. Poznań, św. Wojciech nr 29. zdz 77 217

Kupię
parcelę budowlaną 1.000 do 2.000 mtr. Oferty przyjmuję tylko do czwartku. Kurjer zdz 78 258

Kupię
wille w Poznaniu w dobrym położeniu. Oferty przyjmuję tylko do czwartku. Kurjer zdz 78 260

Poszukuję
składu rzeczniczego z mieszkaniem w mniejszym mieście lub wiosce kościelnej. — Stanisław Szczepaniak Porzeczko, poczta Mosina. zdz 3 037

Brylanty
złoto, srebro itd kupię F. Tarkowska Poznań Plac Wolności 11. Pw 11 956

Futro
damskie mało używane kupię. — Oferty Kurjer zdz 78 477

Parcelę
kupię gotówką. Oferty cena Kurjer zdz 78 494

Składu
małego w centrum miasta poszukuję. Pośrednicy wykluczeni. — Oferty, cena Kurjer zdz 78 525

Olejne
obrazy znanych malarzy kupię okazynie. Oferty zdz 78 566

Restaurację
w centrum miasta kupię za gotówkę, pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdz 78 609

Składu
większego w centrum poszukuję, pośrednicy wykluczeni. Oferty Kurjer zdz 78 608

Łóżko
żelazne dobre kupię. Oferty Kurjer zdz 78 605

Parcelę
budowlaną kupię za gotówkę. — Okolica Miasteczko lub Rataje. Zgłoszenia Kurjer zdz 78 617

Potrąbuję
większą ilość jęczmienia cena ponad giełdę, gotówką. Przybylski, Poznań, Marsz. Focha 55. zdz 78 636

Poszukuję
maszyn ręcznej używanej do mieszania betonu w dobrym stanie. Cieślak, Rogoźno Włp. Pw 4 254-56.165

Kupuję
używaną garderobę męską i damską, damskie, płace najwyższe ceny. Oferty Kurjer Pozn. zdz 78 726

Kupię
radio, kanapę pluszową. Cena Kurjer zdz 78 727

Sołacz — Dębice
wille kupię za gotówkę. Spieszne zgłoszenia Kurjer zdz 78 730

Poszukuję
składu kolonialnego z przyległym mieszkaniem za gotówkę. Oferty Kurjer zdz 78 757

6 KAMIENCE

Kamienicę
4 piętrową sprzedam w Poznaniu. Wiadomość Poznańska 21. Wojałkowski. jw 4 393

Kamienica
śródmieście, dochód 10.800, za 15.000, wpłaty 35.000, wolne 3 pokoje. — Tomczak, Poznań, Wierzbicice 31. zdz 78 586

7 PIENIĄDZ

3.000 zł
poszukuję na drugą hipotekę gospodarstwa. Oferty zdz 78 467

10.000
pożyczki udzielić za dobrem zapewnieniem przy udziale czynnym. Zgłoszenia Kurjer Poznański pod zdz 78 429

5 — 6.000 złotych
poszukuję, na gwarancję pierwszą hipotekę domu. Zgłoszenia do Kurjera zdz 78 415

Za
udzielenie pożyczki 12.000 na I. hip. dam kierowniczą, dobrze płatną posadę. Oferty Kurjer zdz 78 626

Gdynia
Wspólnika (ki) z 15-20 tys. zł poszukuję do przemysłowego, bardzo korzystnego interesu w Gdyni (wyrob. materiałów budowlanych). Kapitał może być hipotecznie zabezpieczony. Oferty pod 350 Ekspozytura Kurjera Poznańskiego Gdynia. nw 3 005

500 zł
pożyczki poszukuję na 1/4 roku, oddam 600 zł, zastaw list hipoteczny. Oferty Kurjer Poznański zdz 78 714

Za
pożyczkę do 10 tysięcy wydzierżawie 2 pokoje z kuchnią i ogrodem owocowym we wili. Oferty Kurjer zdz 78 750

3 DO WYNAJĘCIA

Mieszkanie
dwa pokoje kuchnia zaraz wolne, czynsz rok zgóry spiesznie wynajmie „Pawilon”. Marszałka Focha 15. zdz 78 628-9

2
pokoje i kuchnia z ogrodem wynajmie zaraz gospodarz. Adres Kurjer zdz 78 483

Pokój
kuchnia z elektryką — rok dzierżawy 1.800. Bukowski, Niska 18/20. zdz 78 420

Duży
pokój z kuchnią i plac z powodu wyjazdu zaraz do objęcia. Zgłoszenia Sew. Mielżyńskiego 26/27. Dominski. zdz 78 503

3
pokoje komfortowe przy Wierzbicicach, II. piętro, zaraz do objęcia. 6.000 wtem 2 lata dzierżawa, następna 100 zł. Oferty Kurjer zdz 78 740

2 pokoje
kuchnie z meblami sprzedam. — Adres Kurjer zdz 78 487. Agenci wykluczeni

Mieszkanie
zaraz do oddania 3 pokoje i kuchnia z meblami, centrum, nadające na ubikację biurową. Cena 3.800 zł. św. Marcina 48. Poprawski 3-4 godz. zdz 78 544

Dla lekarza dentysty
do odstąpienia z powodu zmian rodzinnych, gabinet dentystyczny przy mieszkaniu 4 pokojowym w mieście powiatowym, woj. warszawskiego. Bogata okolica. — Praktyka duża, ośmioletnia. — Oferty kierować do Kurjera Poznańskiego zdz 78 567

4
pokoje mieszkanie w centrum z meblami do oddania. Adres wskazać Kurjer zdz 78 721

Mieszkanie
Łazarz dwupokojowe kuchnia oddam za zgodą gospodarza. Adres Kurjer zdz 78 675

Pokój
kuchnia zaraz Widziński, Małeckiego 15 podwórze zdz 78 744

Mieszkanie
6 pokojowe komfortowe 5.000. 3 pokoje komfort 4.000. 2 pokoje 2.100. 1 pokój 1.200. w tem dzierżawa wskazać Szczepański Kantaka 5, I. zdz 78 661

Wydzierżawię
4 pokoje i 3 pokojowe mieszkanie. Zgłoszenia jw 4 430

9 SZUKA MIESZK.

Mieszkania
2-3 pokoi wprost od gospodarza poszukuję. Czynsz 1-2 lat zgóry. Oferty Kurjer zdz 78 271

Kto
z pp. właścicieli domów dopomóż inwalidzie wojennemu bez nogi, wydzierżawiając 1 pokój i kuchnię ewentl. 2 pokoje. Łaskawe oferty do Kurjera zdz 78 318

Mieszkania
3 wżł. 4 pokojowe poszukuję urzędnik bankowy. Dzierżawa rok lub dwa zgóry. Oferty Kurjer nw 3 172

Mieszkania
pięciopokojowe w pobliżu centrum od gospodarza poszukuję. Czynsz 1-2 lat zgóry. Zgłoszenia Skoracki, Czapurki, poczta Falkowo, pow. Poznań. zdz 78 180

Mieszkanie
1-2 pokojowe wprost od gospodarza. Oferty do Kurjera zdz 78 489

PP. właściciele domów!
Znanej solidnej rodzinie potrzebne mieszkanie 4-5 pokojowe. Warunki do Kurjera zdz 78 496

Poszukuję
3-2 pokojowe mieszkanie z wygodami od gospodarza nie wyżej II. piętra w pobliżu centrum komorne zgóry. Kurjer zdz 78 518

Poszukuję
od 2 do 6 pokoi z wszelkimi wygodami małżeństwo bezdzietne wprost od gospodarza. Czynsz zgóry. Pośrednicy wykluczeni. Zgłoszenia Kurjer Poznański zdz 77 229

Poszukuję
jednego lub 2 pokoi z kuchnią, czynsz zgóry. Oferty Kurjer zdz 78 668

Mieszkania
3-5 pokojowe poszukuję małżeństwo z jednym dzieckiem. — Dzierżawa zapłaci zgóry. Zgłoszenia pod zdz 78 764

10 ZAMIANA MIESZKANIA

Zamienię
4 pokojowe, komfortowe w nowym domu, na Łazarzu, za zgodą gospodarza, bez odstępnego, na 3 pokoje. Oferty Kurjer zdz 78 444

Zamienię
pokój z kuchnią, korytarzem na 2 pokoje z kuchnią. Adres wskazać Kurjer zdz 78 425

Duży
pokój i kuchnia z stróżostwem zamienię na takie lub większe bez stróżostwa. Oferty Kurjer zdz 78 568

11 POKOJE UMEBL.

Pana
na wspólny pokój przyjmie zaraz. Mickiewicza 7, III. lewo. zdz 73 140

Dla 2 panów
pokój umeblowany blisko dworca i poczty do wynajęcia Gąsiorowskich 10 II lewo. zdz 77 975

Elegancki pokój
centralnem, elektryczność, wynajmę. Poznańska 58a, drugie lewo, narożnik Mickiewicza. jw 4 423

Panienki
uczęszczające do szkół przyjmie całkowitem utrzymaniem opieką zapewnioną Marcjewska Spokojna 19. zdz 73 963

Małżeństwu
pokój słoneczny elektryczność z urządzeniem kuchni, łazienki w lepszym domu. Mylna 50, I front. Języc. zdz 78 446

Pokój
balkonowy oddam panu lub małżeństwu. Adres wskazać Kurjer zdz 78 592

Balkonowy
jedno lub dwuosobowy Śniadeckich 21, II. lewo. zdz 78 596

Pokój
dla 1 lub 2 z utrzymaniem lub bez 27 Grudnia 10, III. zdz 78 579

Pokoik
komfort. Języcza 41, I. lewo. zdz 78 481

Gimnazjastkom
stancja Opieka centrum. Zgłoszenia Kurjer zdz 78 470

Pokój
umeblowany słoneczny, balkonem blisko Zamku wynajmie inteligentnej pan. korzystnie. Adres wskazać Kurjer zdz 78 471

Pokój
umeblowany, elektryczność 15-go wynajmie. Gwarna 8, III. lewo zdz 78 462

Tanio
pokój. Kurjer zdz 78 455

Przyjmę
jeszcze dwie panienki z dobrem utrzymaniem pianino Focha 80, IV. prawo. zdz 78 452

Centrum
pokój dla 1-2 osób. Kreta 22, III. lewo. zdz 77 835

Balkonowy
pokój z komfort. zaraz Śniadeckich 32, I. prawo. zdz 78 445

Dąbrowskiego 69
pokój, parter z urządzeniem kuchni 2 osob. lub małżeństwu wynajmie Popiłekiewicz. zdz 78 434

Pokój
utrzymaniem lub bez wolny. — Dąbrowskiego 23, III. prawo. zdz 78 433

Próżny
duży pokój, używalność kuchni, wynajmie. Szczepańska 14, willa, wysoki parter, Debiec. zdz 78 427

Pokój
frontowy od 15. 8. wynajmie. — Wroniecka 13, restauracja. zdz 78 424

Pokój
do wynajęcia. Piotra Wawrzyniaka 7, IV. p., prawo. jw 4 427

Pokój
frontowy, osobne wejście 1-2 panom od 15 sierpnia Chrzanowski, Stary Rynek 91 II. wchód Wroniecka. zdz 78 631

Pokój
dobre utrzymanie. W. Garbary 18, wejście Włk. 11, piętro, prawo. zdz 78 700

Elegancki
pokój 1-2 osoby, balkonowy. — Zakrzewska, Gajowa 4. zdz 78 664

Pokój
niekrepujący. Spokojna 27, I. zdz 78 707

Ładny
pokój. Mostowa 16, parter, lewo. zdz 78 706

Pokój
czysty panu Wierzbicice 30 a, parter, prawo. zdz 78 695

Elegancko
umeblowany pokój z wszelkim komfortem wynajmie. Mader Włk. Zygmunt Starego obok Dyrekcji Kolei. Pw 4 233 53.273

Pokój
umeblowany wynajmie 15. 8. 30. Marszałka Focha 30, I. prawo. zdz 78 512

Dobrze
umeblowany pokój, światło elektryczne, dla 1 lub 2 panów do wynajęcia. — Wierzbicice 37 a, parter, prawo. zdz 78 511

Pokój
dla pana zaraz do wynajęcia. — Marszałka Focha 43 w podwórze parter, prawo. zdz 78 509

Pokój
z elektrycznością inteligentnemu panu od 15. 8. wynajmie. Górna Włda 71, III. piętro, lewo. zdz 78 507

Pokój
umeblowany z 2 łóżkami wynajmie (światło elektryczne). Strzelecka 6, III. wprost. zdz 78 505

Skromny
pokoik z utrzymaniem lub bez dla panienki Strzelecka 2, II. prawo. zdz 78 495

Pokój
umeblowany, frontowy, balkonowy Dybizański, Wielkie Garbary 21. rw 11 133

Pokój
umeblowany dla solidnego pana. Skarbowa 15, II. lewo. zdz 78 716

Pokój
z klatki schodowej. Sw. Marcin
49, III, lewo.
Dobrze
umeblowany, frontowy (fortepian) wejście niekrepujące solidnemu panu. Rybaki 21, parter, prawo.
Pokój
do wynajęcia. Plac Sapieżyński 2a, III, lewo.
Umeblowany
skromny, słoneczny pokój wynajm. Mostowa 16, III, lewo.
Panienci
na wspólny pokój. Półwiejska 55, I.
Umeblowany
pokój wynajm. Rybaki 8, II, front, lewo.
Gimnazjastów
dwóch przyjąć na stancję. Opieka i dobre odżywianie zapewnione, w pobliżu 3 gimnazjów. Tamowska, Długa 3, II, p.
Pokój
frontowy, inteligentnemu panu wynajm. Długa 3, II, prawo.
Solidnemu
pokój frontowy, słoneczny, cichy, światło elektryczne. Przecznic 4, II, lewo.
Pokój
inteligentnym paniom. Słowackiego 39, III, lewo.
Pokój
wynajm. Półwiejska 17, podwórze, prawo, II.
12 SZUKA POKOJU

Stancji
na Łazarzu i profesora, dobrem utrzymaniem, pomocy w nauce, opiekę dla ucznia gimn. poszukuje. Zgłoszenia z ceną Kurjer
Pokoju
poszukuje wprost od gospodarza, bezdzielne małżeństwo. Oferty Kurjer
Urządźnik
poszukuje od 1. 9. pokoju umeblowanego z niekrepującym wejściem z ceną. Okolica pocztki Górnej Wilki. Oferty Kurjer
Malżeństwo
bezdzienne poszukuje pokoju umeblowanego od 15. Oferty Kurjer
Pani
poszukuje pokoju najchętniej Jędrze, cena 50 zł. Zgłoszenia do Kurjera
Pan
poszukuje pokoju do 25 zł. Zgłoszenia Kurjer
Poszukuje
pokoju na pracownię przy Starym Rynku. Oferty Kurjer
Poszukuje
pokoju na trzy osoby. Oferty Kurjer
Dwa
względnie jeden stosowny na biuro zaraz potrzebny. Cena Kurjer
13 LOKALE

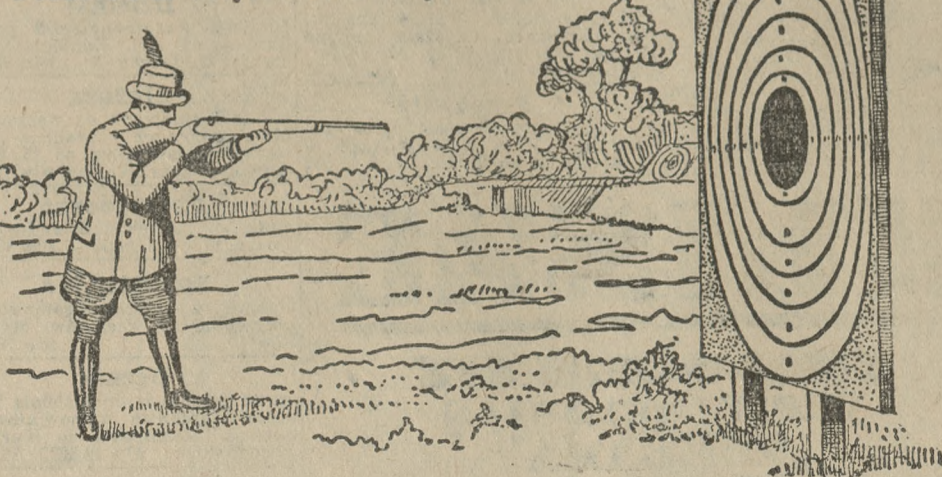
Suterena
skład wielki, centrum, zamienie mniejsze, 2000. Kurjer
Do
wynajęcia dwie male piwnice. Riewa, Łakowa 13.
Piwnice
owocowa na wszelką branżę odstawie. Adres Kurjer
14 DZIERŻAWY

Piekarnia
w wielkim mieście powiatowym do wydzierżawienia spiesznie z powodu wojskowskiej. Adres
Tokarnia
o zapadzie parowym blisko. Poznania, w ośrodku przemysłu stolarskiego zaraz do wydzierżawienia. Zgłoszenia Kurjer
Warsztat
nadający się na słuszenie lub warsztat samochodowy przy dawniejszej Bramie Wildeckiej do wydzierżawienia. Zgłoszenia Bu
15 LEPIŃSKA

Ceny zniżone!
w letnisku Polskiego Czerwono-krzyża w Puszczykowie w drugim sezonie znacznie obniżka cen. Pokoje pięknie urządzone, suche, centralnie ogrzewane. Zgłoszenia do letniska w Puszczykowie telefon 9, zdp 78 175
Letnisko
urocze przy Poznaniu, dobre utrzymanie 5 zł dziennie. Mechowo, stacja Kobylnica zdp 78 372
Krynica
pensjonat Br. Chłapowskiej i T. Sarczyńskiej, wykwinna domowa kuchnia, komfort, ceny od 14 zł dziennie.

Truskawiec
Kresowy, ziemniaki, pensjonat Krzysia, położony centrum poleca pokoje. Kuchnia, dżetetyczna. Pw 3081-26 45
21 ZGUBY
50 zł nagrody
otrzyma uczywa znalazca pierścienka złotego z kamieniem aquamaryna zgubionego w niedzielę dnia 10 b. m. w godzinach południowych w okolicy kościoła Farnego. Starego Rynku i ul. Wielkiej. Proszę o łaskawe oddanie Poznań, ul. Woźna 16 III, piętro, lewo.
Dobermann
czarny niedzielnik, oddać wynagrodzeniem. Rupprich Mar-szalka Focha 35, piekarnia.
Dla
panny, blondynki, lat 21, posiadającej wzorowe, 60 morgowe gospodarstwo, poszukuje celem ożenku kawalera, rolnika, do lat 32. Odpowiednia gotówka pożądana. Oferty Kurjer
Mam
30 000 zł, kocham idealny Kuzin-czanek, posłubię jedną z nich, lat 25, równie zamożną. Oferty Kurjer
Sympatyczna
osobę pozna profesora. Cel mat-rymonialny. Zgłoszenia Kurjer
Przystojna
szatynka lat 25 pozna z braku znajomości inteligentnego pana do lat 32, w celu matrymonialnym. Łaskawe oferty Kurjer
Wypożyczalnia
książek powieściowych najwięk-sza w Poznaniu 2 zł miesięcznie. Wielki wybór. Woźna 12.
27 SZUKA PRACY
Ogłoszenia do 80 słów dla poszu-kujących posady w tej rubryce obliczamy do jednej trzeciej cenę drobnych
U lekarza
lub w szpitalu poszukuje posady sekretarki - asystentki Praktyka piecioletnia. Miejsowość obojęt-na. Oferty Kurjer
Krawcowa
z dobrym krojem damskiej kra-wieczyny poleca się W. Świgo-niówna. Łakowa 8, parter.
Bona
inteligentna poszukuje posady do starzych dzieci. Łaskawe zgło-szenia Kurjer
Osoba
starsza, uczciwa, znająca gospo-darstwo domowe i gotowanie, poszukuje posady od 15. lub 1. do dwóch osób do wszystkiego. Oferty Kurjer
Poszukuje
pracy w naprawach kanap, leżanek i materac, proszę o popar-cie, wykonuje na miejscu. Oferty Kurjer
Panienci
z dobrej rodziny, poszukuje do-mowej pracy lub w składzie. Oferty Kurjer
Magister farmacji
z 2-letnią praktyką, dobrze wpra-cowany, poszukuje posady od 1 września. Łaskawe zgłoszenia z podaniem warunków do Kur-ja
Technik
mechanik kalkulator, rysownik, z 18-letnią praktyką, poszukuje posady. Łaskawe zgłoszenia do ekspedycji Kurjera
Cukiernik
młodszy samodzielny z dobrimi świadectwami poszukuje posady Łaskawe zgłoszenia Kurjer
Zawodowa
pielęgniarka niemowlat lubiąca dzieci szuka posady zaraz ewen-tualnie od 15 sierpnia. Zgłoszenia Kurjer
Krawcowa
dobra krojczyca obecnie samo-dzielna, z pewnych powodów po-szukuje posady Oferty Kurjer
Ekspedjentka
do składu kolonialnego i restau-racji szuka posady zaraz. Oferty Kurjer
Poszukuje
posady podróżującego, magazy-nera, inkasenta, lub woźnego. — Mogę złożyć kaucję. Oferty Kur-ja
Panienci
z haftem poszukuje posady za-przychodnią do dzieci. Łaskawe oferty Kurjer
Posługaczka
szuka posługi 15 września. Oferty Kurjer
Kucharka
z dobrimi referencjami, ma się na wykintem gotowaniu jak: zapraw, konserw konfitur i cukier-nictwie, poszukuje w prywatnym większym domu w Poznaniu po-sady od 1. 10. 30 r. Oferty u-przejmnie proszę nadesłać pod a-dresem S. D. Golejówko Pułacz, p. Chojno, p. Rawicz. zdp 78 652
Zdolna krawczyni
dłuższą pierwszorzędną praktyką poszukuje posady, również wyje-dzie. Zgłoszenia Kurjer
Ogrodnik
kawaler poszukuje od 15. VIII. posady w majątku lub w mieście mogąc także pełnić funkcje pisar-za. Łaskawe zgłoszenia „Par” Poznań, Aleje Marcinkowskiego 11 pod 56.100. Pw 4 248 56.100
Posługaczka
z dobrimi świadectwami przyjmie posadę do sprzątania biur, także do prywatnych, z prągowaniem sztywnej bielizny. Zgłoszenia Kurjer
Inteligentna
panienka znająca haft i szycie, poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer
Ekspedjentka bufetowa
poszukuje posady przy bufecie lub w piekarni cukierni zaraz lub od 1. Okolica obojętna. Zgło-szenia do Kurjera
Szofer kowal
mający sześć miesięcy praktyki poszukuje posady w majątku. Oferty Kurjer
Książkowy sekretarz
inteligentny, sumienny, biegły maszyniście, kierowca samochodu szuka posady. Wynagrodzenie skromne. Solidne referencje. Oferty Kurjer
Pracznia
poszukuje prania. Zgłoszenia Kur-ja
Uczciwa
panienka poszukuje posady w pie-karni, cukierni lub przy bufecie. Oferty Kurjer
Służąca
do wszelkich prac domowych po-szukuje posady Oferty Kurjer
Wiejska
starsza dziewczyna poszukuje po-sady do wszystkiego w malej ro-dzinie. Oferty Kurjer
Malarz
poszukuje pracy wykonując wszel-kie prace malarskie pokojowe i dekoracyjne. W. Wójdecki, Po-znań, Ostrówek 15.
Panienci
z porządnej rodziny przyjmie po-sługę zaraz lub 15. Oferty Kur-ja
Seminarzystka
ukończona V kurs, poszukuje po-sady jako nauczycielka domowa. Oferty Kurjer
Litości
Ozy znajdziesz się ktoś szlachetny w społeczeństwie który da pracę choćby fizyczną inteligentowi g-nacemu. — Łaskawe zgłoszenia spiesznie Kurjer
Krawcowa
z krojem zagranicznym, szyje suknie, płaszcze, wyjedzie do dworu. Oferty Kurjer
Panna
do dzieci z szyciem poszukuje po-sady od 15. 8. Zgłoszenia Ku-ja
Bona
z dobrimi świadectwami posu-kuje posady. Oferty Kurjer
Młodszy
zecer poszukuje pracy. Oferty Kurjer
Sierota
z dobrem gotowaniem do samo-nej osoby przyjmie zaraz posadę. Łaskawe zgłoszenia Kurjer
Szofer
samodzielny słusarz poszukuje posady zaraz większej firmie lub na majątku. Oferty Kurjer
Służąca
z gotowaniem i do wszystkiego poszukuje miejsca od 15. Oferty Kurjer
300 zł
kaucji złożyć za otrzymanie ja-kiejśkawy pracy. Oferty Ku-ja
Panienci
z szkołą handlową poszukuje po-zatkującej posady biurowej lub innej. Oferty Kurjer
Panienci
lat 17 z dobrej rodziny poszukuje posady do wychowywania dziec-i za małym wynagrodzeniem tylko w religijnym i porządnym domu, umie także haftować. Miejsce o-bojętne. Oferty Kurjer
Uczciwa
pracznia poszukuje prania. Oferty do Kurjera
Młody
szofer szuka posady. Miejsco-wość obojętna. Oferty Kurjer
Służąca - gospodyni
z dobrimi świadectwami, w o-statnim miejscu 10 lat szuka pra-cy jako dochodząca lub na stałe. Zgłoszenia Kurjer
Panienci
inteligentna poszukuje posady do dzieci lub do wszystkiego od 15 sierpnia. Zgłoszenia Kurjer
Ekspedjentka
szuka posady do restauracji ma-rza. Oferty Kurjer
Maszynistka
biegła, znająca stenografię po-szukuje posady. Oferty Kurjer
Farmaceutka
będąca na ukończeniu studiów z roczną praktyką poszukuje po-sady stałej lub zastępczą. Zgło-szenia do Kurjera
Szukam
posługi zaraz lub 15. 8. Zgło-szenia do Kurjera
Krawcowa
dobra szuka pracy. Oferty Ku-ja
Pokojowa
poszukuje posady do hotelu od 1. 9. Łaskawe zgłoszenia Kurjer
Małopolanka
z dobrem gotowaniem poszukuje posady lub posług w domu Małopolanki. Oferty Kurjer
Deklarant
celny ostatnio na stanowisku ekspedienta kolejowego w fabry-ce maszyn rolniczych i odlewów poszukuje posady deklaranta cel-nego, ekspedienta kolejowego lub magazyniera. Miejsowość obo-jętna. Łaskawe oferty do Ku-ja
Inteligentna
panienka poszukuje posady do lekarza lub dentysty Zgłoszenia do Kurjera
Registrator
piszący na maszynie poszukuje jakiegokolwiek posady lub ma-gazyniera. Oferty Kurjer
Służąca
uczciwa szuka posady od 1. 9. do wszelkich prac domowych. Miejsowość obojętna. Oferty Kurjer
Maszynistka
polsko - niemiecka pod dyktando 7-letnia praktyka poszukuje po-sady. Oferty Kurjer
Maszynistka
sierota lat 17 prosi o jakakol-wiek posadę. Zgłoszenia Kurjer
Bona freblanka
szuka posady. Górski, Asnyka 4, II piętro.
Młodsza kucharka
z dobrem gotowaniem do wszel-kich prac poszukuje posady od 15. 8. Zgłoszenia Kurjer

Każdy strzał w postaci ogłoszenia w Kurjerze Poznańskim dotychczas celny!

22 ROZMAITE
Udzielam
porad wszelkiego rodzaju: załat-wiam reklamacje i wnioski wszelkie; bilanse; tłumacze na obce języki i p. tano. Scrip-tor. Poznań ul. Mickiewicza 7 III, piętro
Nowa budowlana
pożyczka premjowa!
Agenci losowi otrzymają mfer-macje i najlepsze warunki Zgło-szenia pisemne pod „Pierwszo-rzędna stara instytucja” do „Par”, Lwów, Akademicka 14.
Futra
Własny interes kupującego wy-maga ażeby się już przed sezo-nem zaopatrzyć w futra i skóry. Zima tanio — teraz jeszcze ta-niej — w firmie Królikiewicz Magazyn Futur ul. Podgórna 8.
Pensjonat
dla przyjeżdżnych Poznań, Gwar-nia 17, II. Pokoje umeblowane większe, mniejsze. Ceny przy-stępne. T. Rowacka
Prasowaczka
poleca się na sztywną bieliznę. Adres Kurjer
Koźnierzyk
15 gr sztywne prasuje, proszę. Kozia 15, III, lewo.
Jasnowidz
Pewiki — metapsychografolog wyjaśnia wszelkie najtrudniejsze sprawy. Woźna 18, III, prawo.
Filatelisci!
Wysyłam na życzenie — bezplat-nie — cennik znaczków, katalo-gów nr. 18, Adelajda Lange, Cichocinek 30.
Dziecko
chłopczyka dwumiesięcznego od-dam na własne lub na wychowa-nie. Oferty Kurjer
Bemberga
pożyczkozy za beczon 3.90 ory-ginalne prima Bemberga 7.50. — Warszawski skład fabryczny. Ja-dwiga Podbielska. Wielkie Gar-bary 40.
Czyszczenie
parkietu 50 gr metr. Oferty Ku-ja
Chiromantka
przepowiada z kart i z rak. — Piotra Wawrzyniaka 7, IV, pi-ętro, prawo.
23 OŻENKI
Radość
życia, majątek i szczęście osią-gnię każdy żeniąc się lub wycho-dząc z żoną za pośrednictwem najsolidniejszego biura M. Mar-tiaka Stanisławów Słowackie 20 podając dane osobiste i wy-magania. Wysyłamy tysiące od-powiednich ofert do wyboru. Na-porto załączyc 1.50 zł znaczkami
Wdowiec
lat 42 z trojgiem dzieci na sta-łej posadzie posiadający swój domek pozna pannę od 30 — 40 lat, dobrego charakteru z gotów-ką w celu matrymonialnym. — Oferty Kurjer
Pani
starsza wdowa szuka znajomości zamożnego, starszego pana. Cel matrymonialny. Oferty Kurjer
Kino „Aurora”
Od 12—17. 8. 1930 r. „Bohater spady i krwi” z Ryszardem Di-masem.

Ciemnoblondynka
lat 21, miłego usposobienia, dla braku znajomości poszukuje w celu matrym. pana na dobrem stanowisku, z prawym charakte-rem. Łaskawe zgłoszenia możli-wo z fotografią, proszę skierować do Kurjera pod nr. zdp 78 549
24 NAUKA
Rutynowana
nauczycielka z uniwersytetu ber-lińskiego uczyła tanio lekcyi pol-skiego, francuskiego, niemieckie-go i przygotowała do 4-jej gimna-zjalnej. Polna 13, I, lewo.
Szkoła tańców
dypłomowanego
profesora Szczurka
wyczuca szybko pod gwarancją. Dom Rzemieślniczy, Wały Zygm. Augusta 15 parter. Pw 4209-56.131
Pedagog
sumienny, korepetytor doświad-czony, studiów uniwersyteckich, — ośmioletnia nienaganna praktyka nauczycielska i wychowawcza, u-dzieli lekcyi w zakresie gimna-zjalnym obejmie opiekę nad gim-nazjastą (ami) ewentualnie na prowincji. Zgłoszenia Kurjer
Gimnazjastkom
wymagającym leczenia klimatycz-nego zapewnią wzorową opiekę oraz pomoc w nauce „Łowiczka” w Rabce, pierwszorzędną pensjonat Drowych Krasieńskiej i Rygliekiej. Na miejscu gimna-zjum żeńskie.
Nauka
pisanie na maszynach metoda nowoczesna. Zapisy codziennie w firmie Block - Brun w Pozna-niu, plac Wolności 8, I, p. tr.
Profesor
udziela łaciny. Kurjer
Niemieckiego
udziela tamo. Zgłoszenia Kurjer
Poszukuje
się zaraz młodej Francuski (za) celem konwersacji. Oferty z po-daniem wysokości wynagrodzenia skierować pod zdp 78 747
Poszukuje
nauczyciela lub nauczycielki spie-wu na głosie załazy. Oferty Ku-ja
Żeńskie
Kursy Techniczne
przyjmują zgłoszenia kandydatek z sześciu klasami szkoły średniej ogólnokształcącej. Poznań, Focha 2. Prospekt 20 gr. Znaczek za-laczyć. Pw 4 257-56.168
25 MUZYKA
Lekcje
muzyki, pianino do ćwiczeń. — wspólny pokój z fortepianem Miłńska 3 III, lewo.
Lekcyj
fortepianu udzielam początkują-cym. Długa 4, III, prawo.
26 ROZRYWKA

Polier w zawodzie
stolarskim
długoletnia praktyka, bardzo do-brze obeznany bajcowaniem, poli-turowaniem, wykończaniem wszech-kich mebli, poszukuje stałej po-sady w większej fabryce. Zgło-szenia Kurjer
Bufetowa
młodsza poszukuje posady. Miej-sowość obojętna. Oferty Kurjer
Szwajcer
poszukuje zaraz posady na 50 krów. Zgłoszenia agencja Kurje-ra, Wronki.
Dziewczyna
z gotowaniem do wszystkiego po-szukuje posady od 15. Oferty Kurjer
Dziewczyna
młodsza z cośkolwiek gotowa-niem poszukuje od 15 posady. — Zgłoszenia Kurjer
Posługaczka
młoda, uczciwa, szuka posługi na cały dzień lub na po południe. Oferty Kurjer
Dziewczyna
uczciwa, poszukuje posady do wszystkiego 15 września. Oferty Kurjer
Posługaczka
z dobrimi świadectwami przyjmie posadę do sprzątania biur, także do prywatnych, z prągowaniem sztywnej bielizny. Zgłoszenia Kurjer
Inteligentna
panienka znająca haft i szycie, poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer
Ekspedjentka bufetowa
poszukuje posady przy bufecie lub w piekarni cukierni zaraz lub od 1. Okolica obojętna. Zgło-szenia do Kurjera
Szofer kowal
mający sześć miesięcy praktyki poszukuje posady w majątku. Oferty Kurjer
Książkowy sekretarz
inteligentny, sumienny, biegły maszyniście, kierowca samochodu szuka posady. Wynagrodzenie skromne. Solidne referencje. Oferty Kurjer
Pracznia
poszukuje prania. Zgłoszenia Kur-ja
Uczciwa
panienka poszukuje posady w pie-karni, cukierni lub przy bufecie. Oferty Kurjer
Służąca
do wszelkich prac domowych po-szukuje posady Oferty Kurjer
Wiejska
starsza dziewczyna poszukuje po-sady do wszystkiego w malej ro-dzinie. Oferty Kurjer
Malarz
poszukuje pracy wykonując wszel-kie prace malarskie pokojowe i dekoracyjne. W. Wójdecki, Po-znań, Ostrówek 15.
Panienci
z porządnej rodziny przyjmie po-sługę zaraz lub 15. Oferty Kur-ja
Seminarzystka
ukończona V kurs, poszukuje po-sady jako nauczycielka domowa. Oferty Kurjer

Polier w zawodzie
stolarskim
długoletnia praktyka, bardzo do-brze obeznany bajcowaniem, poli-turowaniem, wykończaniem wszech-kich mebli, poszukuje stałej po-sady w większej fabryce. Zgło-szenia Kurjer
Bufetowa
młodsza poszukuje posady. Miej-sowość obojętna. Oferty Kurjer
Szwajcer
poszukuje zaraz posady na 50 krów. Zgłoszenia agencja Kurje-ra, Wronki.
Dziewczyna
z gotowaniem do wszystkiego po-szukuje posady od 15. Oferty Kurjer
Dziewczyna
młodsza z cośkolwiek gotowa-niem poszukuje od 15 posady. — Zgłoszenia Kurjer
Posługaczka
młoda, uczciwa, szuka posługi na cały dzień lub na po południe. Oferty Kurjer
Dziewczyna
uczciwa, poszukuje posady do wszystkiego 15 września. Oferty Kurjer
Posługaczka
z dobrimi świadectwami przyjmie posadę do sprzątania biur, także do prywatnych, z prągowaniem sztywnej bielizny. Zgłoszenia Kurjer
Inteligentna
panienka znająca haft i szycie, poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer
Ekspedjentka bufetowa
poszukuje posady przy bufecie lub w piekarni cukierni zaraz lub od 1. Okolica obojętna. Zgło-szenia do Kurjera
Szofer kowal
mający sześć miesięcy praktyki poszukuje posady w majątku. Oferty Kurjer
Książkowy sekretarz
inteligentny, sumienny, biegły maszyniście, kierowca samochodu szuka posady. Wynagrodzenie skromne. Solidne referencje. Oferty Kurjer
Pracznia
poszukuje prania. Zgłoszenia Kur-ja
Uczciwa
panienka poszukuje posady w pie-karni, cukierni lub przy bufecie. Oferty Kurjer
Służąca
do wszelkich prac domowych po-szukuje posady Oferty Kurjer
Wiejska
starsza dziewczyna poszukuje po-sady do wszystkiego w malej ro-dzinie. Oferty Kurjer
Malarz
poszukuje pracy wykonując wszel-kie prace malarskie pokojowe i dekoracyjne. W. Wójdecki, Po-znań, Ostrówek 15.
Panienci
z porządnej rodziny przyjmie po-sługę zaraz lub 15. Oferty Kur-ja
Seminarzystka
ukończona V kurs, poszukuje po-sady jako nauczycielka domowa. Oferty Kurjer

Polier w zawodzie
stolarskim
długoletnia praktyka, bardzo do-brze obeznany bajcowaniem, poli-turowaniem, wykończaniem wszech-kich mebli, poszukuje stałej po-sady w większej fabryce. Zgło-szenia Kurjer
Bufetowa
młodsza poszukuje posady. Miej-sowość obojętna. Oferty Kurjer
Szwajcer
poszukuje zaraz posady na 50 krów. Zgłoszenia agencja Kurje-ra, Wronki.
Dziewczyna
z gotowaniem do wszystkiego po-szukuje posady od 15. Oferty Kurjer
Dziewczyna
młodsza z cośkolwiek gotowa-niem poszukuje od 15 posady. — Zgłoszenia Kurjer
Posługaczka
młoda, uczciwa, szuka posługi na cały dzień lub na po południe. Oferty Kurjer
Dziewczyna
uczciwa, poszukuje posady do wszystkiego 15 września. Oferty Kurjer
Posługaczka
z dobrimi świadectwami przyjmie posadę do sprzątania biur, także do prywatnych, z prągowaniem sztywnej bielizny. Zgłoszenia Kurjer
Inteligentna
panienka znająca haft i szycie, poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer
Ekspedjentka bufetowa
poszukuje posady przy bufecie lub w piekarni cukierni zaraz lub od 1. Okolica obojętna. Zgło-szenia do Kurjera
Szofer kowal
mający sześć miesięcy praktyki poszukuje posady w majątku. Oferty Kurjer
Książkowy sekretarz
inteligentny, sumienny, biegły maszyniście, kierowca samochodu szuka posady. Wynagrodzenie skromne. Solidne referencje. Oferty Kurjer
Pracznia
poszukuje prania. Zgłoszenia Kur-ja
Uczciwa
panienka poszukuje posady w pie-karni, cukierni lub przy bufecie. Oferty Kurjer
Służąca
do wszelkich prac domowych po-szukuje posady Oferty Kurjer
Wiejska
starsza dziewczyna poszukuje po-sady do wszystkiego w malej ro-dzinie. Oferty Kurjer
Malarz
poszukuje pracy wykonując wszel-kie prace malarskie pokojowe i dekoracyjne. W. Wójdecki, Po-znań, Ostrówek 15.
Panienci
z porządnej rodziny przyjmie po-sługę zaraz lub 15. Oferty Kur-ja
Seminarzystka
ukończona V kurs, poszukuje po-sady jako nauczycielka domowa. Oferty Kurjer

Polier w zawodzie
stolarskim
długoletnia praktyka, bardzo do-brze obeznany bajcowaniem, poli-turowaniem, wykończaniem wszech-kich mebli, poszukuje stałej po-sady w większej fabryce. Zgło-szenia Kurjer
Bufetowa
młodsza poszukuje posady. Miej-sowość obojętna. Oferty Kurjer
Szwajcer
poszukuje zaraz posady na 50 krów. Zgłoszenia agencja Kurje-ra, Wronki.
Dziewczyna
z gotowaniem do wszystkiego po-szukuje posady od 15. Oferty Kurjer
Dziewczyna
młodsza z cośkolwiek gotowa-niem poszukuje od 15 posady. — Zgłoszenia Kurjer
Posługaczka
młoda, uczciwa, szuka posługi na cały dzień lub na po południe. Oferty Kurjer
Dziewczyna
uczciwa, poszukuje posady do wszystkiego 15 września. Oferty Kurjer
Posługaczka
z dobrimi świadectwami przyjmie posadę do sprzątania biur, także do prywatnych, z prągowaniem sztywnej bielizny. Zgłoszenia Kurjer
Inteligentna
panienka znająca haft i szycie, poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer
Ekspedjentka bufetowa
poszukuje posady przy bufecie lub w piekarni cukierni zaraz lub od 1. Okolica obojętna. Zgło-szenia do Kurjera
Szofer kowal
mający sześć miesięcy praktyki poszukuje posady w majątku. Oferty Kurjer
Książkowy sekretarz
inteligentny, sumienny, biegły maszyniście, kierowca samochodu szuka posady. Wynagrodzenie skromne. Solidne referencje. Oferty Kurjer
Pracznia
poszukuje prania. Zgłoszenia Kur-ja
Uczciwa
panienka poszukuje posady w pie-karni, cukierni lub przy bufecie. Oferty Kurjer
Służąca
do wszelkich prac domowych po-szukuje posady Oferty Kurjer
Wiejska
starsza dziewczyna poszukuje po-sady do wszystkiego w malej ro-dzinie. Oferty Kurjer
Malarz
poszukuje pracy wykonując wszel-kie prace malarskie pokojowe i dekoracyjne. W. Wójdecki, Po-znań, Ostrówek 15.
Panienci
z porządnej rodziny przyjmie po-sługę zaraz lub 15. Oferty Kur-ja
Seminarzystka
ukończona V kurs, poszukuje po-sady jako nauczycielka domowa. Oferty Kurjer

Polier w zawodzie
stolarskim
długoletnia praktyka, bardzo do-brze obeznany bajcowaniem, poli-turowaniem, wykończaniem wszech-kich mebli, poszukuje stałej po-sady w większej fabryce. Zgło-szenia Kurjer
Bufetowa
młodsza poszukuje posady. Miej-sowość obojętna. Oferty Kurjer
Szwajcer
poszukuje zaraz posady na 50 krów. Zgłoszenia agencja Kurje-ra, Wronki.
Dziewczyna
z gotowaniem do wszystkiego po-szukuje posady od 15. Oferty Kurjer
Dziewczyna
młodsza z cośkolwiek gotowa-niem poszukuje od 15 posady. — Zgłoszenia Kurjer
Posługaczka
młoda, uczciwa, szuka posługi na cały dzień lub na po południe. Oferty Kurjer
Dziewczyna
uczciwa, poszukuje posady do wszystkiego 15 września. Oferty Kurjer
Posługaczka
z dobrimi świadectwami przyjmie posadę do sprzątania biur, także do prywatnych, z prągowaniem sztywnej bielizny. Zgłoszenia Kurjer
Inteligentna
panienka znająca haft i szycie, poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer
Ekspedjentka bufetowa
poszukuje posady przy bufecie lub w piekarni cukierni zaraz lub od 1. Okolica obojętna. Zgło-szenia do Kurjera
Szofer kowal
mający sześć miesięcy praktyki poszukuje posady w majątku. Oferty Kurjer
Książkowy sekretarz
inteligentny, sumienny, biegły maszyniście, kierowca samochodu szuka posady. Wynagrodzenie skromne. Solidne referencje. Oferty Kurjer
Pracznia
poszukuje prania. Zgłoszenia Kur-ja
Uczciwa
panienka poszukuje posady w pie-karni, cukierni lub przy bufecie. Oferty Kurjer
Służąca
do wszelkich prac domowych po-szukuje posady Oferty Kurjer
Wiejska
starsza dziewczyna poszukuje po-sady do wszystkiego w malej ro-dzinie. Oferty Kurjer
Malarz
poszukuje pracy wykonując wszel-kie prace malarskie pokojowe i dekoracyjne. W. Wójdecki, Po-znań, Ostrówek 15.
Panienci
z porządnej rodziny przyjmie po-sługę zaraz lub 15. Oferty Kur-ja
Seminarzystka
ukończona V kurs, poszukuje po-sady jako nauczycielka domowa. Oferty Kurjer

Polier w zawodzie
stolarskim
długoletnia praktyka, bardzo do-brze obeznany bajcowaniem, poli-turowaniem, wykończaniem wszech-kich mebli, poszukuje stałej po-sady w większej fabryce. Zgło-szenia Kurjer
Bufetowa
młodsza poszukuje posady. Miej-sowość obojętna. Oferty Kurjer
Szwajcer
poszukuje zaraz posady na 50 krów. Zgłoszenia agencja Kurje-ra, Wronki.
Dziewczyna
z gotowaniem do wszystkiego po-szukuje posady od 15. Oferty Kurjer
Dziewczyna
młodsza z cośkolwiek gotowa-niem poszukuje od 15 posady. — Zgłoszenia Kurjer
Posługaczka
młoda, uczciwa, szuka posługi na cały dzień lub na po południe. Oferty Kurjer
Dziewczyna
uczciwa, poszukuje posady do wszystkiego 15 września. Oferty Kurjer
Posługaczka
z dobrimi świadectwami przyjmie posadę do sprzątania biur, także do prywatnych, z prągowaniem sztywnej bielizny. Zgłoszenia Kurjer
Inteligentna
panienka znająca haft i szycie, poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer
Ekspedjentka bufetowa
poszukuje posady przy bufecie lub w piekarni cukierni zaraz lub od 1. Okolica obojętna. Zgło-szenia do Kurjera
Szofer kowal
mający sześć miesięcy praktyki poszukuje posady w majątku. Oferty Kurjer
Książkowy sekretarz
inteligentny, sumienny, biegły maszyniście, kierowca samochodu szuka posady. Wynagrodzenie skromne. Solidne referencje. Oferty Kurjer
Pracznia
poszukuje prania. Zgłoszenia Kur-ja
Uczciwa
panienka poszukuje posady w pie-karni, cukierni lub przy bufecie. Oferty Kurjer
Służąca
do wszelkich prac domowych po-szukuje posady Oferty Kurjer
Wiejska
starsza dziewczyna poszukuje po-sady do wszystkiego w malej ro-dzinie. Oferty Kurjer
Malarz
poszukuje pracy wykonując wszel-kie prace malarskie pokojowe i dekoracyjne. W. Wójdecki, Po-znań, Ostrówek 15.
Panienci
z porządnej rodziny przyjmie po-sługę zaraz lub 15. Oferty Kur-ja
Seminarzystka
ukończona V kurs, poszukuje po-sady jako nauczycielka domowa. Oferty Kurjer

Polier w zawodzie
stolarskim
długoletnia praktyka, bardzo do-brze obeznany bajcowaniem, poli-turowaniem, wykończaniem wszech-kich mebli, poszukuje stałej po-sady w większej fabryce. Zgło-szenia Kurjer
Bufetowa
młodsza poszukuje posady. Miej-sowość obojętna. Oferty Kurjer
Szwajcer
poszukuje zaraz posady na 50 krów. Zgłoszenia agencja Kurje-ra, Wronki.
Dziewczyna
z gotowaniem do wszystkiego po-szukuje posady od 15. Oferty Kurjer
Dziewczyna
młodsza z cośkolwiek gotowa-niem poszukuje od 15 posady. — Zgłoszenia Kurjer
Posługaczka
młoda, uczciwa, szuka posługi na cały dzień lub na po południe. Oferty Kurjer
Dziewczyna
uczciwa, poszukuje posady do wszystkiego 15 września. Oferty Kurjer
Posługaczka
z dobrimi świadectwami przyjmie posadę do sprzątania biur, także do prywatnych, z prągowaniem sztywnej bielizny. Zgłoszenia Kurjer
Inteligentna
panienka znająca haft i szycie, poszukuje posady do dzieci. Oferty Kurjer
Ekspedjentka bufetowa
poszukuje posady przy bufecie lub w piekarni cukierni zaraz lub od 1. Okolica obojętna. Zgło-szenia do Kurjera
Szofer kowal
mający sześć miesięcy praktyki poszukuje posady w majątku. Oferty Kurjer
Książkowy sekretarz
inteligentny, sumienny, biegły maszyniście, kierowca samochodu szuka posady. Wynagrodzenie skromne. Solidne referencje. Oferty Kurjer
Pracznia
poszukuje prania. Zgłoszenia Kur-ja
Uczciwa
panienka poszukuje posady w pie-karni, cukierni lub przy bufecie. Oferty Kurjer
Służąca
do wszelkich prac domowych po-szukuje posady Oferty Kurjer
Wiejska
starsza dziewczyna poszukuje po-sady do wszystkiego w malej ro-dzinie. Oferty Kurjer
Malarz
poszukuje pracy wykonując wszel-kie prace malarskie pokojowe i dekoracyjne. W. Wójdecki, Po-znań, Ostrówek 15.
Panienci
z porządnej rodziny przyjmie po-sługę zaraz lub 15. Oferty Kur-ja
Seminarzystka
ukończona V kurs, poszukuje po-sady jako nauczycielka domowa. Oferty Kurjer

Polier w zawodzie
stolarskim
długoletnia praktyka, bardzo do-brze obeznany bajcowaniem, poli-turowaniem, wykończaniem wszech-kich mebli, poszukuje stałej po-sady w większej fabryce. Zgło-szenia Kurjer
Bufetowa
młodsza poszukuje posady. Miej-sowość obojętna. Oferty Kur

Dziewczyna
z dobrem gotowaniem do dwój-
ga osób do wszystkiego, szuka
posady od 15 lub 1. Zgłoszenia
Kurjer zdw 78 305

Gospośnia
w średnim wieku, czysta, dobrem
gotowaniem poszukuje posady do
samotnej osoby do prowadzenia
gospodarstwa domowego zaraz
lub od 1. 9. Oferty Kurjer Po-
znański zdw 78 338

Szofer
kawaler, slusarz samochodowy,
szuka posady w miejscu lub pro-
wincji z kauceją 500 zł. Oferty
Kurjer zdw 78 366

Poszukuje
posługi. Oferty Kurjer zdw 78 225

Dziewczyna
uczniwa, lat 26 z dzieckiem pie-
ciolatkiem, szuka posady u pań-
stwa starszego lub bezdzietnego,
lub samotnego pana od 1 wrześ-
nia lub 15 września, z dobrem
gotowaniem, zajmująca się ca-
łem gospodarstwem, dobre swia-
dectwa. Miejsowość obojętna.
Oferty Kurjer zdw 78 312

Dziewczyna
starsza z gotowaniem poszukuje
posady do wszystkiego. Oferty
Kurjer zdw 78 216

Nauczycielka szkoły
powszechnej, egzaminowana,
dłuższa praktyka szkolna, szuka
posady (szkoła przygotowawcza,
dom prywatny) klasy wstępne,
4 gimnazjalne metody „szkoły
pracy”. Niemiecki konwersacy-
nie, początkowa konwersacja
francuska! Gra średnio. Pen-
sja skromna. zdw 78 290

Szukam
pracy do narządzenia bielizny i
przeróbki. Oferty do Kurjera
zdw 78 283

Młodsza
pracząca poszukuje prania lub
posługi. Oferty Kurjer
zdw 78 282

Posługaczka
z świadectwami poszukuje po-
sługi. Zgłoszenia do Kurjera
zdw 78 278

Dziewczyna
uczniwa z dobrymi świadectwa-
mi, poszukuje posady do wszyst-
kiego bez prania od 15. 8. lub 1.
9. Zgłoszenia Kurjer zdw 78 328

Dziewczyna
uczniwa i pracowita z gotowa-
niem poszukuje posady od 15. 8.
1930. Oferty do Kurjera
zdw 78 322

Uczniwa
panienka poszukuje posady w
składzie kolonialnym z pomocą
w pracy domowej. Zgłoszenia do
Kurjera zdw 78 243

Administrator
Z powodu zmiany administracji
poszukuje od 1. 10. rb. lub później
posady dla mego administratora
którego pod każdym względem
polecam. Bliższe informacje li-
stownie. Łaskawe oferty uprasza
E. Schmeider, Dom. Brzeski,
poczta Zduńska Wola, Skrzynka 3
powiat Łaski.

Fachowiec
drzewny, lat 29, sumienny, 12-
letnia praktyka, także na stano-
wisku kierowniczym, pracowity,
energiczny, znający dokładnie
eksploatację lasu, kalkulację,
manipulację budulcu, materia-
łów tartych, specjalista w mani-
pulacji kopalniaków na (zopf
mas), znający odbiór i brakowa-
nie drzewa miedzi, twardego,
poszukuje posady stosownej lub
w innej branży. Łaskawe zgło-
szenia do Kurjera zdw 78 369

Pracząca
poszukuje prania. Oferty Kurjer
zdw 78 185

Pracząca
poszukuje prania i posług. Oferty
zdw 78 184

Posługaczka
z dobrymi świadectwami poszu-
kuje posługi. Oferty Kurjer
zdw 78 233

Panna
inteligentna lat 23, poszukuje po-
sady wyrczyckiej, zna gospo-
darstwo, dobrą kuchnię, szycie,
haft, zajmie się dziećmi, najchę-
tniej na majątek. Oferty Kurjer
zdw 78 214

DZISIAJ W KINIE

Apollo: „Senor Americano”.
Aurora: „Bohater szpady i
krwi”.
Corso: „Korsarze puszczą”.
Edison: „Rozpętany świat”.
Harfa: „Chcę śnić o Tobie”.
Metropolis: „Dziewicę z tem-
peramentem”.
Odeon: Koenigsmark.
Renaissance: „Na pokładzie
łodzi podwodnej”.
Słońce: „Serce lotnika”.
Stylowe: „Biała Księżna”.
Wilsona: „Express-Orient”.

Szofer - mechanik
z kilkuletnią praktyką dobrze
polecany poszukuje posady. —
Miejscowość obojętna.
zdw 78 143

Szukam
samodzielnej posady z gotowa-
niem do wszystkiego do samot-
nej osoby lub bezdzietnego mał-
żeństwa zaraz lub 15 sierpnia. —
Oferty Kurjer zdw 78 358

Dziewczyna
starsza, uczniwa, pracowita, szu-
ka miejsca w mniejszym domu.
Łaskawe oferty Kurjer
zdw 78 346

Służąca
poszukuje posady z dobrem goto-
waniem do wszystkiego od 15. —
Oferty Kurjer zdw 78 362

Poszukuje
posady z gotowaniem do dwój-
ga osób zaraz. Oferty Kurjer
zdw 78 364

Pracząca
szuka prania zaraz. Oferty Ku-
rjer zdw 78 207

Szofer
kawaler, kilkoletnia praktyka,
poszukuje posady z kauceją 300
zł. Oferty Kurjer zdw 78 294

Osoba
znająca szycie poszukuje posady
do dzieci, najchętniej na wieś.
Oferty Kurjer zdw 78 151

Młodszy
pomocnik handlowy, piszący na
maszynie, poszukuje posady Ła-
skawe zgłoszenia do Kurjera Po-
znańskiego zdw 78 166

Młodszy
zbożowiec poszukuje posady. Ła-
skawe zgłoszenia do Kurjera Po-
znańskiego zdw 78 167

Panienska
szuka posady jako początkująca
ekspedientka do piekarni lub cu-
kierni. Oferty Kurjer zdw 78 193

Panienska
z ukończoną szkołą handlową po-
szukuje posady początkującej bu-
ralistki. Łaskawe oferty do Ku-
rjera Poznańskiego zdw 78 190

Uczniwa
panienka poszukuje posady do
składu kolonialnego lub piekar-
skiego. Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 78 242

Panienska
inteligentna uczniwa, znająca
szycie i obowiązki do dzieci lub
do pomocy gospodyni poszukuje
posady zaraz. Łaskawe oferty
Kurjer zdw 78 195

Osoba
starsza, inteligentna, znająca ku-
chnię, szycie, poszukuje posady
wyrczyckiej na wsi lub samo-
dzielna na folwarku. Zgłoszenia
Kurjer zdw 78 380

Pierwszorzędnie
wykonuje płaszcze, kostiumy, suk-
nie, mundurki szkolne Stela Ka-
mierczakówna, Długa 8, parter,
lewo. zdw 78 086

Starsza
dziewczyna poszukuje posługi na
cały dzień od 15. 8., centrum
miasta. Zgłoszenia Kurjer
zdw 78 323

Pracząca
czysta, uczniwa, szuka prania. —
Oferty Kurjer zdw 78 254

Krawcowa
rutynowana, szuka pracy poza
domem. Oferty Kurjer
zdw 78 256

Pierwszorzędna
krawcowa, która szycie tylko po
domach poszukuje pracy. Łaska-
we zgłoszenia Kurjer zdw 77 304

Osoba
inteligentna przyjmie posadę do
samotnej osoby lub do dzieci u-
miejącej szyc. Łaskawe zgłoszenia
do Kurjera Poznańskiego
zdw 78 028

Apteka
siła pomocnicza żeńska, z długo-
letnią praktyką, wszechstronnie
obeznana z pracą aptekarską, bie-
gła w taksowaniu recept poszukuje
od 1. 9. posady. Zgłoszenia do
Kurjera zdw 77 956

Sekretarz adwokacki
dzielny w swym zawodzie przy-
jmuje posadę w kancelarii adwoc-
kiej ewentualnie poważnej fir-
mie handlowej. Łaskawe zgłosze-
nia Kurjer zdw 78 392

Chłopiec
lat 16 poszukuje nauki za ogro-
dnika lub jakiegokolwiek zajęcia
przy ogrodniku. Adres wskazać
Kurjer zdw 78 085

Pracząca
rzetelna czysto pierze, szuka pra-
nia. Oferty Kurjer zdw 78 348

Dziewczyna
uczniwa sumienna pragnie objąć
posługę na cały dzień z dobrem
gotowaniem bez prania zaraz lub
później. Łaskawe oferty Kurjer
zdw 78 408

Dziewczyna
uczniwa poszukuje posługi. Oferty
Kurjer zdw 78 237

Dziewczyna
do wszystkiego poszukuje posady
od 15 lub 1 września. Oferty
Kurjer zdw 78 251

28 WOLNE MIEJSCA

Ucznia
z odpowiednim wykształceniem
przyjmuje Wildecka Drogeria, Fa-
bryczna 5. zdw 78 196

Do 600 złotych
zarobić może każdy (a) pisa-
niem nie przerywając swych
pracy! Zalicz złoty znaczkami
poczt., otrzymasz numery okaza-
we i prospekty współpracy. M.
Martiak, Stanisławów Słowackie-
go 20. zdw 77 070

Chcesz
otrzymać posadę? Musisz ukoń-
czyć kursy fahowe korespon-
dencyjne profesora Sekulowi-
czy. — Warszawa, Żółwia 42 n.
Kursy wyuczą listownie bu-
chalterji rachunkowej kupiec-
kiej korespondencji handlowej
stenoğrafji nauki handlu pra-
wa kalfigrafji pisanja na ma-
szynach towaroznawstwa an-
gielskiego francuskiego, nie-
mieckiego pisowni oraz gramaty-
ki polskiej. Po ukończeniu swia-
dectwo. Żadajcie prospektów.
nr 2948

KLISZE

**WZORY OGŁOSZEŃ
„REKLAMA”**
Drukarni Polskiej, S.A.
POZNAŃ, ALEJE MARCINKOWSKIEGO 17

Woźny - inkasent
z kauceją 500 zł potrzebny. Zgło-
szenia Kurjer zdw 78 513

Za
pożyczkę lub kauceją udzieli sta-
łej posady. Kurjer Poznański
zdw 78 603

Fryzjerka
manikurzystka
potrzebna zaraz. Kaczanowska,
Matejki 48-49. zdw 78 530

Uczeń
może się zgłosić. R. Pionka,
fryzjer, Aleje Marcinkowskiego
3a. zdw 78 572

Dziewczyna
najchętniej siostra potrzebna do
lekkich prac domowych do jednej
osoby i dziecka. Oferty z odpisem
świadectw i podaniem warun-
ków Kurjer zdw 78 591

Służąca
z dobrem gotowaniem do dwóch
osób potrzebna zaraz lub od 15
sierpnia. Matejki 56, wysoki
parter prawo między 8-9 wie-
czorem. zdw 78 472

Pokojuowa
od 1. 9. 30. bezwzględnie uczni-
wa, moralna, chetna z szczytem.
Wiadomość dyr. Centner Poznań,
Mostowa 30, II. zdw 78 442

Bona I. kl.
udzielająca lekcji w zakresie
szkoły powszechnej potrzebna od
1 września na wieś do chłopca.
Zgłoszenia Izabela Drwiska,
Karnówko, p. Nakło. zdw 78 441

Dziewczyna
do dziecka może się zgłosić za-
raz. Ludwiczak, Górna Wilda 115
zdw 78 438

Bona
zamiłowana, freblanka, intelli-
gentna, także Niemka potrzebna
na wyjazd. Zgłoszenia tylko z
najlepszymi, długoletnimi kwalifi-
kacjami. Pułkownikowa Sta-
chiewiczowa, poczta Borzykowo.
zdw 78 651

Dom
handlowo ekspedycyjny poszukuje
dla Poznańskiego oddziału per-
sonelu biurowego i pomocniczego
Oferty skierować Dom Handlo-
wy Eksped. „Express”, w Ło-
dzi, skrzynka pocztowa nr. 256.
Na odpowiedź załączyć znaczek
pocztowy. zdw 78 650

Marszantka
potrzebna. Guzik, Wodna 23.
zdw 78 663

Fryzjer
(mistrz) jako kierownik na stałą
posadę w Poznaniu potrzebny.
Zgłoszenia Kurjer zdw 78 694

Służąca
znająca wszelkie prace i do dzie-
cka 6-tygodniowego potrzebna za-
raz. Słowackiego 44/46, II. pra-
wo. zdw 78 510

Służąca
uczniwa do wszystkiego dobrem
gotowaniem, prasowaniem szty-
wej bielizny przyjmuje od 15. —
Pocztowa 29 IV. lewo, od 5 po-
łudnia. zdw 78 682

Dziewczyna
14-15 lat, z przyzwyczajeniem do
czystości, zdrowa, potrzebna do
rocznego dziecka. Zgłoszenia św.
Marcin 64, II. pr., lewo.
Pw 4 246-3.13

Osoby
poszukujące zajęcia
nauczyciele poczmistrze, pisarze
główni inwalidzi emeryci i t. d.
znajdą zyskowny uboczny zaro-
bek w pierwszorządnej instytucji
bankowej. Wiadomości fachowe
niepotrzebne. Bez narażenia god-
ności stanu można sobie zapew-
nić znaczny natychmiastowy do-
chód. Zgłoszenia listownie: Gosp.
Zakład Kredytowy Lwów Walo-
wa 11a. Pw 3 899-73.114

Dziewczynę
do posługi przyjmie. Szamarsze-
wskiego 34 parter lewo. zdw 78 589

Kuśnierka
li tylko dobrze wpracowana po-
trzebna zaraz na stałe. Marjan
Bak, magazyn futer. Aleje Mar-
cinkowskiego 18. zdw 78 535

Pracowity
i sumienny chłopak zaraz po-
trzebny Bata Plac Wolności 8.
Zgłoszenia od 9-11. zdw 78 582

Inteligentne
dziewczę do posyłek potrzebne.
„Muza”, Nowa 8. zdw 78 618

Służąca
do wszystkiego, gotowaniem, do-
brymi świadectwami potrzebna
od 15. Fr. Ratajczaka 28, II.
lewo. zdw 78 627

Sprzedawcy
zdolni, pensja, karta kolejowa
10.— na wozory. Aleje Marcin-
kowskiego 16, III. zdw 78 635

Propagandzistów
poszukuje Instytut Propagandy
panie i panowie, którzy ma-
ją 3 000 zł gotówki, mogą się
zgłosić do Kurjera zdw 78 633

Zastępców
którzy odwiedzają drogerie po-
szukuje. Zgłoszenia do Kurjera
pod zdw 78 638

Dziewczyna
najchętniej z prowincji, uczniwa,
czysta, pracowita, religijna, bez
gotowania potrzebna 15 sierpnia.
Adres wskazać Kurjer
zdw 78 621

Pokojuowa
ze znajomością polskiego i nie-
mieckiego, lubiąca dzieci, umie-
jąca szyc, przy dobrej zapłacie
potrzebna do Częstochowy. —
Pierwszorzędne referencje nie-
zbędne. Oferty pod zdw 78 663
do Kurjera.

Apteka
poszukuje od 1 września r. b. as-
ystenta (tki) z wojewódzkim
egzaminem lub magistra z dłuż-
szą praktyką. Reflektuje tylko
na dobre sily. Zgłoszenia z po-
daniem warunków przy wojem
mieszkanju i utrzymaniu do Ku-
rjera zdw 78 431

Dziewczyna
do wszystkiego gotowaniem po-
trzebna do Jarocina. Adres Ku-
rjer zdw 78 430

Krawiec
lub krawcowa w dom. Szewska
11, II. lewo. zdw 78 426

Służąca
z gotowaniem potrzebna 15. 8.
Wroniecka 13, restauracja.
zdw 78 423

Zegarmistrz
z małym kapitałem, drogerzysta,
koszykarka, znajdują egzystencję w
nowych składach przy Rynku
Łazarskim również kwiatarnia,
prasownia kolonialna. Telefon
41-81 Światowid, Wąły Królowej
Jadwigi 3. zdw 78 413

Apteka
pod Korona Bądgoszcz poszukuje
zaraz zastępcę na 1 do 2 mie-
sięcy. dw 1278

Poszukujemy
zaraz uczniwych chłopców do po-
syłek, którzy ukończyli lat 15. —
Zgłoszenia w Poznańskim Banku
Ziemian S. A., Wydział Perso-
nalny za przedstawieniem metryki
i świadectw szkolnych. dw 1 280

Krawiec
lub krawcowa w dom. Szewska
11, II. lewo. zdw 78 426

Służąca
z gotowaniem potrzebna 15. 8.
Wroniecka 13, restauracja.
zdw 78 423

Zegarmistrz
z małym kapitałem, drogerzysta,
koszykarka, znajdują egzystencję w
nowych składach przy Rynku
Łazarskim również kwiatarnia,
prasownia kolonialna. Telefon
41-81 Światowid, Wąły Królowej
Jadwigi 3. zdw 78 413

Apteka
pod Korona Bądgoszcz poszukuje
zaraz zastępcę na 1 do 2 mie-
sięcy. dw 1278

Poszukujemy
zaraz uczniwych chłopców do po-
syłek, którzy ukończyli lat 15. —
Zgłoszenia w Poznańskim Banku
Ziemian S. A., Wydział Perso-
nalny za przedstawieniem metryki
i świadectw szkolnych. dw 1 280

Poszukujemy
zdolnych panów i pań celem
zbierania zamówień na portrety
sposobem domokrażnym. Wysoka
prowijza Zarobek 500-700 mie-
sięcznie. Oferty kierować Zakład
Artystyczny portretów Kujaw-
ski, Łódź, Kilijńskiego 12.
nr 3073

Gospodyni - kucharka
starsza, zaufana, dobrze gotują-
ca, potrzebna od 1 września do
samotnego pana. Zgłoszenia z
odpisami świadectw, fotografii i
podaniem wieku i pensji do Ku-
rjera Poznańskiego dw 1277

Krawcowa
lepsza bielizna meska. Oferty
Kurjer zdw 78 502

Pomocnica biurowa
z dobrą znajomością ksiązkow-
ości potrzebna. Pismienne zgło-
szenia przyjmuje R. Martinek i
Ska. Poznań, Aleje Marcinkow-
skiego 15, I. zdw 78 499

Fryzjerka
dzielną potrzebną. Półwiejska 16
zdw 78 498

Dzielną
fryzjerki - manikurzystki poszu-
kuje zaraz. Wł. Konieczny Go-
styń, św. Ducha 3. zdw 78 492

Służąca
czysta i sumienna do wszystkich
prac domowych z praniem i go-
towaniem potrzebna od 15. 8. —
Adres wskazać Kurjer zdw 78 543

Posługaczka
może się zgłosić. Szlandrowicz,
Focha 67 od 5 godz. zdw 78 533

Samodzielna
służąca z dobrem gotowaniem
potrzebna. J. Sieg. św. Marcin
52. zdw 78 523

Ucznia
zaraz poszukuje Spółdzielni Rol-
niczej Handlowej w powiatowym
miejście. Zgłoszenia do Kurjera
Poznańskiego zdw 78 522

Maszynistka
tylko biegła. Zgłoszenia Niego-
lewskich 2, III. prawo.
zdw 78 519

1 000
złoty gotówki posiadająca mło-
da osoba otrzymać posadę inkasen-
ta. Zgłoszenia Kurjer zdw 78 602

Szoferów
pięciu poszukuje zaraz Antoni Le-
sicki, Wronki. nr 3 006

2 000 — 4 000
złoty, miesięcznie zarabia so-
lidni, dobrze ustosunkowani pa-
nowie, przyjmując zastęstwo po-
ważnego banku. — Prowadzimy
dział pożyczkowy, inkasowy oraz
sprzedaż obliacacji premjowych
na raty. Poważne oferty składać
Lwów, skrytka pocztowa 271.
nr 3 094

Polier
murarski do budowy kościoła w
stylu barok może się zgłosić. —
Cieśnik, Rogoźno Wlkp.
Pw 4 250 56.164

Doświadczony
maszynista drukarz
znający obsługę nowoczesnych
maszyn fabryk Johannesberg i
Monopol na stanowisko samo-
dzielnie potrzebny zaraz. Reflek-
tuje się tylko na sily pierwszo-
rzędne. — Zgłoszenia Drukarnia
Maćkowiak Fr. Ratajczaka 16.
Pw 4 251-33.45

Inwalida
który uzyska koncesję na wy-
szyn napoi alkoholowych otrzy-
ma stałe zajęcie. Oferty załączo-
nym znaczkiem. Zyciorsem Ku-
rjer zdw 78 759

Służąca
do wszystkiego od 15 potrzebna.
Skład kolonialny. Kwiatowa 11.
zdw 77 493

Humor zagraniczny

— Co się dzieje z twoim kuzynem?
— Jest w szpitalu!
— Wielki Boże! a co mu się stało?
— Nic — złożył egzamin lekarski.

(London Opinion) S. F.

Przedpłata

na sierpień 1930 r. za oba wydania razem
wliczając tygodniowego do-
datku „Ilustracja Poznańska” i „Nowiny Sportowe” w Po-
znaniu w kwotę 4,00, w agencjach w mieście 4,50, z odnośnieniem
do domu w Poznaniu 4,70, z odnośnieniem przez pocztę poza Poznaniem miesięcznie 4,94
kwartalnie 14,80, pod opaską w Polsce 9,00 pod opaską
w innych krajach 11,00.
W razie wypadków spowodowanych siłą wyższą przesyłek w
zakładzie, strajków i t. p.
wydawni nie odpowiada za dostarczenie pisma, a abonenci nie
nieodstępowanych numerów lub odszkodowania.

W wydaniach wielkoformatowych i uroczystościowych poprzedza normalną codzienną część numeru z reklamami i ogłoszeniami, materiał poświęcony danej uroczystości

Telefony do Redakcji i Administracji: 4461, 1476, 3307, 3524, 4072, 2305, w niedziele, święta i nocą tylko 1476 i 3524. — P. K. O. Poznań, nr. 200 149

Ogłoszenia

na stronie